

ОПШТИНА ЧАЈЕТИНА

СТРАТЕГИЈА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЧАЈЕТИНА

2010 - 2020

Чажетина, октобар 2009.

На основу члана 32. став 1. тачка 4. Закона о локалној самоуправи (" Службени гласник РС" број 129/07) и члана 40. став 1. тачка 5. Статута општине Чајетина ("Службени лист општине Чајетина" број 7/ 08) , Скупштина општине Чајетина на седници одржаној 08.октобра 2009.године , донела је

ОДЛУКУ О УСВАЈАЊУ СТРАТЕГИЈЕ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЧАЈЕТИНА 2010-2020. године

I

УСВАЈА СЕ Стратегија одрживог развоја општине Чајетина 2010-2020.године која је израђена уз подршку Европске Уније кроз Пројекат "Exchange 2".

II

Саставни део Одлуке је Стратегија одрживог развоја општине Чајетина 2010-2020. године.

III

Одлуку доставити: Општинској управи- одсеку за локални економски развој , Фонду за грађевинско земљиште...и архиви СО.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ЧАЈЕТИНА

Број: 30-03/09-01 од 08.октобра 2009.године

ПРЕДСЕДНИК
Скупштине општине,
Милоје Рајковић

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

Значај планског и одрживог развоја једне средине немерљив је. Само заједничким радом и у спрези са природом можемо очувати нашу општину и унапредити квалитет живота сваког нашег становника.

Неопходност укључивања у савремене светске политичке и економске токове захтевају систематски приступ планирању развоја. Прави начин суочавања са изазовима модерних друштвених трендова је постављање дугорочних циљева и трасирање пута за њихово достизање.

Активности предвиђене овим планом створиће повољно пословно окружење и омогућити општини Чајетина да задржи водеће место у туризму Србије.

Захваљујући свом изузетно повољном географском положају и природним потенцијалима, општина Чајетина има амбициозне планове у области развоја туризма, производње здраве хране и заштити животне средине. Ово подручје је изузетно атрактивно и привлачно за инвестициона улагања у туризам и делатности везане за туризам.

У области пољопривреде, циљеви су развој и унапређење села и оне пољопривредне производње за коју постоје природне претпоставке у виду компаративних предности. Развој лаке индустрије кроз пуштање у функцију индустријске зоне биће подстицај за инвеститоре да уложе средства и енергију са могућности да им се уложено многоструко исплати.

Модернизацијом локалне управе, пружањем шансе младима, бригом о старима и унапређењем спорта и културе учинићемо нашу средину квалитетнијом, лепшом и повољнијом за живот и рад, за останак.

Регулисано просторно уређење и развијена квалитетна инфраструктура, основ су даљег економског развоја општине.

Координисаним активностима предвиђеним овим планом, реализоваћемо планирано и нашу садашњу визију и тиме унапредити квалитет живота свих грађана наше општине.

...и заиста очекујем да општина Чајетина, 2020. године буде оригинални спој модерног и традиционалног, средина која има очуване ресурсе, уз најповољније услове инвестирања у Србији и понуду у складу са најсавременијим трендовима тражње грађанина света с почетка треће деценије 21. века, без нарушене природне средине.

Са вером у успех,

Председник општине Чајетина

Милан Стаматовић

САДРЖАЈ

<u>УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ.....</u>	<u>2</u>
<u>САДРЖАЈ.....</u>	<u>3</u>
<u>Методологија.....</u>	<u>4</u>
<u>1. Основни подаци о општини Чајетина.....</u>	<u>6</u>
<u>2. Индикатори одрживости.....</u>	<u>14</u>
<u>3. „SWOT“ анализа.....</u>	<u>39</u>
<u>3.1. Инфраструктура и просторно планирање</u>	<u>39</u>
<u>3.2. Туризам</u>	<u>43</u>
<u>3.3. Пољопривреда и предузетништво</u>	<u>45</u>
<u>3.4. Квалитет живота</u>	<u>48</u>
<u>3.5. Заштита животне средине</u>	<u>52</u>
<u>4. Стратешки документ.....</u>	<u>54</u>
<u>4.1. Визије, приоритети и циљеви</u>	<u>54</u>
<u>4.2. Приоритети</u>	<u>59</u>
<u>5. Акциони планови.....</u>	<u>76</u>
<u>5.2. Систем менаџмента и мониторинга</u>	<u>152</u>
<u>Анекс 1. Чланови координационог тима и радних група</u>	<u>155</u>
<u>Анекс 2. Индикатори одрживости</u>	<u>156</u>

Методологија

Пројекат “Exchange 2” (у даљем тексту Пројекат) је ЕУ финансиран пројекат који спроводи канцеларија ЕЦ. Пројекат се спроводи у сарадњи са Сталном конференцијом градова и општина. Има шест циљева од којих је један развијање стратегија одрживог развоја у 20 локалних самоуправа у Србији. Општина Чајетина је једна од 20 локалних самоуправа која је изабрана за процес израде стратегије одрживог развоја.

Стратегија одрживог развоја општине Чајетина (у даљем тексту Стратегија) је општи стратешки план развоја који треба да пружи смернице и подстицаје за будући развој Чајетине. Временски оквир за имплементацију Стратегије је 2010 - 2020. година, односно 10 година.

Стратегија се односи на одрживи развој живота, рада и функционисања на територији општине Чајетина. Одрживост подразумева коришћење природних ресурса у мери која дозвољава да се ти ресурси природно обнове.

Шире гледано, стратегија се наслања на оквирни план „Миленијумских развојних циљева“ УН, као и на Националну Стратегију одрживог развоја Републике Србије. Стратегија је рађена у складу са националним и регионалним плановима и стратегијама развоја, и у потпуности се наставља на већ развијене локалне секторске планове и стратегије. Такође, у процесу израде стратешког документа дефинисан је низ секторских планова и стратегија који требају бити развијени у наредном периоду како би се омогућило испуњавање циљева из Стратегије.

Стратегија се дефинише, усваја и спроводи на општинском нивоу и односи се на територију општине Чајетина. У неким циљевима и активностима, Стратегија подразумева регионални и/или национални приступ решавању одређених проблема, али се у наведеним циљевима и активностима подразумева већ обострано изражен интерес суседних локалних самоуправа и Републике.

Процес израде и имплементације Стратегије се заснива на партиципативном приступу, што подразумева директну укљученост свих заинтересованих страна током трајања целокупног процеса.

У том контексту је на почетку процеса израде Стратегије, уз подршку председника општине, формиран Координациони тим који је координирао процесом израде Стратегије.

Координациони тим је, на почетку, сазвао партнерску скупштину на коју су позване све стране заинтересоване за процес израде Стратегије. На партнерској скупштини су предложени приоритети и чланови радних група. Друга партнерска скупштина је дефинисала и потврдила приоритете у развоју општине Чајетина. Додатну потврду приоритета је пружила анкета спроведена у периоду између две партнерске скупштине.

Радни тимови су анализирали стање („SWOT“), а потом су дефинисали визију, опште и посебне циљеве у оквиру приоритета. На основу дефинисаних циљева урађен је акциони план који треба да доведе до испуњења постављених циљева. Свака радна група је имала пет званичних састанака, међутим чланови радних група су имали низ интерних састанака, као и састанака са корисницима директно заинтересованим за процес израде и имплементације Стратегије.

Резултат рада радних група је проверен и потврђен на трећој партнерској скупштини и седници Општинског Већа.

Стратешки документ у себи садржи следећа поглавља:

1. Општа инфомација о општини Чајетина
2. Индикатори одрживости
3. Ситуациона анализа приказана кроз „SWOT“ анализу
4. Стратешки документ – приоритети, визије, општи и посебни циљеви
5. Локални акциони план за период од пет година

Стратегију одобрава Скупштина општине Чајетина, а потписује је председник општине као политички и законски представник.

На основу локалног акционог плана, склапају се партнерски споразуми за имплементацију појединих циљева и активности између различитих учесника и заинтересованих страна. Партнерске споразуме за имплементацију појединачних циљева и активности одобравају и потписују законски представници одговорни за имплементацију циљева/активности, као и представници заинтересованих страна укључених у реализацију циљева/активности.

Процес имплементације Стратегије се развија преко система управљања којим ће координисати општина Чајетина преко интерног тима за координацију.

Ниво имплементације локалног акционог плана ће се константно пратити путем годишњег циклуса евалуације. За оцену успешности се користе индикатори одрживости и индикатори учинка. Годишњи циклус праћења и евалуације на овај начин омогућава константно ажурирање визија, приоритета, циљева и активности.

1. Основни подаци о општини Чајетина

Положај општине

Општина Чајетина се налази у југозападном делу Републике Србије, са севера окружена општином Ужице, са истока општином Ариље, са југоистока општином Нова Варош, са југа општином Прибој, а са запада Републиком БиХ.

Административно припада Златиборском округу и заузима површину од 647 km². Простор општине Чајетина географски подразумева таласасту висораван између река Сушице и Увца и планина Таре и Муртенице, са планинским масивом Златибора као средишним и главним делом.

На повољан географски положај Општине утичу магистрални путеви за Црну Гору и Републику БиХ. Преко територије Општине Чајетина пролази и пруга Београд - Бар, а у непосредној близини се налази аеродром Поникве (војни аеродром који није у функцији, а планира се за цивилни саобраћај).

Табела 1. Површина општине Чајетина

Површина општине, ha	64.700
Пољопривредна површина, ha	37.469
Укупна обрасла шумска површина, ha	21.555
Пољопривредно земљиште, %	55,8

Природне одлике

Рељеф

Око 80% територије општине чини брдско-планински део. Рељеф општине Чајетина је одређен геолошким и геоморфолошким особинама златиборског масива, који припада групи Старовлашких планина, односно динарском планинском масиву.

Највећи део овог подручја има изглед простране, заталасане висоравни.

Просечна надморска висина је око 1000 метара.

Највиши планински врхови су Торник (1496 m) и Чигота (1422 m).

Клима

Клима овог подручја припада умерено-континенталном типу, са утицајем планинске климе. У ваздуху се налази висок проценат кисеоника и озона који су условљени оваквим географским положајем.

Влажност ваздуха је релативно мала (76%), у односу на друга слична подручја.

Осунчаност износи 164,7 часа у месецу или 1976,5 сати у години.

Струјање ваздуха је изражено али су жестоки и олујни ветрови ретка појава.

Количине падавина су релативно мале, око 990 мм просечно годишње.

Водна богатства

Ово подручје има приличан број извора који се не могу сматрати издашним. То је због геолошког састава терена кроз који вода брзо и лако продире. Водно богатство поред извора чине и водотокови и подземне воде. Подземне водама је нарочито богато подручје места Златибор, где ове воде циркулишу кроз различите пукотинске системе.

Флора

У флори доминира травно-ливадски пејзаж пашњачког типа богат природним лековитим биљем.

Од 21.555 ха под шумама највише је заступљен црни и бели бор, а у вишим пределима смрча и јела. Има нешто мање брезе и храста.

Шумске површине, које нису преовлађујуће, нуде нешто скромније могућности за станишта дивљачи и коришћење шумских плодова.

Културно-историјске одлике

Ово подручје је богато културно-историјским споменицима почев још од неолитског доба. Први познати становници су били Илири, о чему сведоче њихова гробља („градине“) у селима Крива Река, Љубиш, Мушвете, Бранешци итд.

Из римског периода потиче доста остатака утврђења, путева и надгробних споменика.

Из средњег века, периода формирања српске државе и периода турске владавине, постоји читав низ споменика (манастири, цркве, споменици, утврђења и сл.).

Становништво

Територија општине Чајетина се састоји од 20 месних заједница, односно 24 насеља. Општина Чајетина према попису из 2002. године броји 15.628 становника који живе у 5.146 домаћинстава.

Око 36% становништва живи у градској урбаној средини Чајетини и Златибору а осталих 64% у сеоским подручјима.

Табела 2. Приказ броја становника по насељима општине у периоду 1991.-2002. године

Месна заједница	Попис	Бр. становника		Бр. домаћинства	
		2002	1991	2002	1991
Алин Поток	Алин Поток	244	327	93	105
Бранешци	Бранешци	744	773	205	195
Голово	Голово	212	305	95	116
Гостиље	Гостиље	344	480	141	165
	Раковица	108	148	42	50

Доброселица	Доброселица	405	541	173	195
Сирогојно	Дренова	135	188	48	60
	Жељине	153	226	55	68
	Сирогојно	763	844	232	234
Јабланица	Јабланица	924	1.187	313	321
Крива Река	Крива Река	1.135	1.226	303	305
Љубиш	Љубиш	705	869	235	273
Мачкат	Мачкат	806	658	223	161
Мушвете	Мушвете	277	306	76	89
Златибор	Златибор	2.344	1.684	816	540
Рожанство	Рожанство	457	532	152	164
Рудине	Рудине	159	191	81	82
Шљивовица	Саиновина	810	754	265	192
	Шљивовица	573	645	210	216
Семегњево	Семегњево	300	416	124	137
Стубло	Стубло	214	302	81	85
Трипкова	Трипкова	372	493	145	166
Трнава	Трнава	282	313	100	107
Чајетина	Чајетина	3.162	2.588	938	763
Укупно		15.628	15.996	5.146	4.789

Сва насеља општине бележе значајан пад у броју становника изузев насеља Златибор, Чајетина и села Мачкат. Села се карактеришу негативним природним прираштајем и одласком младих. Миграција становништва у оквиру општине се одвијала из сеоских средина.

У урбаним срединама (месне заједнице Чајетина и Златибор) је дошло до повећања броја становништва, што је првенствено резултат развоја туризма и других пратећих делатности.

У општини се региструје негативна стопа природног прираштаја од 3,5%. Негативан тренд је нарочито изражен у мање развијеним селима. Овде су остала углавном старачка домаћинства и сваке године се гаси приличан број ових домаћинстава.

Запосленост

Табела 3. Запосленост становништва према одређеним делатностима (Извор: Национална служба запошљавања у Чајетини).

Укупно	6.008
Пољопривреда, лов и шумарство	1.857
Рибарство	9
Вађење руда и камена	38
Прерађивачка индустрија	1.287
Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом	120
Грађевинарство	191
Трговина	537
Саобраћај, складиштење и везе	225
Финансијско посредовање	38
Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	44
Државна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	232
Образовање	151
Здравствени и социјални рад	393
Остале комуналне друштвене и личне услужне активности	111
Приватна домаћинства са запосленим лицима	0
Екстериторијалне организације и тела	0

Према подацима Националне службе за запошљавање у Чајетини (јул 2005. године) у општини је евидентирано 1.274 незапослена лица.

Национални доходак по становнику општине Чајетина је испод просека Републике Србије, односно чини 80% републичког просека

По просечним зарадама запослених Општина Чајетина се налази изнад просека Златиборског округа (око 4%), и знатно ниже у односу на просек Републике Србије (13%).

Привреда

Најважније привредне делатности у општини Чајетина су туризам, пољопривреда, прерађивачка индустрија у области пољопривредне производње, текстилна индустрија, лака индустрија у области пластике и метала и дрвнопрерађивачка индустрија.

Туризам

Туризам је најразвијенија и најважнија грана привреде општине. Туризам овде има дугу традицију и као датум почетка организованог бављења туризмом се узима 19.08.1893. год., када је краљ Александар Обреновић први пут посетио Златибор. Први почеци туризма датирају још од 1.750 године, када је богати сарајевски трговац Хаџи Никола Селак саградио себи колибу у Водицама. У каснијем периоду су градили виле и летњиковце богати трговци стоком из овога краја.

На Златибору се годишње оствари 1.000.000 ноћења са око 250.000 посетилаца. Преовлађују здравствени и конгресни туризам, а у знатно мањој мери су заступљени спортски, дечији и омладински, транзитни и излетнички туризам.

Туристичко-угоститељски капацитети обухватају:

- 12 хотела,
- 4 мотела,
- 1 институт,
- 1 апартманско насеље,
- 19 одмаралишта,
- 2 дечија одмаралишта,
- 1 студентско одмаралиште,
- 7 приватних пансиона,
- 14 вила,
- 29 ресторана,
- 20 кафића,
- 14 туристичких агенција и сл.

Укупни смештајни капацитети су око 14.400 лежаја од чега је 4.000 у хотелима и другим сличним објектима, 10.000 у домаћој радиности и 400 у сеоским домаћинствима.

Пољопривреда

Пољопривреда представља другу делатност важну за развој општине Чајетина. Овде се пре свега мисли на сточарску производњу као грану пољопривреде, где постоје одговарајуће природне претпоставке и погодности за развој сточарства. На подручју општине има 7.016 грла говеди и 30.752 грла оваца. То даје годишњу производњу од око 12.000.000 литара млека.

Табела 4. Број становника, домаћинстава и грла стоке на територији општине Чајетина

Насеље	Укупно становника	Домаћинства	Коњи	Говеда	Овце	Свиње
Чајетина укупно	15.765	5.146	207	7.016	30.752	3.974
Алин Поток	245	93	2	215	1.291	65
Бранешци	744	205	4	574	2.046	332
Голово	212	95	7	257	1.257	166
Гостиље	347	141	11	196	976	149
Доброселица	406	173	17	306	1.577	140
Дренова	135	48		81	645	39
Жељине	153	55		100	465	51
Јабланица	935	313	48	640	3.046	258
Крива Река	1.155	303	10	984	2.945	533
Љубиш	705	235	8	493	1.818	204
Мачкат	822	223	7	334	1.016	310
Мушвете	277	76	9	201	881	121
Златибор	2.385	816	10	27	280	36
Раковица	112	42	8	87	451	44
Рожанство	461	152	5	279	2.047	220
Рудине	159	81	1	173	637	59
Шаиновина	814	265	5	344	1.137	231
Семегњево	300	124	9	302	977	104
Сирогојно	763	232	4	302	1.818	235
Стубло	214	81	31	242	1321	78
Трипкова	372	145	4	315	1507	276
Трнава	282	100	2	128	830	73
Чајетина	3.184	938	2	108	250	69
Шљивовица	586	210	3	328	1.534	181

Од укупно 5.146 домаћинстава, око 3.500 се бави пољопривредном производњом. Смањење становништва у већини села и погоршање старосне структуре резултира стагнацијом и падом пољопривредне производње.

Поред сточарске производње, добре природне предуслове у нижем подручју општине има и воћарска производња пре свега малине и шљиве. Од повртарских култура најзаступљенија је производња кромпира.

Од прерађивачких капацитета у области пољопривредне производње најзаступљенија је прерада меса и млека. Део месних производа има препознатљиву робну марку на тржишту Србије.

Подручје општине Чајетина је изузетно богато лековитим биљем и шумским плодовима (шумске јагоде, купине, малине, боровнице, гљиве и сл.) који се прикупљају и обрађују спорадично и неорганизовано, без довољно обуке и контроле.

Пчеларство је, у односу на природне потенцијале, слабо развијено.

Остале привредне гране

Производња у текстилној индустрији се одвија у мањим погонима и радионицама у Чајетини, Сушици и Рожанству, где је запослен велики број жена. Традиција у селима овог краја је израда одевних предмета који се раде ручно од вуне. Посебно је познато село Сирогојно.

За дрвнопрерађивачку индустрију постоји једним делом сировинска база на подручју општине а другим делом у близини. У Бранешком пољу постоје делимично изграђени капацитети које је потребно кроз приватизацију активирати и запослити. Остали капацитети су мањег обима и значаја.

Предузетници

Број регистрованих предузетника/радњи се последњих година константно повећава. Преовладавају трговинске радње, као и услужне делатности које прате развој туризма.

Табела 5.: Број радњи по врстама и облицима организовања 10.2005. године

	Укупно	Амосталне радње	Ортачке радње	Радње чији је оснивач у радном односу или пензионер
Република	237.545	221.574	1.237	14.734
Округ	11.942	10.323	51	1.568
Чајетина	677	522	3	152

Табела 6.: Број радњи по структури делатности

	Република	Округ	Општина Чајетина
Укупно	237.545	11.942	677
Пољопривреда, лов и шумарство	1.522	89	8
Рибарство	28	5	0
Вађење руда и камена	140	6	0
Прерађивачка индустрија	40.599	1.862	129
Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом	10	0	0
Грађевинарство	16.863	719	32
Трговина	91.125	4.803	243
Хотели и ресторани	21.767	1.325	107
Саобраћај, складиштење и везе	33.386	1.870	82
Финансијско посредовање	766	32	0
Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	15.252	564	37
Државна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање		0	0
Образовање	742	31	0
Здравствени и социјални рад	3.569	100	5
Остале комуналне друштвене и личне услужне активности	11.776	536	34

Инфраструктура

Урбанистичка и планска документација за територију општине Чајетина је непотпуна.

У области путне мреже општина располаже са укупно 353 km изграђених путева, од чега је 250 km локалних путева, 70 km регионалних и 33 km магистралних путева. Покривеност путном мрежом показује да општина Чајетина има нешто бољу ситуацију у поређењу са околним општинама.

Систем водоснабдевања општине чине водозахват са акумулацијом у Рибници и сеоски водоводи.

Покривеност становништва водоводном мрежом је око 80%.

Потенцијал језера у Рибници је око 3.500.000 m³ воде.

Систем за снабдевање водом Чајетине и Златибора је у наредном периоду потребно значајно побољшати и продужити. Основни проблеми у водоснабдевању су недовољан капацитет резервоара и лоше стање дистрибутивне мреже (азбестне цеви које се морају заменити). Квалитет сирове воде условљава увођење адекватне технологије пречишћавања. Бактериолошка исправност воде се не може гарантовати у целокупној мрежи.

Експлоатација и контрола сеоских водовода није под ингеренцијом КЈП Златибор.

Отпадне воде у урбаним срединама Чајетина и Златибор се сакупљају и спроводе канализационим мрежом. Међутим ове отпадне воде се без пречишћавања испуштају у речицу Обудојевицу или сакупљају у септичке јаме.

У области електроенергије изграђено је 293 km далеководне преносне мреже и 565 km нисконапонске мреже. Ова мрежа је повезана у оквиру 164 трафостанице. Покривеност становништва са електричном енергијом је 99,00%.

Телекомуникационом инфраструктуром је покривено 85% општине и она се налази на задовољавајућем нивоу.

У плану је гасификација општине и прикључење на гасоводну мрежу ради економске и еколошке оправданости (очувања еколошки здраве и чисте средине)

Стање животне средине

На стање животне средине у општини Чајетина утичу многи фактори:

- индустријски капацитети смештени у ужем центру насеља (у зони становања),
- нерегулисано управљање комуналним и другим отпадом,
- постојање приватних кланица са великом количином (незбринутог) органског отпада,
- пољопривредна производња и
- нерешено питање отпадних вода.

Отпадне материје се прикупљају и одлажу на привремену депонију Брегови на Златибору, која је почела са употребом 2002 године.

Стара депоније, Ћетен, није у употреби. Депонија није санирана.

У свим насељима општине постоје дивље депоније.

Општина Чајетина је укључена у изградњу Регионалне депоније у Дубоком. Коришћење ове депоније захтева изградњу сабирне станице или претоварне рампе.

Катастар загађивача општине Чајетина није урађен.

Јавни сектор

Општина Чајетина има општински управу која је организована у три одсека и четири службе.

Систем образовања на подручју општине чине три матичне основне школе: у Чајетини, Мачкату и Сирогојну, предшколска установа и једна средња угоститељско-туристичка школа у Чајетини. Школе годишње имају 1.667 ученика и 172 наставника и учитеља.

Социјалну политику општина спроводи преко Центра за социјални рад, Дечијег вртића „Радост“ и општинске службе за дечију заштиту.

Здравствена заштита се спроводи преко Дома здравља Чајетина, теренских амбуланти по месним заједницама и амбуланте на Златибору. Амбуланта на Златибору је малог капацитета.

На Златибору ради Институт за штитну жлезду и болести метаболизма који је под ингеренцијом републике, али пружа услуге и локалном становништву.

Носиоци активности из области културе су библиотека „Љубиша Р: Ђенић“, чија се постојећа музејска збирка мора заштитити, музеј „Старо село“, КСЦ „Чајетина“ и туристичка организација „Златибор“. У току је завршетак радова на опремању дома културе у Чајетини са биоскопом, позоришном сценом и галеријским простором.

2. Индикатори одрживости

Индикатори одрживог развоја дефинишу подручје које повезује економију, заштиту животне средине и друштвене делатности. Примарна улога индикатора је да прати и извештава о напредку током процеса имплементације стратегија одрживог развоја.

Индикатори који су коришћени за профилисање локалне заједнице и које треба користити за годишње праћење и извештавање су одабрани са званичне листе индикатора Националне Стратегије одрживог развоја Републике Србије

Извештај о одрживости, као крајњи производ анализе тренутног стања, је годишња публикација којом се све заинтересоване стране и грађани информишу о статусу имплементације Стратегије одрживог развоја и локалним трендовима одрживости. Овај извештај треба радити једном годишње и он обухвата евалуацију доле наведених индикатора.

Поменути индикатори су дефинисани заједничким радом представника свих општина укључених у Пројекат "Exchange 2". Сет индикатора обухвата две подгрупе:

- 1) **индикатори одрживости** (који су дати у Националној Стратегији одрживог развоја Републике Србије и Миленијумским развојним циљевима, а на крају интегрисани у локалне индикаторе), и
- 2) **индикатори учинка**, за евалуацију ефикасности процеса имплементације Стратегије одрживог развоја.

Радне групе су ову листу индикатора допуниле додатним скупом индикатора у току својих активности на изради Стратегије.

Индикатор бр. 1. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина – вода ИНДИКАТОР: Квалитет површинских вода
---	--

Квалитет површинских вода ЕБИ индекс	Индекс, 2005	Индекс, 2006	Индекс, 2007
Општина	-	-	-

Коментар:
Републички хидрометеоролошки завод (РХМЗ) је 2004. године утврдио I и II квалитет (зависно од локације) вода за реке Сушицу и Велики Рзав, али се у Чајетини не врши стално испитивање квалитета вода. Хидролошку мрежу општине чине површинске и подземне воде. Главну хидрографску структуру висоравни Златибор чини Црни Рзав, са својим притокама. Рибница је већа притока Црног Рзава и настаје од неколико потока у подножју Торника. Осим разгранате речне мреже, постоје и две акумулације: рекреативно туристичко језеро на Златибору и акумулација Рибничко језеро, на Црном Рзаву, намењена водоснабдевању. Рибничко језеро обухвата истоимену акумулацију. Ово подручје има приличан број извора који се не могу сматрати издашним због геолошког састава терена кроз који вода брзо и лако продире.

Индикатор бр. 2. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина – вода ИНДИКАТОР: Управљање отпадним водама у градским срединама
---	---

Управљање отпадним водама у градским срединама	примарно	секундарно	без пречишћавања
Република Србија 2007	1%	7%	92%
Општина 2005	0%	0%	100%
Општина 2006	0%	0%	100%
Општина 2007	0%	0%	100%

Извор података - ЈКП „Златибор,,

Коментар

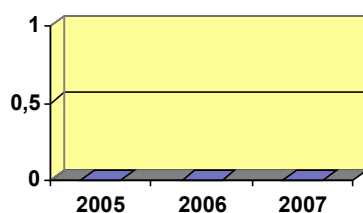
У општини Чајетина само насеља Чајетина и Златибор имају одвојене канализационе системе. У плану је израда канализационих система за насеља Мачкат, Рибницу и Сирогојно.

На подручју општине Чајетина не постоји систем за пречишћавање отпадних вода, већ се канализација излива у речице Обудојевицу и Баласицу или се сакупља у септичке јаме, а негде се излива директно на земљиште.

Индикатор бр. 3. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина – Ваздух ИНДИКАТОР: Број дана са лошим квалитетом ваздуха
---	--

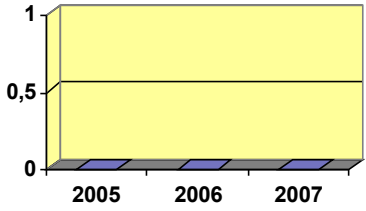
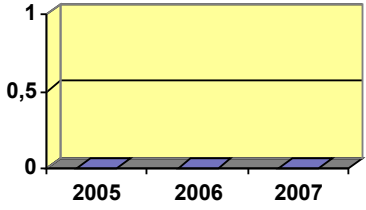
Број дана са лошим квалитетом ваздуха	2005	2006	2007
CO2	0	0	0
NO2	0	0	0
Дим	0	0	0

SO2

Извор података:
ЛЕАП општине Чајетина, 2008.

<p style="text-align: center;">NO₂</p> 	<p>Напомена: На основу података преузетих из ЛЕАП-а граничне вредности су: CO₂ - 150 μ/м³, NO₂ - 85 μ/м³ и Дим - 50 μ/м³. У овом документу је наведено да су забележене вредности за CO₂, NO₂ и дим испод дозвољених (за године 1985. 1998. 2001 и 2005.), тако да је на основу ових вредности за 2006. и 2007. годину наведено 0 дана са прекорачењем ГВИ загађујућих материја.</p>
<p style="text-align: center;">ДИМ</p> 	
<p>Коментар</p>	
<p>На територији општине Чајетина нема великих индустријских загађивача. Као извор загађења, јављају се саобраћај и, у зимском периоду, котларнице за централно грејање пословних и стамбених објеката као и котларнице приватних кућа. Географски положај Чајетине, такође, доприноси да се не јављају високе концентрације загађивача у ваздуху.</p>	

<p>Индикатор бр. 4. Циљ бр. Активност бр.</p>	<p>ТЕМА: Животна средина – коришћење земљишта ИНДИКАТОР: Заштићене области</p>
--	---

Заштићене области	ha	%
Република Србија	547.176 ha	6,19%
Чајетина	103 ha	0,158%

Извор података: Завод за заштиту природе

Коментар

Завод за заштиту природе Србије је урадио Студију о потреби проглашења Златибора за заштићено природно добро. Укупна површина предвиђеног Парка природе „Златибор,, износи 32.130 ha.

Као заштићени део територије није наведен део Семегњева који припада Парку природе „Шарган”.

Индикатор бр. 5. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина – коришћење земљишта ИНДИКАТОР: Напуштено и загађено земљиште
---	--

Напуштено и загађено земљиште	Ha	%
Република Србија		
Чајетина	2,7 ha	0,004%

Извор података: Податак је преузет из пројекта Санација, регултивација и ремедијација постојећег сметлишта „Ћетен“ у Чајетини.

Коментар

Као загађено и напуштено земљиште је наведена депонија „Ћетен“ у Чајетини која је била у употреби од 1980-2002. године. За ову депонију је урађен пројекат санације, ремедијације и рекултивације.
Након престанка коришћења депоније „Ћетен“, отпад се одвози на привремену депонију „Брегови“ на Златибору. На депонији „Брегови“ се тренутно врши одлагање целокупног отпада из општине.
Због нерешеног питања управљања отпадом, на територији општине, загађивач земљишта је и анимални отпад који се збрињава на непрописан начин. Податке о загађеном земљишту на овај начин није могуће одредити.
На територији општине нема површина које се могу подвести у категорију „напуштено земљиште“.

Индикатор бр. 6. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина – Локални систем превоза ИНДИКАТОР: Јавни превоз
---	---

Јавни превоз	2005	2006	2007
Број путника у локалном путничком саобраћају	83.300	87.300	91.800

Извор података:
„Гага“ Д.О.О., Чајетина

Напомена: Подаци су добијени су на основу броја аутобуса и путних праваца током три претходне године. Подаци нису поуздани и потребна је детаљнија анализа.
У општини Чајетина не постоји служба која се бави праћењем саобраћаја и служба саобраћајне инспекције, већ се за ове потребе ангажују лица из града Ужица, или Републичке институције.

У општини нема аутобуске станице која би могла бити извор података (број продатих карата).

Коментар

На територији општине је регистрована једна фирма за превоз путника, са малим бројем полазака и застарелим превозним средствима, мада превоз путника врши већи број превозника.

Број путника у локалном саобраћају је готово немогуће одредити обзиром да све линије локалног превоза имају међумесни карактер. Ове линије имају полазак из Ужица. Изузетак је линија Златибор-Локве. Највеће село по површини у општини Чајетина, Јабланица нема ни једну аутобуску линију.

Општина сопственим средствима обезбеђује превоз ученика из сеоских средина до матичних школа као и превоз наставног особља до издвојених одељења.

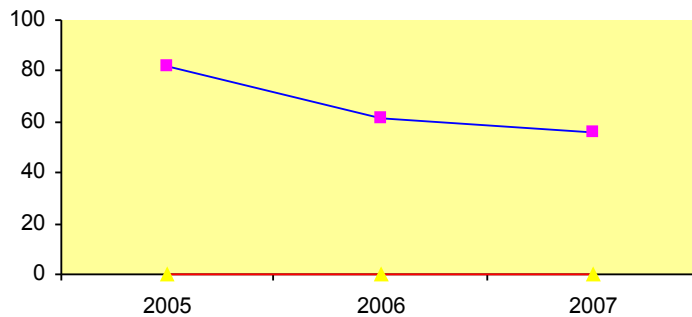
Кроз општину пролази око 60 km железничке пруге Београд-Бар. У општини постоје четири железничка стајалишта (Сушица, Бранешци, Семегњево и Јабланица) и два железничка пристаништа (Рибница и Трипкова), али железничка пруга није искоришћена за локални превоз путника.

Индикатор бр. 7. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина – отпад ИНДИКАТОР: Општински отпад по врсти одлагања
---	---

Општински отпад по врсти одлагања	Депонија, т и %	Спаљен отпад, т и %	Рециклиран, т и %	Процена количине отпада који завршава без икаквог управљања, %
Република Србија 2007				
Чајетина 2005	1.916, 25т; 82,20%	-	-	-
Чајетина 2006	2.555 т; 61,65%	-	-	-
Чајетина 2007	2.810,5т 56,04%	-	-	-

Отпад по врсти одлагања, %

Извор података:
ЈКП „Златибор,,
Подаци су засновани на слободној процени.

Коментар

У насељима Чајетина и Златибор отпад се односи свакодневно, а у Сирогојну и Мачкату једном до два пута недељно. Остала насеља углавном нису обухваћена системом прикупљања и одвожења отпада. Последица тога је постојање локалних сметлишта (дивљих депонија) у свим насељима општине.

Отпад који се прикупља, одлаже се на привремену депонију „Брегови“ на Златибору. Ради се о мешовитом и чврстом отпаду, разних категорија. Отпад се не класификује нити на месту прикупљања нити на месту одлагања.

У плану је изградња Регионалне депоније „Дубоко“ у Ужицу.

Значајан проблем на територији општине је одлагање анималног отпада након клања стоке. У општини постоји велики број кланица и месара, али не постоји сточно гробље, нити решен проблем уклањања животињског отпада после клања стоке.

Ст

Индикатор бр. 8. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина – отпад ИНДИКАТОР: Рециклирани отпад
---	---

Рециклирани отпад	Укупно, т	Стакло, т и %	Папир, т и %	Пластика, т и %	Остало, т и %
Општина 2005	0 т	0 т	0 т	0 т	0 т
Општина 2006	0 т	0 т	0 т	0 т	0 т
Општина 2007	0 т	0 т	0 т	0 т	0 т

Извор података: ЈКП „Златибор“

Коментар

У општини Чајетина не постоји постројење за рециклажу отпада, нити се отпад класификује на месту настанка.
У једној од регистрованих пилана се врши рециклажа остатака примарне прераде дрвета тако што се производе брикети. Не постоји податак колико се годишње произведе брикета.

Индикатор бр. 9. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина ИНДИКАТОР: Потрошња обновљиве енергије по изворима
---	---

Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива	Хидро-енергија Kwh	Термо-соларна енергија Kwh	Соларна енергија Kwh	Снага ветра, ветрењаче Kwh	Биомаса Kcal	Геотермална енергија
Република Србија 2007						
Општина 2005	0	0	0	0	0	0
Општина 2006	0	0	0	0	0	0
Општина 2007	0	0	0	0	0	0

Коментар

Општина Чајетина је једна од ретких општина које имају израђен Програм енергетске ефикасности. Од обновљивих извора енергије на територији општине могућа је изградња мини хидроцентрала, постављање ветрогенератора, искоришћење биомасе (пиљевине), као и соларне енергије.

По званичном катастру мини хидроцентрала постоји 25 локација за изградњу мини хидроцентрала на територији општине Чајетина. Ради се о хидроцентралама снаге до 10 Mw.

Такође, одређене су локације за постављање ветрогенератора.

У овом тренутку се раде испитивања извора гео-термалне енергије.

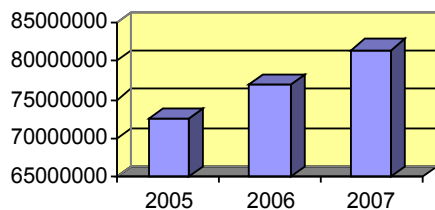
Поједина домаћинства већ имају соларне колекторе, али се не зна јачина колектора и број домаћинстава са овим системом коришћења енергије.

Индикатор бр. 10. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина ИНДИКАТОР: Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива
---	---

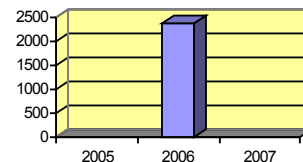

Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива	Струја, KW	Бензин, т	Гас, м3	Нафта, т	Дрво, м3	Остало
Република Србија 2007						
Општина 2005	72.477.695		0		5.876	
Општина 2006	76.841.173	2.378	0	2.918	3.881	
Општина 2007	81.451.643		0		3.940	

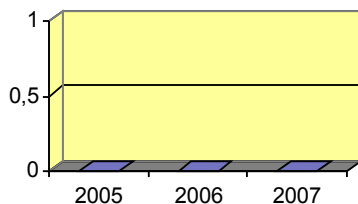
Струја, KW

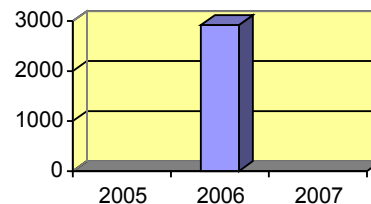
Бензин, т

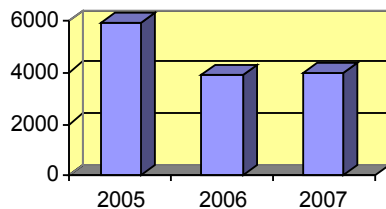
Гас, м3

Нафта, т

Дрво, м3

Извор података:

За потрошњу бензина и нафте су коришћене приближне варијабле (податак узет из Програма енергетске ефикасности општине Чајетина и енергетског биланса општине Чајетина за 2006 годину).

Коментар

Из добијених података видљиво је да је порасла потрошња електричне енергије, док је опала потрошња огревног дрвета.

На територији општине Чајетина постоје четири бензинске пумпе. Налазе се на магистралном путу М-21 и свака процена потрошње бензина заснована на подацима са ових пумпи је нереална, обзиром на фреквенцију саобраћаја. Све четири пумпе имају продају ауто гаса.

Топлана у Чајетини не постоји, тако да нема значајније потрошње нафте.

Потрошња угља у Чајетини је занемарљива. Угаљ користе поједина домаћинства и школе, али се угаљ не појављује као значајан енергент.

Користећи индекс Mwh/годишње по становнику може се установити да је потрошња енергије у Чајетини висока, и знатно виша у поређењу са другим општинама сличне површине и броја становника.

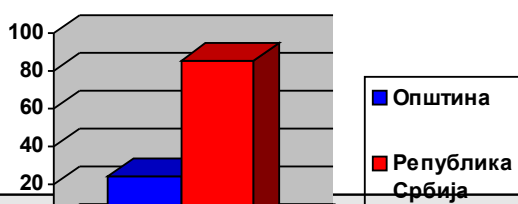
Користећи податке из претходних година у Програму енергетске ефикасности урађена је процена потрошње енергената до 2020. године, из којих се јасно види да ће потрошња електричне енергије бити знатно увећана.

Гасификација општине Чајетина, која је у току, ће допринети смањењу потрошње електричне енергије.

Индикатор бр. 11 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Становништво ИНДИКАТОР: Густина насељености
---	--

Опис	Врој становника - попис 2002.	Ровршина у km ²	Густина насељености у 2002. - бр. становника по 1 km ²
Република Србија	7.498.001	88.361	84.85
Општина	15.628	647	24.15

Густина насељености у 2002.

Извор података: Статистички годишњак, Општине у Србији, 2003. године

Комент

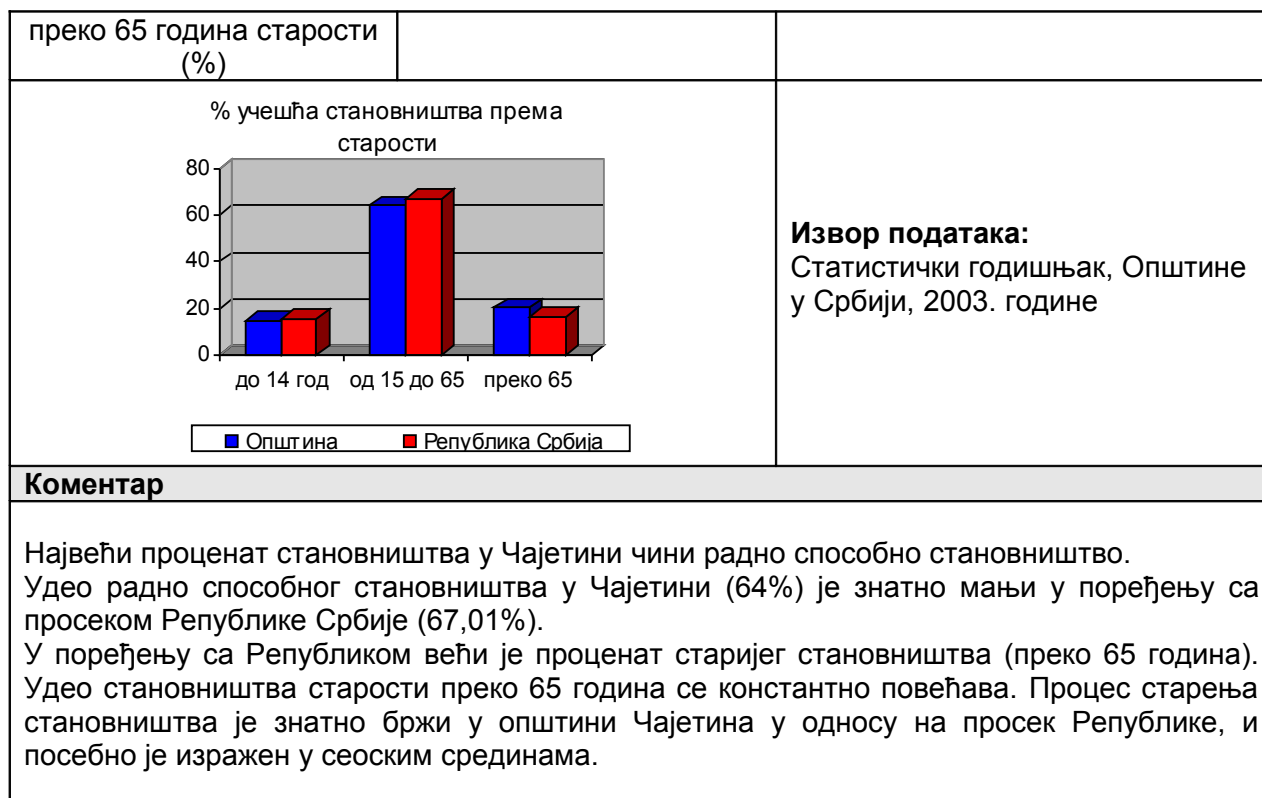
Становника/1km²

Чајетина је мала, рурална, општина са изузетно малом густином насељености. Демографска структура у општини Чајетина је знатно лошија у поређењу са просеком Републике Србије и Златиборским округом. Број становника се константно смањује од пописа становништва из 1971. године. У општини су снажни унутрашњи (ка насељима Чајетина и Златибор) и спољни миграциони процеси (ка већим градским центрима) као и процес старења становништва (првенствено у сеоским срединама).

Индикатор бр. 12. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Становништво ИНДИКАТОР: Становништво према старости
--	--

Категорија	Општина Чајетина	РС
Укупно становништво	15.628	7.498.001
Становништво до 14 година старости	2.288	1.176.770
Становништво од 15 до 65 година старости	10.005	5.032.805
Становништво преко 65 година старости	3.180	1.240.505
Учешће становништва до 14 година старости (%)	14.6	15.7
Учешће становништва од 15 до 65 година старости (%)	64.0	67.1
Учешће становништва	20.3	16.5

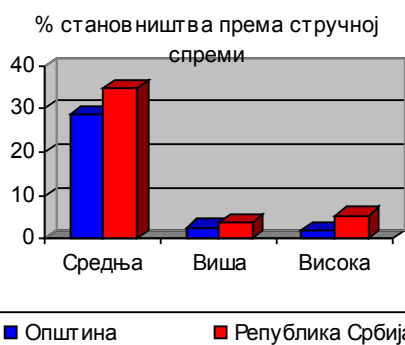

Индикатор бр. 13. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Становништво ИНДИКАТОР: Удео становника са завршеном средњом, вишом и високом школом
--	---

Категорија	Општина Чајетина	РС
Укупно становништво	15.628	7.498.001
Становништво са средњом школом	4.516	2.596.348
Становништво са вишом школом	423	285.056
Становништво са високом школом	324	411.944
% становништва са средњом школом	28.9	34.6
% становништва са вишом школом	2.7	3.8
% становништва са високом школом	2.1	5.5

Извор података:
Статистички годишњак, Општине у Србији, 2003. године

Коментар:

У поређењу са просеком Републике Србије, у општини Чајетина је нижи удео становништва са средњом, вишом и високом школском спремом. Највеће заостајање у односу на просек Републике се јавља код удела становништва са високом стручном спремом. Велики број високообразованих кадрова из Чајетине се након завршеног школовања на враћа у матичну средину већ остаје у центру студирања или одлази у друге веће градске центре где имају веће шансе за усавршавање и напредак. Слабија квалификациона структура становништва може негативно утицати на будући економски, друштвени и културни развој општине.

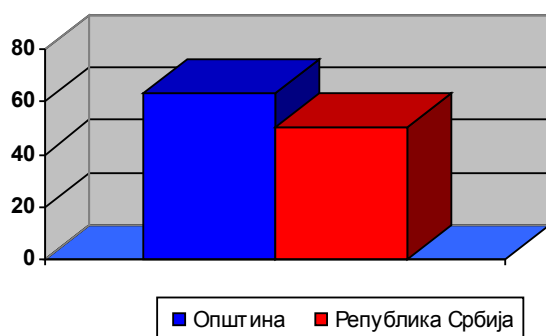
Индикатор бр. 14.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Индикатори услова живота и благостања ИНДИКАТОР:
Дужина путева у km по km²

Опис	Дужина путева у km ²	Површина km ²	Дужина путева у km по km ²
Република Србија	38. 436	88. 361	0.50
Општина	407	647	0.629

Дужина путева у km по 1 km²

Извор података:

Статистички годишњак, Општине у Србији, 2008. године

Коментар

У општини Чајетина је изграђено 407 km путева, од чега је 258 km под савременим коловозом.

Од укупне дужине путева, 33 km чине магистрални путеви који су у потпуности под савременим коловозом. Магистрални правци покривају потез Мачкат-Доброселица и Сушица-Шљивовица.

Регионални путеви су дужине 70 km, од чега је 55 km под савременим коловозом.

Највећу дужину путева чине локални путеви, 304 km. Око 170 km локалних путева је под савременим коловозом.

Густина путне мреже у општини Чајетина је релативно добра и изнад је просека у Републици Србији. Такође, удео путева покривених модерним застором (асфалтом) је знатно већи у односу на просек Републике Србије.

У поређењу са општинама у региону, општина Чајетина има повољнију ситуацију од општина Ужице (0.6), Прибој (0.262) и Сјенице (0.5), али и мање повољну од општина Нова Варош (0.88) и Ариље (0.83).

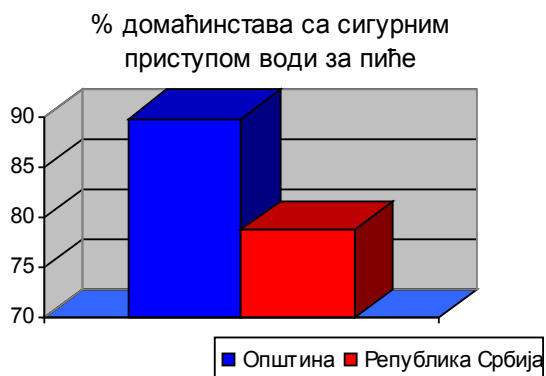
Кроз општину пролази око 60 km железничке пруге Београд-Бар. У општини се налазе четири железничка стајалишта и два пристаништа.

Индикатор бр. 15.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Квалитет живота
ИНДИКАТОР: % домаћинстава са сигурним приступом води за пиће

Општина	Укупан број домаћинстава	Број домаћинстава прикључених на водовод	% домаћинстава са сигурним приступом води за пиће
Република Србија	2.521.190	1.986.259	78.70%
Општина Чајетина	5.117	4.600	89.90%

Извор података

Подаци за укупан број домаћинстава узети су према попису из 2002.године. Подаци за број домаћинстава прикључених на водовод преузети из публикације „Општине у Србији 2008“, Република Србија, Републички завод за статистику, Београд, јануар 2009.год.

Коментар

У општини је око 4.600 домаћинстава прикључено на водоводну мрежу. % прикључених домаћинстава на водоводну мрежу (89,90) је знатно већи у односу на просек Републике Србије, што указује на висок проценат покривености водоводном мрежом.

Систем водоснабдевања општине чине водозахват са акумулацијом у Рибници (КЈП Златибор) и сеоски водоводи.

Укупна количина захваћене воде у општини Чајетина је 2.462 хиљаде m^3 . У Златиборском округу само град Ужице има већу количину захваћене воде.

Основни проблеми у водоснабдевању су: недовољан капацитет резервоара (посебно за урбана места Златибор и Чајетину), дистрибутивна мрежа је у лошем стању као и стање објеката, опреме и пратеће инфраструктуре.

Сеоски водоводи нису под ингеренцијом КЈП Златибор и тешко је гарантовати бактериолошку исправност воде на целој територији.

Иако индикатор има високу вредност, постоји могућност побољшања путем прикључења преосталих домаћинстава на водоводну мрежу.

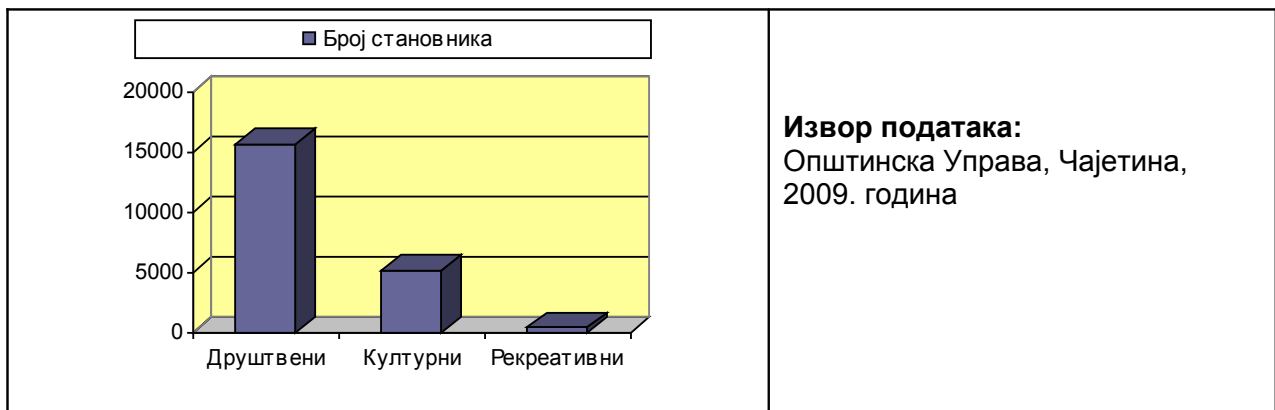
Према “анализи социо-економског развоја општине Чајетина” (јун,2007. год.) овај индикатор је израчунат посебно за покривеност градског становништва водоводном мрежом а посебно за сеоско становништво. Према тада добијеним подацима за 2005. годину покривеност градског подручја је износила 88.53%, а сеоског 0.57%.

Индикатор бр. 16.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Квалитет живота
ИНДИКАТОР: Број становника на један објекат друштвених, културних, рекреативних активности

Општина	Укупан број становника	Број друштвених објеката	Број културних објеката	Број објеката за рекреацију	Број станов. на један друшт. објекат	Број станов. на један објекат културе	Број станов. на један рекр. објекат
Чајетина	15.628	1	3	35	15.628	5. 209.333	446.5

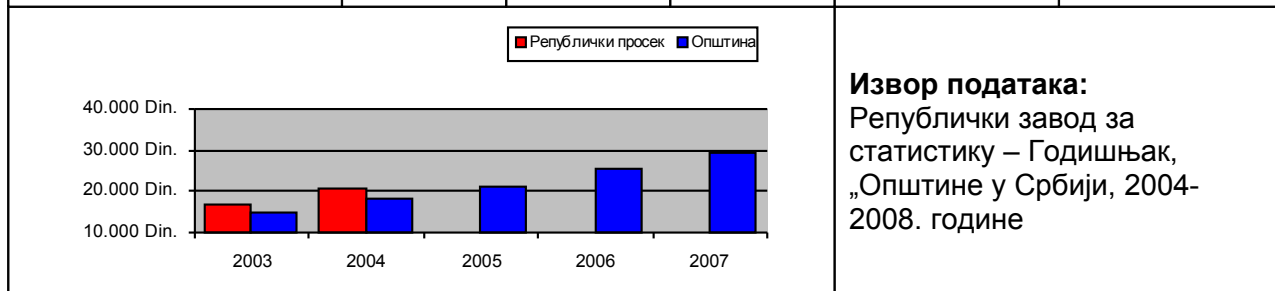
Извор података:
Општинска Управа, Чајетина,
2009. година

Коментар:

Општину карактерише изузетно мали број друштвених и културних објеката, као и знатан број објеката за рекреацију.
У објекте рекреације су убројани и школски терени.
Чајетина је административни, образовни и културни центар општине у којој су најважнији друштвени и културни објекти:
- Народна библиотека Љубиша Р. Ђенић и
- Дом Културе са биоскопом.
У општини постоје две спортске дворане (Чајетина и Златибор) и већи број отворених спортских терена са укупно 35 спортских игралишта.
Структура спортских терена је комбинована (терени за кошарку, тенис, одбојку, мали и велики фудбал, трим стазе, скијалишта и сл.).
Спротске терене користи како локално становништво тако и бројни туристи током сезоне.

Индикатор бр. 17. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Просечна бруто зарада
--	--

Просечна бруто зарада, РСД	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Република Србија	16.612	20.555	25.514	31.745	38.744
Општина	14.618	18.037	21.170	25.279	29.562

Извор података:
Републички завод за статистику – Годишњак,
„Општине у Србији, 2004-2008. године

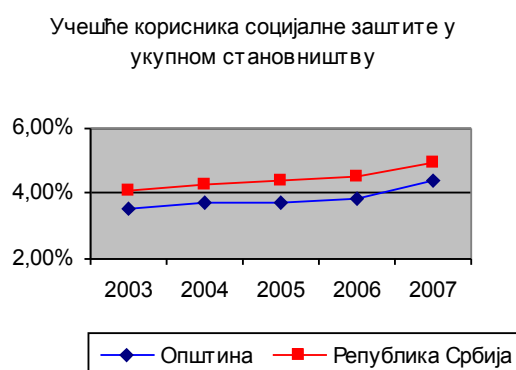
Коментар:

Просечна бруто зарада у општини је нижа 12-25% у односу на Републику, с тим што се у 2006. и 2007. години заостатак у односу на Републику значајније повећава (за 2007. годину 25%).
Подаци за 2008. годину према Заводу за статистику Ужице су следећи:
Република Србија - 45 674 РСД
Општина Чајетина - 35 070 РСД.

Индикатор бр. 18. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Квалитет живота ИНДИКАТОР: Учешће корисника социјалне заштите у укупном становништву (%)
--	---

Година	Укупан број становника		Број корисника социјалне заштите		Остварено учешће (%)	
	РС	Општина	РС	Општина	РС	Општина
2003.	7.562.616	15.639	309.123	549	4.09	3.51
2004.	7.463.157	15.577	320.281	582	4.29	3.74
2005.	7.440.769	15.509	329.530	581	4.43	3.74
2006.	7.441.569	15.412	335.746	597	4.51	3.87
2007.	7.381.579	15.340	364.750	675	4.94	4.40

Извор података:
Републички завод за статистику – Годишњак, „Општине у Србији, 2004-2008. године

Напомена:
За кориснике социјалне заштите: укупно и малолета и пунолетна лица корисници заштите.
За 2003.годину нису обухваћени подаци за Косово и Метохију.

Коментар:

У општини Чајетина 196 малолетних и 479 пунолетних лица користи социјалну заштиту. Код малолетних лица највећи број корисника се налази у категорији са угроженом породичном ситуацијом (125) и поремећајима у понашању (42). Код пунолетних лица највећи број корисника се налази у категорији старих (169) и осталих случајева (116 лица), док је нешто нижи број лица са психофизичким поремећајима (90) и материјално необезбеђених лица (68). Чајетина има нешто нижи удео становништва које користи социјалну заштиту у односу на просек Републике Србије. Овај тренд је приметан у периоду 2003-2007. године. С друге стране, приметан је стални пораст броја корисника социјалне заштите како у општини тако и у Републици.

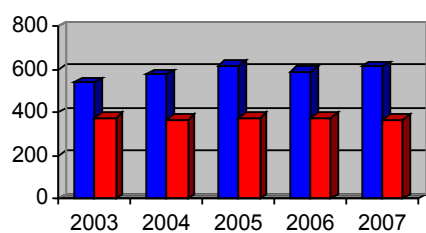
Индикатор бр. 19. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Квалитет живота ИНДИКАТОР: Број становника на једног лекара
--	--

Година	Укупан број становника	Укупан број лекара	Број становника на једног лекара

	РС	Општина	РС	Општина	РС	Општина
2003	7.532.616	15.639	20.039	29	376	539
2004	7.463.157	15.577	20.211	27	369	577
2005	7.440.769	15.509	19.685	25	378	620
2006	7.441.569	15.412	19.644	26	377	593
2007	7.381.579	15.340	20.066	25	368	614

Број становника на једног лекара

Извор података:

Републички завод за статистику – Годишњак, „Општине у Србији“, 2004-2008. године

Напомена

За укупан број становника коришћен процењен број становника из статистичких годишњака.

Коментар

У Чајетини је запослено свега око 25 лекара. Највећи број чине специјалисти (13), док је знатно мањи број лекара опште медицине (6) и стоматолога (4).

У поређењу са просеком Републике и Златиборским округом, Чајетина има мали број лекара.

У општини ради један Дом Здравља. Активне су амбуланте у Сирогојну и Златибору. У осталим селима здравствена заштита се обавља у складу са распоредом патронажне службе и теренских амбуланти.

У општини ради Институт за штитасту жлезду и метаболизам - Чигота, који је у власништву Републике. Корисници овог Института су првенствено туристи и здравствени осигураници Републике, а у знатно мањој мери локално становништво.

Индикатор бр. 20.

Циљ бр.

Активност бр.

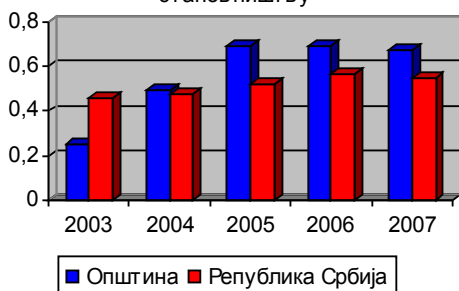
ТЕМА: Квалитет живота

ИНДИКАТОР: Учешће правоснажно осуђених лица према месту извршења кривичног дела у укупном становништву

Година	Укупан број становника		Број осуђених лица према месту извршења кривичног дела		Учешће правоснажно осуђених лица према месту извршења кривичног дела у укупном становништву	
	РС	Општина	РС	Општина	РС	Општина
2003	7.532.616	15.639	35.097	39	0.46	0.25
2004	7.463.157	15.577	36.222	77	0.48	0.49
2005	7.440.769	15.509	39.135	107	0.52	0.69
2006	7.441.569	15.412	42.988	107	0.57	0.69
2007	7.381.579	15.340	40.690	103	0.55	0.67

Учешће правоснажно осуђених лица према месту извршења кривичног дела у укупном становништву

Извор података:

Републички завод за статистику – Годишњак, „Општине у Србији“, 2004-2008. године

Коментар:

У општини Чајетина је вредност овог индикатора нешто већа у односу на просек Републике Србије у периоду 2005-2007. године.

У структури осуђених лица су присутна готово искључиво пунолетна лица, док се свега у два случаја ради о малолетним лицима.

У структури осуђивања нема доминантног облика кривичног дела, а нешто чешћи разлог осуђивања су имовински односи.

Индикатор бр. 21.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Економски агрегат - Степен развијености општине

Извор података : Уредба Владе Републике Србије о критеријумима и индикаторима за одређивање нивоа развијености јединица локалне самоуправе у Републици Србији са листом локалних самоуправа подељених у групе, Службени гласник РС 120/09.

Коментар

Општина Чајетина се налази у групи најразвијених општина у Републици Србији. Национални доходак у општини Чајетина има тренд раста у посматраном периоду.

Индикатор бр. 22
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Структура националног доходака по делатностима

Година	Удео пољопривреде, лова, шумарства и водопривреде у националном доходу		Удео хотела и ресторана у националном доходу		Удео трговине на велико и мало у националном доходу		Удео прерађивачке инд. у националном доходу		Удео грађевинарства у националном доходу		Удео других сектора у % у националном доходу	
	РС	Чајетина	РС	Чајетина	РС	Чајетина	РС	Чајетина	РС	Чајетина	РС	Чајетина
2005.	16.99	26.13	1.81	19.74	24.69	17.81	27.15	16.79	7.33	12.03	22.03	7.50

Извор података :Републички завод за статистику – Годишњак, „Општине у Србији“, 2006. година

Коментар

Национални доходак је у општини Чајетина износио 90.088 РСД/становнику (2005. година), што је представљало 73,00 индексна поена у односу на просек Републике Србије. Национални доходак по становнику има тренд повећања.

Пољопривреда је једна од водећих привредних грана у највећем броју општина у Србији. У општини Чајетина, пољопривреда такође представља најзначајнију привредну грану. Удео пољопривреде у националном доходу (26,13%) је у општини Чајетина значајно већи у односу на просек Републике Србије (16,99%).

У структури народног дохотка су, у 2005. години, значајан удео представљали хотели и ресторани (19,74%), трговина на велико и мало (17,81%) и прерађивачка индустрија (16,79%). Нешто нижи удео је установљен код грађевинарства (12,03%). Остали сектори су чинили свега 7,50% националног дохотка у општини Чајетина.

При поређењу са просеком Републике Србије могу се установити значајне разлике. Удео прерађивачке индустрије (27,15%) и трговине на велико и мало (24,69%) у структури националног дохотка је висок и на нивоу просека Републике Србије. У Републици је удео националног дохотка код ових делатности знатно већи у односу на општину.

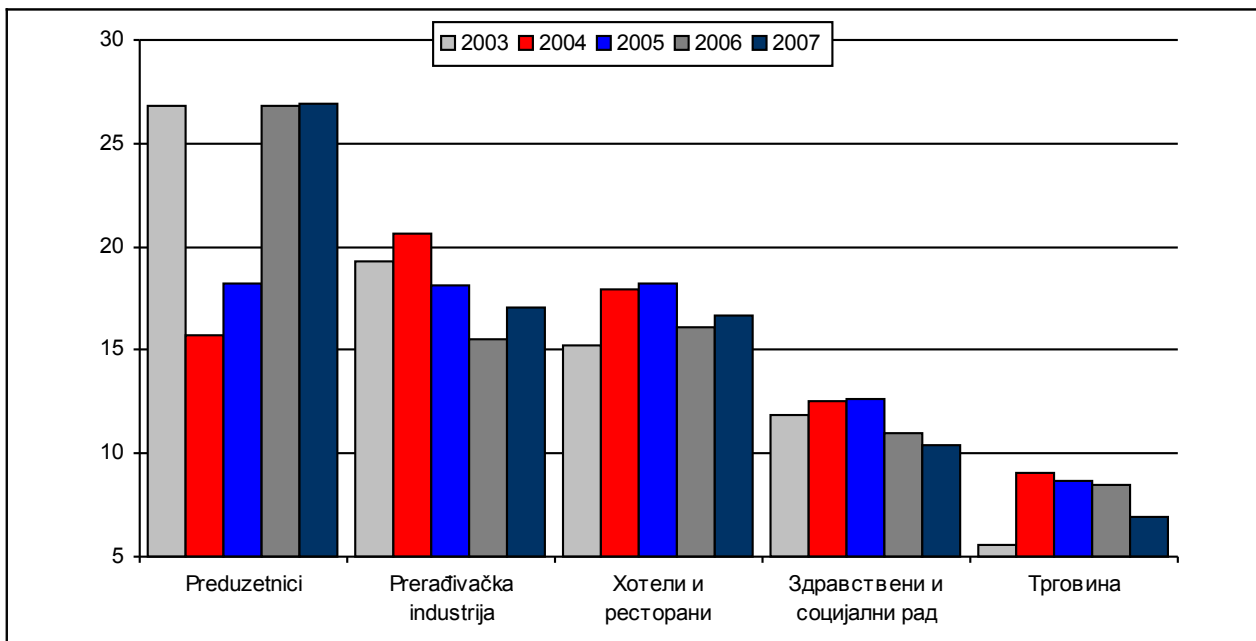
Највеће разлике се јављају код удела хотела и ресторана у структури националног дохотка. Овај удео је значајно већи у општини Чајетина у односу на Републику Србију. С друге стране саобраћај представља значајан удео у структури националног дохотка Републике Србије, док овај сектор није развијен у општини Чајетина.

Индикатор бр. 23.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Локацијски коефицијент запошљавања

Локацијски коефицијент запошљавања за 2007.	Приватни предузетници		Прерађивачка индустрија		Хотели и ресторани		Здравствени и социјални рад		Трговина	
	РС	Чајетина	РС	Чајетина	РС	Чајетина	РС	Чајетина	РС	Чајетина
Година										
2003.	23.7	26.8	25.7	19.3	1.5	15.2	8.9	11.9	6.0	5.6
2004.	23.0	15.7	23.6	20.6	1.4	17.9	8.0	12.5	10.2	9.1
2005.	25.3	18.2	22.2	18.1	1.3	18.2	8.0	12.6	9.9	8.7
2006.	27.3	26.8	20.8	15.5	1.2	16.1	7.8	11.0	9.8	8.5
2007.	28.4	26.9	19.6	17.1	1.2	16.7	7.8	10.4	9.8	6.9

Извор података : Републички завод за статистику – Годишњак, „Општине у Србији“, 2004-2008. године

Коментар:

Највећи локацијски коефицијент у општини Чајетина је добијен за категорију предузетника. Овај коефицијент показује значајно варирање у периоду 2003-2007. године. Највећа вредност коефицијента је одређена у 2007. години и износила је 26,9, а сличне вредности су добијене 2003. и 2006. године (26,8).

Са изузетком 2003. године, у осталим посматраним годинама је локацијски коефицијент био нижи у односу на Републику.

Највише вредности коефицијента запошљавања у прерађивачкој индустрији су установљене за 2003 и 2004. годину. У наредне две године се бележи пад, да би се од 2007. године вредност коефицијента поново повећала. Вредности су ниже у односу на Републику.

Највеће разлике у коефицијенту запошљавања су забележене код хотела и ресторана. Вредност овог коефицијента се на нивоу Републике креће 1-2%, док су вредности на нивоу општине Чајетина у вредности 15-18%.

Нешто веће вредности у општини Чајетина у односу на просек Републике се јављају и у области здравственог и социјалног рада, при чему се вредност овог индекса смањује и на нивоу Републике и на нивоу општине.

Област у којој се бележи смањење локацијског коефицијента је област трговине у којој је вредност смањена са 9,1 (2004. године) на 6,9 (2007.).

Индикатор бр. 24.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Површина пословног простора на 1000 становника изграђена претходне године

Коментар

Површина пословног простора се не води у званичној статистици Републике Србије, нити се налази у евиденцији општине тако да није могуће одредити вредност овог коефицијента.

Индикатор бр. 25. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Обим унутрашњих СДИ по глави становника
--	--

СДИ по глави становника изражен у 000 РСД	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Република Србија	115.662.223	152.929.464	327.525.063	340.795.050	482.340.888
Чајетина	70.496	61.353	97.449	237.375	556.408

Извор података :Републички завод за статистику – Годишњак, „Општине у Србији“, 2004-2008. године

Коментар

Најнижи ниво инвестиција је забележен у 2003. години. Од 2005. године се ниво инвестиција константно повећава, тако да је 2006. године износио преко 237.000 (000 РСД), а 2007. године 556.408 (000 РСД).

Уз изузетак Ужица, ниво инвестиција у Чајетини у 2007. години је био највећи у Златиборском округу. У осталим годинама је ниво инвестиција у Чајетини био знатно нижи, и Чајетина се није посебно одвајала од других општина Златиборског округа.

Највећи ниво инвестиција у Златиборском округу у периоду 2003-2007. године има град Ужице.

По техничкој структури инвестиција, грађевински радови су најважнија категорија у структури инвестиција у општини Чајетина у периоду 2003-2007. године.

По карактеру изградње, највећи ниво инвестиција је у реконструкцију, модернизацију, доградњу и проширење. Само у 2006. години се бележи већи ниво инвестиција у нове капацитете у општини Чајетина.

Развој туризма (изградња) у општини условава структуру инвестиција, и то је разлог зашто су инвестиције у изградњу, реконструкцију и сл. биле доминантне у односу на нпр. набавку опреме и сл.

Инвестиционе активности су ниже у поређењу са просеком Републике Србије.

Индикатор бр. 26. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Број регистрованих привредних субјеката на 1000 становника
--	---

Коментар:

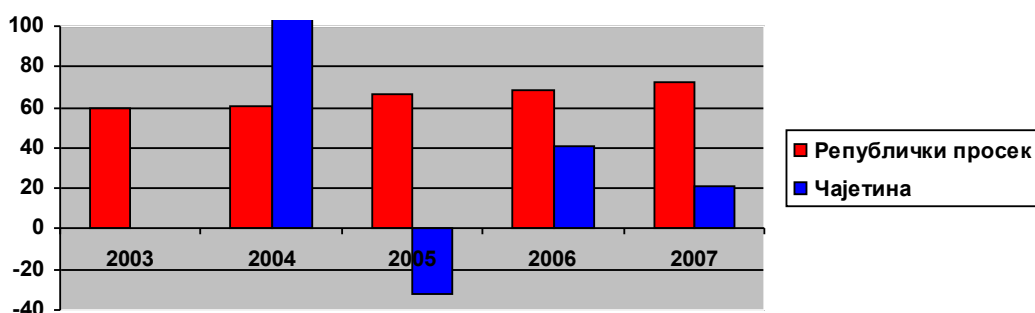
Податке о броју регистрованих привредних субјеката не води општина, нити се ови подаци приказују у званичној статистици Републике Србије.

Највећи број предузећа припада категорији малих и средњих предузећа. Највећа предузећа у општини Чајетина су ИМ Чајетина (Индустрија меса), ИМП (Индустрија мотора Раковица), Металопластика и Хотел Палисад. Веома значајан удео у економској слици општине представљају предузетници. Основна област деловања предузетника су трговина и услуге. Одређен број предузетника ради сезонски, односно активни су у време туристичких сезона.

Индикатор бр. 27.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Нето број нових предузећа на 1000 предузећа

Извор података: Подаци о броју предузећа у Чајетини су добијени од Канцеларије за локални економски развој, док су подаци о броју предузећа у Србији добијени од ПКС.

Напомена: Податке о броју регистрованих привредних субјеката не води општина, нити се ови подаци приказују у званичној статистици Републике Србије.

Коментар:

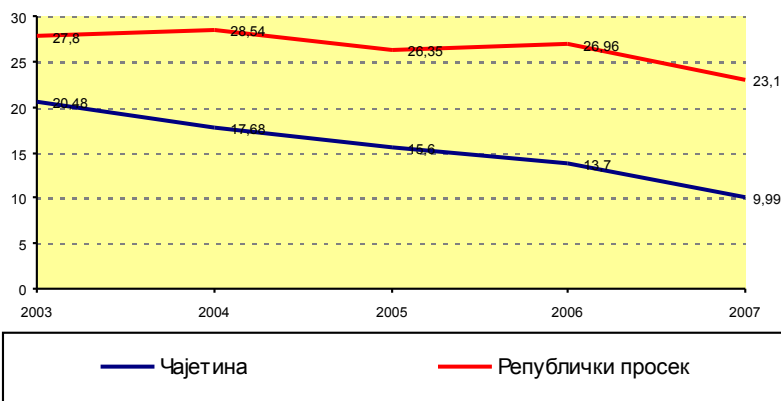
Сва предузећа су завршила процес приватизације, осим ИМП-а и појединих великих хотела који послују у склопу великих државних система. Основна делатност је прерађивачка индустрија и туризам. Са изузетком 2004. године, у свим осталим годинама се бележи значајно мања вредност индекса у општини Чајетина у поређењу са просеком Републике Србије.

Индикатор бр. 28.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Укупна активност, стопа запослености и незапослености

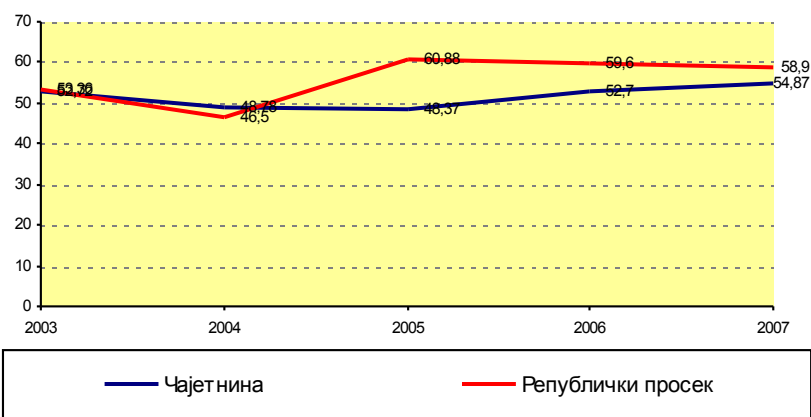
Стопа незапослености	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Република Србија	27.8%	28.54%	26.35%	26.96%	23.1%
Чајетина	20.48%	17.68%	15.6%	13.7%	9.99%

Извор података:
Републички завод за статистику-Годишњак, „Општине у Србији“, 2004-2008. године

Стопа запослености	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Република Србија	53.36%	46.5%	60.88%	59.6%	58.9%
Чажетина	52.72%	48.78%	48.37%	52.7%	54.87%

Извор података:
Републички завод за статистику – Годишњак, „Општине у Србији, 2004-2008. године

Напомене

Број активног становништва и број становништва старог 15 и више година је узет по попису из 2002. године, а број запослених и незапослених лица је за сваку конкретну годину (2003., 2004., 2005., 2006., 2007.).

Стопа активности није урађена обзиром да се могу користити само подаци за 2002. годину.

Коментар:

Стопа незапослености у општини Чажетина је значајно нижа у односу на Републику. Стопа незапослености се смањује од 2003. године тако да је најнижа стопа незапослености у општини Чажетина установљена 2007. године (9,9).

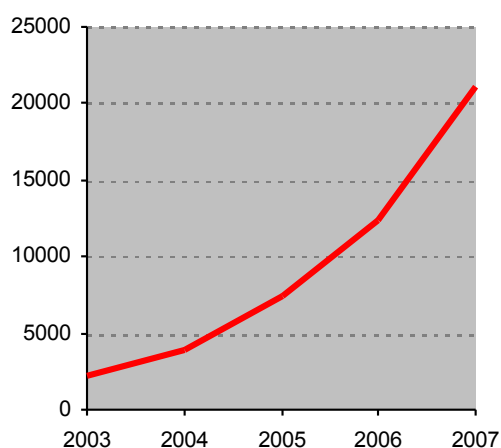
Стопа запослености у општини Чажетина је нешто нижа у односу на Републику Србију. Изузетак је 2004. година када је стопа запослености у општини Чажетина била нешто виша у односу на просеке Републике.

Индикатор бр. 29.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Фискални капацитет општине – Остварење изворних прихода (фискалних облика) по глави становника

		2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
1	Укупно остварење фискалних облика изворних прихода	34.236.721	59.893.211	114.212.021	190.354.139	322.912.098
2	Број становника	15.639	15.577	15.509	15.412	15.340
3	Приход по глави становника (1/2)	2.189,19	3.844,97	7.364,24	12.351,03	21.050,33

Извор података:
Општинска Управа,
Чајетина, 2009. година

Коментар:

Чајетина је општина која се карактерише релативно високим приходом и буџетом, који се у значајној мери остварује из сопствених изворних прихода.
Са изузетком града Ужица који представља административни центар Златиборског округа, општина Чајетина има највећи буџет од свих општина у Златиборском округу. Буџетски приходи по становнику (40.067 РСД) су највећи у Златиборском округу и скоро су дупло виши у односу на просек Републике Србије.
Удео остварених сопствених прихода је знатно већи у односу на највећи број општина у Србији.
Фискални капацитет општине има тренд линеарног повећања у периоду 2003-2007. године.
У периоду 2003-2007. године се приход по становнику повећао 10 пута.

Индикатор бр. 30.
Циљ бр.
Активност бр.

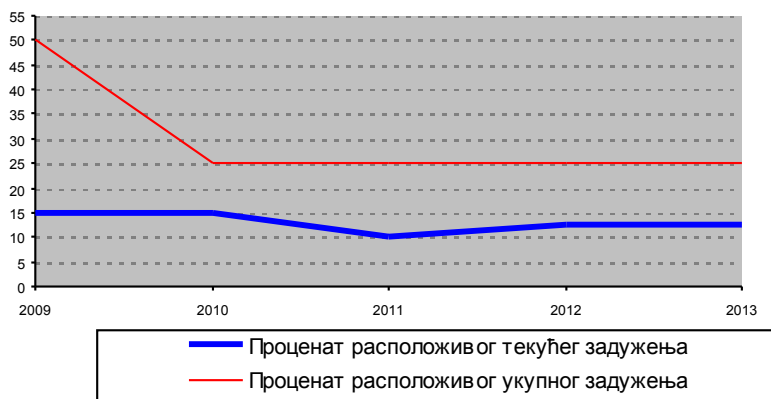
ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Степен задужености општине

		2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
1	Остварење или процена остварења ТЕКУЋИХ прихода буџета за посматрану буџетску годину	1.277.590.000				
2.1	15% остварења или процене остварења текућих прихода буџета за посматрану буџетску годину (1 X 15 / 100)	191.638.500				
2.2	Износ главнице и камате који доспева у посматраној години	2.000.000				
2.3	РАСПОЛОЖИВА СРЕДСТВА У АПСОЛУТНОМ ИЗНОСУ (2.1 – 2.2)	193.638.500				
2.4	РАСПОЛОЖИВА СРЕДСТВА У РЕЛАТИВНОМ ИЗНОСУ - % УКУПНИХ ТЕКУЋИХ ПРИХОДА БУЏЕТА (2.3 / 1 X 100)	15,16%				
3.1	50% остварења или процене остварења текућих прихода буџета за посматрану буџетску годину (1 X 50 / 100)	638.795.000				
3.2	Укупан износ неизмиреног дугорочног задужења буџета општине или града за капиталне инвестиционе расходе	0				
3.3	РАСПОЛОЖИВА СРЕДСТВА У АПСОЛУТНОМ ИЗНОСУ (3.1 – 3.2)	638.795.000				
3.4	РАСПОЛОЖИВА	50%				

СРЕДСТВА У РЕЛАТИВНОМ ИЗНОСУ - % УКУПНИХ ТЕКУЋИХ ПРИХОДА БУЏЕТА (3.3 / 1 X 100)						
--	--	--	--	--	--	--

Извор података:
План буџета општине
Чајетина за 2009.
Општинска Управа,
Чајетина, 2009. година

Коментар:

Општина није кредитно задужена и не планира се задужење у будућем периоду. Финансијска ситуација у општини и пуњење буџета се одвија у планираним оквирима већ дужи низ година. Депоновање буџетских средстава у банке се врши само по виђењу, да би могла да се “активирају“ у зависности од хитности обављања појединих активности.

3. „SWOT“ анализа

3.1. Инфраструктура и просторно планирање

Проблем – План генералне регулације се односи само на насеље Златибор.
Инфраструктура није довољно развијена ван урбаних центара у односу на потребе.

Снаге	Слабости
<p><u>Саобраћај</u></p> <p>Добар географско саобраћајни положај Чајетине</p> <p>Кроз Чајетину пролази око 45 km магистралног пута, Мачкат-Доброселица и Сушица-Шљивовица</p> <p>Магистрални путеви спајају десет месних заједница</p> <p>Кроз Чајетину пролази 50-60 km регионалних путева који су скоро у потпуности асфалтирани</p> <p>Магистрални и регионални путеви задовољавају техничке прописе и добро се одржавају</p> <p>250 km асфалтираних локалних путева</p> <p>95% улица у Чајетини и Златибору је асфалтирано</p> <p>До сваког сеоског центра води асфалтни пут</p> <p>Кроз општину пролази око 60 km међународног правца железничке пруге</p> <p>У општини постоје четири железничка стајалишта (Сушица, Бранешци, Семеђево и Јабланица) и два железничка пристаништа (Рибница и Трипкова)</p> <p>Златибор и Чајетина су добро покривени јавном расветом</p> <p><u>Водовод</u></p> <p>Чајетина и Златибор се снабдевају водом са вештачке акумулације у Рибници</p> <p>У непосредној близини акумулације се налази постројење за прераду воде за пиће</p>	<p><u>Саобраћај</u></p> <p>Два km регионалних путева није асфалтирано</p> <p>Не постоји тачан податак о дужини неасфалтираних локалних путева</p> <p>% асфалтираних путева није равномерно распоређен по месним заједницама</p> <p>Око 70% локалних путева нема довољну ширину</p> <p>Улице су асфалтиране али немају довољну ширину</p> <p>По селима нису асфалтиране све улице</p> <p>Категоризација локалних путева</p> <p>Путеви су у лошем стању</p> <p>Неадекватна саобраћајница која повезује насеље са железничком станицом (Семеђево)</p> <p>Железничка пруга није искоришћена за превоз путника и робе</p> <p>Стајалишта и прилази на железничким стајалиштима нису сређени</p> <p><u>Водовод</u></p> <p>Капацитет постројења за прераду воде је мали</p> <p>Недостају два резервоара за квалитетно водоснабдевање</p> <p>Недостаје део секундарне водоводне и канализационе мреже за насељено место Златибор (око 25 km)</p> <p>Око 30-40% водоводне мреже је потребно реконструисати (дотрајалост, мали пречник, лош материјал)</p> <p>Губитци у водоводној мрежи су већи од технички прихватљивих</p> <p>Извориште и квалитет воде се могу поправити у Мачкату</p>

<p>Од Рибнице до Златибора, у дужини од 6.300 m, води магистрални цевовод</p> <p>Пропусна моћ цевовода је велика 450 l/sec</p> <p>У општини постоји један велики, три средња и два мања резервоара у склопу водосистема</p> <p>У изградњи је резервоар великог капацитета (1500 m³)</p> <p>Водовод покрива Чајетину и Златибор – 3.500 прикључака.</p> <p>У оквиру ЈП послује сеоски водовод Мачкат који покрива три месне заједнице - 930 прикључака</p> <p>МЗ Сирогојно има посебно ЈП које се стара о водоснабдевању у пет месних заједница</p> <p>Водовод у Сирогојну је нов</p> <p><u>Отпад</u></p> <p>Организовано сакуљање отпада постоји у неколико насеља</p> <p>Техничка опремљеност службе је задовољавајућа</p> <p>Контејнери су размештени у одређеном броју насеља</p> <p><u>Струја</u></p> <p>У општини се налазе две трафо станице преносног односа</p> <p>Капацитети преносног система су задовољавајући</p> <p>Кабловска мрежа је изграђена у градским срединама</p> <p>Мрежа далековода је у добром стању</p> <p><u>Планови</u></p> <p>План генералне регулације за насељено место Златибор</p> <p>Просторни план општине</p> <p>Усвојена одлука о условима под којима се може вршити парцелизација земљишта и изградња објеката у насељу Рибница</p>	<p>Око 15 месних заједница је самоорганизовано у процесу водоснабдевања (нема контроле квалитета, система хлорисања и сл.)</p> <p><u>Канализација</u></p> <p>Део насеља Чајетина и Златибор немају фекалну канализацију док остала насеља уопште немају фекалну канализацију</p> <p>Канализациона мрежа захтева реконструкцију</p> <p>Фекална канализација се слободно излива у реципијент (нема пречишћивача)</p> <p>Кланична индустрија нема систем одлагања и прераде отпада које захтевају постојећи стандарди</p> <p>Атмосферска канализација није изграђена</p> <p>Наплата комуналних услуга није редовна</p> <p><u>Отпад</u></p> <p>Општина није у потпуности покривена системом за сакупљање отпада</p> <p>Депоније нису званично регистроване</p> <p>Присуство дивљих депонија</p> <p><u>Струја</u></p> <p>Чести нестанци струје услед превелике дужине извода на сеоском подручју</p> <p>Недостају три трафо станице 35/10</p> <p>На сеоским подручјима је око 30% мреже ниског напона на дрвеним стубовима</p> <p>На Златибору недостаје 5-6 km 10 kv кабловске мреже</p> <p>Недостаје око 20 трафо станица 10/0,4 на градском и сеоском подручју ради побољшања напонских прилика</p> <p>Пет кућа на територији општине, у месту Стубло, нема струју</p> <p>Расвета није потпуно развучена у свим сеоским срединама</p> <p><u>Планови</u></p> <p>Недостају планови детаљне регулације</p> <p>Недостају правила уређења за насеља (села)</p> <p><u>Уређење</u></p> <p>Нерешено паркирање возила у насељеним местима Златибор и Чајетина</p> <p>Непостојање пијаци у Чајетини</p>
---	---

	Аутобуска станица се налази на лошем месту Недовољан број пешачких и бицикличких стаза
Могућности	Претње
<p>Укључења и искључења на магистрални пут се могу боље решити</p> <p>Изградња ауто-пута за Јужни Јадран</p> <p>Регионални путеви су потпуно асфалтирани</p> <p>Боље одржавање регионалних путева</p> <p>Повећање дужине асфалтираних локалних путева</p> <p>Израда путева по техничким стандардима</p> <p>Побољшање стања сеоских и некатегорисаних путева</p> <p>Категоризација путева</p> <p>Подићи ниво железничког саобраћаја на међународном правцу</p> <p>Активирање аеродрома Поникве</p> <p>Предприступна средства ЕУ</p> <p>Међународна сарадња</p> <p>Регионална сарадња</p> <p>Републички пројекти од националног значаја</p> <p>Донације</p> <p>Јавно приватно партнерство</p> <p>Самодоприноси</p> <p>Поставка решења система канализационе мреже као приоритета у развоју Чајетине</p> <p>Завршетак гасификације</p> <p>Едукација становништва</p> <p>Формиран је регион сакупљања отпада – Ужице</p> <p>Санација постојећих депонија и дивљих депонија по техничко-технолошким стандардима</p> <p>Класификација отпада</p> <p>Приватни сектор послује у складу са прописима о заштити животне средине</p> <p>Коришћење алтернативних извора</p>	<p>Климатски услови</p> <p>Конфигурација терена</p> <p>Клизишта</p> <p>Недостатак финансијских средстава</p> <p>Лимитиране надлежности општина</p> <p>Држава нема средстава за капиталне пројекте</p> <p>Предприступна средства ЕУ нису доступна</p> <p>Кредити нису доступни или су скупи</p> <p>Ауто-пут за Јужни Јадран не пролази кроз Чајетину</p> <p>Фреквенција саобраћаја се повећава</p> <p>Аеродром Поникве неће бити активан за цивилни саобраћај</p> <p>Лоше стање железнице</p> <p>Мала Јавна Предузећа за одржавање водовода</p> <p>Финансијски непрофитабилно успостављање одређених комуналних активности</p> <p>Скупе услуге и прикључци</p> <p>Мали број становника</p> <p>Разуђена села</p> <p>Миграције</p> <p>Непостојећи и/или нерегулисани законски оквир</p> <p>Непримењивање законске регулативе и обавеза</p> <p>Нерешени имовинско- правни односи</p>

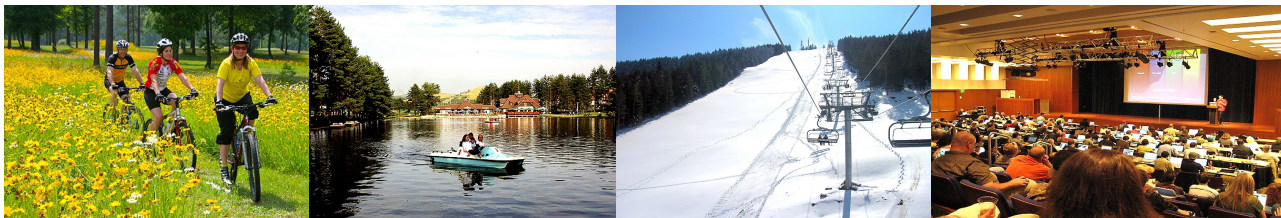
енергије (ветрогенератори, мини
хидроцентрале и сл.)

Испитати изворе термалних вода

3.2. Туризам

Проблем – Туризам је на Златибору јединствена природна и културна понуда и високо развијена привредна делатност која у највећој мери активира остале делатности у општини.

Снаге	Слабости
<p>Добар туристичко-географски положај</p> <p>Добри климатски услови</p> <p>Здрава животна средина</p> <p>Природна богатства и лепоте</p> <p>Извори воде</p> <p>Имиџ Златибора</p> <p>Велики број туристичких микролокалитета/атракција/мотива</p> <p>Људски ресурси</p> <p>Развијена инфраструктура (локална путна мрежа, оптички телекомуникациони каблови, железница)</p> <p>Традиција у области туризма, дужа од 110 година</p> <p>Домаћа радиност и традиционални производи који су постали робна марка захваљујући квалитету али и самом епитету „златиборски“</p> <p>Предузетнички дух</p> <p>Традиционалне манифестације (пршутујада, сабор трубача, сабор ловаца, ликовне колоније...)</p> <p>15.000 лежајева у хотелима и приватном смештају</p> <p>400 регистрованих лежајева у сеоском туризму</p> <p>Висок ниво инвестиција и поуздани инвеститори</p> <p>Буџет који даје солидну основу за реализацију значајних пројеката</p>	<p>Слаба квалификациона структура (мали број високообразованих у туризму, куvara, менаџера...)</p> <p>Нема прецизне евиденције о смештајним капацитетима</p> <p>Слаба наплата боравишне таксе</p> <p>Недовољна информисаност</p> <p>Слаба комуникација</p> <p>Недостатак сталне/трајне едукације туристичких радника</p> <p>Слаба сарадња државних инспекцијских органа и туристичких радника</p> <p>Несинхронизован рад</p> <p>Непостојање ДМО (дестинацијске менаџмент организације)</p> <p>Недостатак просторног плана Чајетине</p> <p>Неадекватна трговинска мрежа и понуда (сувенири, традиционални производи...)</p> <p>Недовољно искоришћен рад спортске хале</p> <p>Недостатак великог простора за конгресни туризам (до 1000 места)</p> <p>Непостојање пратећих садржаја на Торнику</p> <p>Лош урбани мобилијар</p> <p>Недовољна медијска промоција Златибора у суседним земљама</p> <p>Постојећи капацитети инфраструктуре су ограничени</p> <p>Недостатак хотела високе категорије са одговарајућим пратећим садржајима</p> <p>Слаба информисаност о ванпансионској</p>

<p>Туристичка организација је активна</p> <p>Формирана туристичка организација регије Западна Србија</p> <p>Регулисана правила градње за насељено место Рибницу као основа за развој пратећих садржаја ски центра Торник</p> <p>Ски центар Торник је у функцији</p> <p>Постојање мастер плана дестинације Златибор-Златар</p>	<p>туристичкој понуди</p> <p>Неискоришћеност великог броја туристичких локација</p> <p>Угроженост локација дивљом градњом</p> <p>Висок коефицијент изграђености на Златибору</p> <p>Непостојање спортско-рекреативних садржаја за летњу сезону (базени, купалишта...)</p>
Могућности	Претње
<p>Развој туризма са посебним освртом на дијаспору</p> <p>Подизање нивоа инвестиција у туризму</p> <p>Побољшање инфраструктуре</p> <p>Промоција путем ангажовања познатих јавних личности</p> <p>Формирање туристичких маршрута које су дефинисане од стране ТОЗ</p> <p>Позиционирање Златибора као водеће конгресне дестинације</p> <p>Позиционирање Златибора као међународне туристичке дестинације</p> <p>Унапређење рекреативног туризма</p> <p>Развој ловног туризма и риболова</p> <p>Нордијско скијање</p> <p>Изградња гондоле</p> <p>Изградња голф терена</p> <p>Искоришћење природних и створених вредности</p> <p>Почетак истраживања геотермалних вода</p> <p>Укључивање у међународне туристичке системе</p> <p>Регулисање имовинско-правних односа</p> <p>Активирање аеродрома Поникве</p> <p>Боља саобраћајна повезаност</p> <p>Упознавање са светским искуствима у области туризма</p>	<p>Високе цене</p> <p>Конкуренција</p> <p>Индивидуални интереси</p> <p>Немогућност да се контролише развој туризма</p> <p>Слаба или неадекватна примена законских стандарда (проблеми са категоризацијом)</p> <p>Мањкавост законске регулативе у области туризма</p> <p>Неефикасна републичка администрација</p> <p>Неодговарајућа територијална организација локалне самоуправе</p> <p>Лоша реклама и промоција појединих субјеката (нпр. студио са 4 звезде)</p> <p>Аеродром се неће активирати за цивилни саобраћај</p> <p>Сукоб интереса око појединих локација</p> <p>Развој инфраструктуре не прати развој туризма</p>

3.3. Пољопривреда и предузетништво

Проблем – Око 70% становништва живи на селу и бави се пољопривредом. Пољопривреда и предузетништво представљају 46% бруто националног дохотка по глави становника

општине .

Снаге	Слабости
<p>Добар географско-саобраћајни положај</p> <p>Добра путна инфраструктура за развој пољопривреде и привреде</p> <p>Здрава еколошка средина</p> <p>Развијен туризам</p> <p>Имиџ Златибора</p> <p>Најмања стопа незапослености у округу</p> <p>Повољни ресурси за развој сточарства - велике пашне површине</p> <p>Богат сточни фонд - Значајна производња млека и живе стоке</p> <p>Традиција и искуство у пољопривредној производњи, преради меса и млека</p> <p>Око 3.500 домаћинстава живи на селу од чега су 1.500 регистрована пољопривредна газдинства</p> <p>Постојање специјализованих пољопривредних домаћинстава</p> <p>Развијена домаћа радиност</p> <p>Део фармера остварује додатну вредност производа кроз кућну прераду и/или пласман производа у туризму</p> <p>У општини је регистрован значајан број прерадних капацитета</p> <p>Општина помаже развој пољопривреде са скоро 2% општинског буџета</p> <p>Матична и ветеринарска служба су</p>	<p>Слабо развијен сектор МСП</p> <p>Нема великих производних предузећа</p> <p>Текстилна индустрија не ради</p> <p>Привредници нису повезани</p> <p>Општина слабо помаже развој привреде</p> <p>Недовољно развијене институције за развој бизниса</p> <p>Недостатак финансијских средстава</p> <p>Неискоришћени пољопривредни и привредни капацитети</p> <p>Неискоришћено земљиште</p> <p>Пашне површине се не култивишу</p> <p>Постојање великог броја мешовитих и малих произвођача који још увек нису специјализовани</p> <p>Уситњен посед</p> <p>Недостатак знања</p> <p>Слаба удружења и задруге у пољопривреди</p> <p>Нерегулисан пласман пољопривредних производа</p> <p>Не постоји Фонд за развој пољопривреде</p> <p>Географско порекло производа није заштићено</p> <p>Механизација је застарела и непотпуна</p> <p>Недостатак опреме, посебно у млекарству</p>

<p>развијене и ефикасне</p> <p>Постоје значајне површине државног земљишта које је могуће искористити за развој</p> <p>На територији општине се налазе значајни шумски ресурси битни за развој дрвопрерађивачке индустрије</p> <p>Традиција у дрвно прерађивачком сектору</p> <p>Добро развијен сектор услуга</p> <p>Организују се предавања, стручне посете, посете сајмовима и сл. за пољопривредне произвођаче</p>	<p>Мала количина тржишних вишкова код великог броја домаћинства</p> <p>Неповољан расни састав стоке</p> <p>Недостатак стручних служби по селима и стручњака на терену</p> <p>Ниска финансијска моћ пољопривредних домаћинства</p>
Могућности	Претње
<p>Подстицај и промоција развоја привреде</p> <p>Инвестиције и инвеститори</p> <p>Донатори и страни пројекти</p> <p>Коришћење ресурса из суседних општина</p> <p>Међуопштинска, регионална и прекогранична сарадња</p> <p>Републички фондови и пројекти</p> <p>Боље искоришћавање постојећих потенцијала и путне инфраструктуре</p> <p>Заштита географског порекла</p> <p>Органска производња</p> <p>Подизање квалитета производа према захтевима ЕУ и стандардизација производа (НАССР и ISO)</p> <p>Коришћење државног земљишта за развој сточарства</p> <p>Катастар</p> <p>Формирање индустријске зоне</p> <p>Боља информисаност произвођача</p> <p>Производња лековитог и ароматичног биља</p> <p>Размена искустава</p> <p>Специјализације стручног кадра</p> <p>Сарадња са пословним институцијама на различитим нивоима</p> <p>Проширење и модернизација капацитета</p> <p>Унапређење услужног сектора</p> <p>Фискална децентрализација</p>	<p>Нерешени имовинско правни односи на државном земљишту – око 27.000 ha је под газдовањем државе</p> <p>Лимитиране надлежности општине</p> <p>Непотпуна и недостајућа законска регулатива</p> <p>Непримењивање законске регулативе</p> <p>Текстилна индустрија више неће радити</p> <p>Лоши природни (планинска клима, конфигурација и земљиште лошијег квалитета)</p> <p>Напуштено земљиште</p> <p>Развој грађевинског земљишта на рачун пољопривредног земљишта</p> <p>Ниска финансијска моћ произвођача</p> <p>Неповољни услови кредитирања привреде и пољопривреде</p> <p>Пореска политика</p> <p>Државни подстицаји се укидају</p> <p>Административне процедуре – бирократија</p> <p>Предприступна средства ЕУ нису доступна</p> <p>Конкуренција – друге општине су атрактивније за инвестиције</p> <p>Смањење сточног фонда на Републичком нивоу</p> <p>Аграрна политика</p> <p>Стандарди квалитета ЕУ</p> <p>Споразум о слободној трговини</p> <p>Несигурне цене у пољопривреди</p>

<p>Повећање фондова за смањење незапослености</p> <p>Генерално побољшање климе за успостављање бизниса и инвестиција</p> <p>Коришћење предприступних средстава ЕУ</p> <p>Развој пословних активности повезаних са трендовима у области заштите животне средине</p> <p>Развој пословних активности везаних за коришћење обновљивих извора енергије</p> <p>Стратегија развоја пољопривреде Србије</p> <p>Усвајање нових закона у области пољопривреде</p> <p>Субвенције од стране државе</p> <p>Побољшање квалитета сточне хране која се производи у сеоским газдинствима</p> <p>Могућност разноврсне пољопривредне производње</p> <p>Унапређење рада стручних и саветодавних служби</p> <p>Измене Закона о наслеђу</p> <p>Сервисирање камата на кредите</p>	<p>Постојање монопола у откупу и пласману</p> <p>Елементарне непогоде</p> <p>Нерегулисан статус државе према кланичном отпаду</p> <p>Положај земље у међународној заједници</p> <p>Слабе пословне везе са фирмама из ЕУ</p> <p>Србија није довољно интересантна за стране инвеститоре</p> <p>Миграције</p> <p>Старење села</p> <p>Непостојање мотивације младих за пољопривреду</p> <p>Нерегулисан статус пољопривредних произвођача</p>
--	--

3.4. Квалитет живота

Проблем – Негативни демографски трендови и повећане миграције су показатељи неадекватног квалитета живота у заједници

Снаге	Слабости
<p>Постојање стручног кадра</p> <p>Добар географски положај</p> <p>Близина регионалног центра – Ужица</p> <p>Здрава животна средина</p> <p>Добри природни предуслови (клима, ваздушна бања итд.)</p> <p>Златибор као велики туристички центар</p> <p>Бројни научни, стручни, спортски и други скупови националног и међународног карактера се организују на Златибору</p> <p><u>Здравство</u></p> <p>Сарадња са научним и другим референтним установама</p> <p>Дом Здравља у Чајетини</p> <p>Институт Чигота је специјализован и добро опремљен рехабилитациони центар</p> <p>Сеоске амбуланте</p> <p>Мрежа државних и приватних апотека</p> <p>Традиција у здравственом туризму</p> <p><u>Образовање, култура и спорт</u></p> <p>Развијена мрежа школа</p> <p>Организован превоз школске деце</p> <p>Библиотека Љубиша Р. Ђенић има перманентну промоцију књижевног и</p>	<p><u>Здравство</u></p> <p>Квалитет услуга у здравству није на задовољавајућем нивоу</p> <p>Лоша организација здравствених установа</p> <p>Недовољно простора и слаба опремљеност у здравственој и социјалној служби</p> <p>Застарела опрема</p> <p>Недовољан број теренских возила</p> <p>Не постоји служба хитне медицинске помоћи</p> <p>Сеоске амбуланте и амбуланта на Златибору су у лошем стању</p> <p>Потенцијали здравственог туризма су слабо развијени</p> <p>Недостатак дежурних апотека</p> <p>Недовољно развијена приватна иницијатива</p> <p>Слабо организована служба кућне неге и бриге о старим лицима</p> <p><u>Образовање, култура и спорт</u></p> <p>Недовољно улагање у перспективне спортисте из сопствене средине</p> <p>Слаба промоција спортских вредности</p> <p><u>Села</u></p> <p>Плански неуређена села</p> <p>Лоша повезаност рубних подручја општине са градским центром</p>

<p>ликовног стваралаштва</p> <p>Дом културе Чајетина има сопствену продукцију представа</p> <p>Дом културе је организатор традиционалних културно туристичких манифестација током целе године</p> <p>У оквиру Дома културе ради биоскоп</p> <p>Музеј Старо село, Сирогојно, етно музеј на отвореном, је сврстан у споменике културе I категорије и од изузетног је значаја за Републику Србију</p> <p>Неколико галерија и ликовних колонија је активно у руралним срединама</p> <p>Постоји традиција одржавања домаће радиности и старих заната</p> <p>КУД Златибор са дугом традицијом</p> <p>Бројни спортски клубови и удружења</p> <p>У општини се налазе две спортске дворане (Чајетина и Златибор) и четири велика фудбалска терена</p> <p>Велики број игралишта се налази у градским и сеоским срединама</p> <p>Велики број скијашких терена за алпско и нордијско скијање – Торник, Обудовица, Тић Поље...</p> <p>Базени (отворени и затворени) и купалишта</p> <p>Традиционални културни и спортски догађаји</p> <p>Редовно учешће у МОСИ</p> <p>Бројни спортски клубови из Србије и иностранства се припремају на Златибору</p> <p><u>Социјална заштита</u></p> <p>Добра сарадња са осталим центрима за социјални рад</p> <p><u>Локална самоуправа</u></p> <p>Добро организована локална самоуправа</p> <p>Добра образовна и старосна структура кадра</p> <p>Добра опремљеност укључујући и сопствени информациони систем</p> <p>Висок буџет</p>	<p>Слабо развијена инфраструктура у селима</p> <p>Отежан приступ услугама у сеоским срединама</p> <p>Недовољан број месних канцеларија</p> <p>Домови културе по селима</p> <p><u>Социјална заштита</u></p> <p>Слаба едукација запослених</p> <p>Непостојање стручног усавршавања</p> <p>Слаба опремљеност Центра за социјални рад</p> <p>Непостојање установе за смештај старих лица на подручју општине</p> <p>Непостојање саветовалишта за младе и одрасле</p> <p>Недостатак волонтерских служби</p> <p>Недовољан број хранитеља</p> <p>Пораст малолетничке деликвенције</p> <p>Учесталост насиља у породици</p> <p><u>Локална самоуправа</u></p> <p>Слабо усавршавање стручног кадра</p> <p>Неадекватан радни простор</p> <p>Непостојање оне стоп сервиса у општини</p> <p>Спора наплата изворних прихода</p> <p>Месне канцеларије нису у информационом систему општине</p> <p>Базе података нису развијене</p> <p>Слаба информисаност становништва</p> <p><u>Млади и деца</u></p> <p>Омладинска организација није оперативна</p> <p>Центар за младе није функционалан</p> <p>Мали број чланова у Центру за младе</p> <p>Нема координације између младих и Дома културе</p> <p>Нема утицаја младих на културна дешавања – мало је програма прилагођених потребама и жељама младих</p> <p>Слаба материјална основа</p> <p>У близини школа се налазе установе које имају штетан утицај на младе (нпр. кладионице поред школе)</p> <p><u>Цивилни сектор</u></p>
---	---

<p>Перманентно повећање општинског буџета</p> <p>Добра сарадња са регионалним, републичким установама и институцијама</p> <p>Отвореност за сарадњу са међународним донаторима и пројектима</p> <p>Основано је одељење локалне пореске администрације</p> <p><u>Деца и млади</u></p> <p>Основан је Центар за младе</p> <p>Основана је Канцеларија за младе</p> <p>Радио емисија за младе</p> <p>У општини постоји доста вртића, при чему се значајан број налази у сеоским срединама</p> <p>Основана је омладинска орагнизација</p> <p>Омладинска организација има интернет портал</p> <p><u>Цивилни и невладин сектор</u></p> <p>Златиборски круг је НВО за развој цивилног сектора који је добро повезан са осталим организацијама цивилног друштва</p>	<p>Становништво није информисано о активностима цивилног сектора</p> <p>Слаба партиципација становништва у друштвеним активностима</p> <p>Нема јавних трибина</p> <p><u>Медији</u></p> <p>Локални медији не покривају целу територију општине</p> <p>Локални медији имају слаб стручни кадар</p> <p>Медији су на ивици финансијске одрживости</p> <p><u>Остало</u></p> <p>Пси луталице</p>
Могућности	Претње
<p><u>Здравство</u></p> <p>Промовисање потенцијала здравственог туризма (рекламе, презентације и сл.)</p> <p>Боља искоришћеност потенцијала за здравствени туризам</p> <p>Кластери здравственог туризма</p> <p>Едукација и специјализација стручног кадра</p> <p>Отварање центара за дијализу, анемију, асмаичаре, геронтолошке службе и сл.</p> <p>Размена искустава са другим РХ центрима</p> <p>Формирање горске службе за спасавање</p> <p><u>Образовање, култура и спорт</u></p> <p>Решење проблема на националном нивоу обзиром да су проблеми заједнички за већину општина у Србији (финансирање, квалитет организације, посећеност итд.)</p> <p>Подизање квалитета и атрактивности</p>	<p>Миграције</p> <p>Старење становништва</p> <p>Мали број деце и младих</p> <p>Највећи део становништва живи у сеоским срединама што захтева повећање обима услуга</p> <p>Немотивисаност младих за живот на селу</p> <p>Села су разуђеног типа</p> <p>Отежана организација наставе у сеоским срединама због смањивања броја ученика</p> <p>Законска регулатива ограничава развој здравствених услуга и социјалне заштите</p> <p>Лимитирана надлежност општина</p> <p>Слаба мотивисаност стручног кадра који је на буџетским примањима (просветни радници, медицинско особље, спортски радници, општинари и сл.)</p> <p>Немотивисаност да се организују и унапреде ваннаставни програми</p>

<p>културних садржаја</p> <p>Промоција традиционалних културних вредности</p> <p>Подршка младим и талентованим за развој талента и потенцијала</p> <p>Регулисано финансирање спорта</p> <p><u>Социјална заштита</u></p> <p>Повезивање установа и институција у локалној заједници</p> <p>Квалитетније повезивање и сарадња са Републичким установама и институцијама</p> <p>Правовремена, боља и квалитетнија размена информација</p> <p>Заједнички пројекти</p> <p>Развој нових услуга ради задовољавања потреба посебно осетљивих чланова друштва (стари и деца), пре свега оснивање дневних центара, боравишта и саветовалишта</p> <p>Изградња спортског центра (базен, спортски терени)</p> <p>Места за окупљање младих</p> <p>Организација јавних трибина о животу заједнице и својим правима, као што су отворена врата</p> <p><u>Локална самоуправа</u></p> <p>Боља сарадња са регионом и републиком</p> <p>Међународни пројекти</p> <p>Размена искустава са успешним локалним администрацијама у ЕУ</p> <p>Стварања јединствених база података</p> <p><u>Цивилни сектор</u></p> <p>Повезивање цивилног сектора са другим институцијама, канцеларијама и сл. у циљу заједничког деловања</p> <p><u>Млади и деца</u></p> <p>Промоција активности</p> <p>Развој атрактивних садржаја и програма у Центру за младе</p> <p>Омасовљавање</p> <p>Билтен за младе</p>	<p>Висок степен централизације управљања финансијама</p> <p>Смањен републички буџет</p> <p>Мала издвајања у буџету</p> <p>Ниска финансијска моћ становништва</p> <p>Политичка нестабилност</p> <p>Неприлагођени и застарели школски програми</p> <p>Губитак васпитно образовне улоге школе</p> <p>Национални медији су интересантнији и финансијски моћнији од локалних медија</p> <p>Становништво није заинтересовано за активности цивилног сектора</p> <p>Млади нису заинтересовани за развој заједнице</p> <p>Постојећи систем вредности код младих</p> <p>Негативне тенденције које прате развијене туристичке центре</p> <p>Недостатак добре сарадње и координације са здравственом службом у Ужицу</p> <p>Недовољно изграђена свест становништва</p> <p>Предрасуде око долазака у Центар за социјални рад</p> <p>Предрасуде око смештања старих у Дом за старе</p> <p>Неспремност да се отворено говори о проблемима у породици, средини, општини и друштву</p> <p>Грађани су пасивни и без жеље за иницијативом</p>
---	---

<p><u>Медији</u> Медијски интересантнији садржаји на локалним медијима Решено финансирање Подизање нивоа стручног знања</p>	
---	--

3.5. Заштита животне средине

Проблем – Питање отпада и отпадних вода није регулисано

Снаге	Слабости
<p>Постојање ЛЕАП-а</p> <p>Очувани природни ресурси (вода, шуме, земљиште, ваздух итд.)</p> <p>Повољан географски положај</p> <p>Климатске карактеристике</p> <p>Богатство вода</p> <p>Богатство биљних и животињских врста</p> <p>Постојање заштићених биљних и животињских врста</p> <p>Постојање пројектне документације за санацију градских депонија Брегови и Тетен</p> <p>Општина издваја део средстава за заштиту животне средине</p> <p>Формиран је Еко фонд</p> <p>Постојање људских ресурса</p> <p>У општини нема потенцијално значајних загађивача животне средине</p> <p>Урађена је студија о проглашењу Златибора за заштићено природно добро</p> <p>Пошумљавање</p> <p>Пољопривреда је заснована на традиционалним вредностима и производима</p> <p>Општина је решена да реши постојеће еколошке проблеме као предуслов даљег привредног развоја</p>	<p>Ниска еколошка свест грађана</p> <p>Несређене депоније</p> <p>Непостојање локалног плана управљања отпадом</p> <p>Мала финансијска средства се одвајају за екологију</p> <p>Недостатак правилника и других акционих планова за друге области животне средине</p> <p>Недовољан број људи који се баве проблематиком заштите животне средине</p> <p>Некоординиран рад људи који се баве екологијом</p> <p>Непостојање капацитета за пречишћавање отпадних вода</p> <p>Непостојање система за управљање анималним отпадом</p> <p>Непостојање готових пројеката</p> <p>Дивље депоније</p> <p>Непостојање комуналне инфраструктуре у селима</p> <p>Не постоји база података о потенцијалним изворима загађења</p> <p>Не постоји стални мониторинг еколошких параметара (вода, ваздух, бука и сл.)</p> <p>Непланско сакупљање лековитог биља</p>
Могућности	Претње
<p>Међуопштинска сарадња</p> <p>Републички фондови и пројекти</p>	<p>Недостатак новчаних средстава</p> <p>Нестабилна економска ситуација</p>

<p>Децентрализација</p> <p>Повећање општинских средстава намењених екологији</p> <p>Мониторинг еколошких параметара</p> <p>Формирање листе загађивача</p> <p>Удруживање у циљу решавања заједничких проблема</p> <p>Веће ангажовање већих произвођача на решавању еколошких проблема</p> <p>Повезати еколошке захтеве са профитабилним активностима - Коришћење обновљивих извора енергије, рециклажа отпада и сл.</p> <p>Мали број постројења решава проблем третмана отпадних вода за више од 50% становништва</p> <p>Подизање еколошке свести</p> <p>Рад на сузбијању ерозије</p> <p>Даље пошумљавање</p> <p>Регулација водотокова</p> <p>Боље искоришћавање изворишта</p> <p>Акције чишћење појединих локација</p>	<p>Нестабилна политичка ситуација</p> <p>Непотпуна правна регулатива</p> <p>Неспровођење законске регулативе</p> <p>Лоша законска регулатива</p> <p>Елементарне непогоде</p> <p>Заштита животне средине и санирање еколошких проблема је скуп и непрофитабилан процес</p> <p>Инфраструктурни пројекти су већи приоритет у развоју Чајетине</p> <p>Лоше газдовање шумама</p> <p>Закоровљавање земљишта услед напуштених пољопривредних површина</p> <p>Ерозија</p> <p>Туризам</p> <p>Индустријска зона</p> <p>Фреквенција саобраћаја на магистралном правцу Београд – Јужни Јадран</p>
--	---

4. Стратешки документ

4.1. Визије, приоритети и циљеви

Редни број	Приоритет/визија	Општи циљеви	Посебни циљеви
1.	<p>Приоритет Чајетина је просторно и инфраструктурно уређена средина.</p> <p><i>Визија</i> <i>Чајетина је територијално развијена, инфраструктурно и просторно уређена средина што представља основу квалитетног живота и развоја конкурентног туризма, уз одрживи развој.</i></p>	1.1. Саобраћајна приступачност је обезбеђена	Реконструкција постојеће локалне путне мреже и обезбеђеност савременим коловозним застором
			Изградња нових локалних саобраћајница
			Хоризонтална и вертикална сигнализација саобраћајница
			Регулисан мирујући саобраћај у насељеним местима
			Регулисано прикључење локалних саобраћајница на магистралне и регионалне путеве
			Завршетак изградње мреже регионалних путева
			Продужење железничке мреже и изградња железничке станице за међународни саобраћај
			Чајетина је укључена у капиталне републичке пројекте
		1.2. Укупна територија општине је покривена контролисаном, добро одржаваном водоводном и канализационом мрежом задовољавајућег капацитета	Капацитет постројења за прераду воде је подигнут на максималних 250 l/sec
			Израђени резервоари на Водостану и Караули по 1500 m ³
			Израђени секундарни водоводни и канализациони кракови за насељено место Златибор и Чајетину
			Извршена је реконструкција старе и дотрајале водоводне и канализационе мреже

		<p>Постигнути капацитети енергената и квалитет мрежа подстичу одрживи развој</p>	<p>Губитци у водоводној мрежи сведени на технички прихватљиве вредности до 30 %</p> <p>Контролише се квалитет воде у Мачкату</p> <p>Месне заједнице су стављене под контролу КЈП Златибор</p> <p>Израђено постројење за прераду канализационих вода на Златибору и Чајетини</p> <p>Израђена кишна канализација у насељеним местима Златибор и Чајетина</p> <p>Наплата комуналних услуга је редовна</p> <p>Даљинска контрола и управљање водоводом и канализацијом</p> <p>Изградња постројења за отпадне воде за туристичка насеља</p> <p>Завршетак изградње капацитета постројења 110/35 Златибор као и даљинска команда истим постројењем</p> <p>Три постројења 35/10 kv са напојним водовима су изграђена</p> <p>Водови напонског нивоа 10 kv су изграђени у потребној мери</p> <p>Трафо станице 10/0,4 су изграђене у потребној мери и реконструисана је постојећа мрежа</p> <p>Завршена реконструкција постојеће мреже напонског нивоа 10 kv и 0,4 kv</p> <p>Разводни гасовод је завршен</p> <p>Дистрибутивна гасна мрежа покрива 50% територије општине</p> <p>Промоција и подстицај коришћењу обновљивих извора енергије који резултира у подизању удела коришћења обновљивих извора енергије на 20 %</p> <p>Подигнут ниво енергетске ефикасности</p>
--	--	--	---

		1.3. Израђени планови и активности које обезбеђују просторно функционалну интегрисаност у окружење уз функционално организовану локалну средину.	Потпуна и развијена планска документација Општински простор се развија према планској документацији
2.	<p>Приоритет</p> <p>Туризам је на Златибору јединствена природна и културна понуда и високо развијена привредна делатност која у највећој мери активира остале делатности у општини</p> <p><i>Визија</i></p> <p><i>Општина Чајетина је међународно позната туристичка дестинација, за одмор, рекреацију, лечење како тела, тако и душе, где се госту нуди својеврстан спој српског традиционалног и ултра модерног у јединственом туристичком производу који одговара на све захтеве туриста, место где још увек природа и човек живе у потпуном разумевању и складу.</i></p>	2.1. Сеоски туризам је унапређен	Стварање претпоставки за даљи развој сеоског туризма Подизање капацитета локалног/сеоског становништва које се бави сеоским туризмом Валоризација сеоске туристичке понуде на основу традиције, природних и антропогених вредности
		2.2. Туризам се плански развија	Прецизно дефинисање будућег развоја, структуре смештајних капацитета и резервисаних простора
			Комплетна информација везана за туристичке потенцијале је формирана, обједињена и редовно се ажурира
			Формиран је ефикасан систем контроле развоја туризма
			Развој јавно-приватног партнерства на основу дефинисаних праваца развоја
		2.3. Побољшан интегрисани туристички производ Златибора	Формирање понуде као основе за побољшан интегрисани туристички производ
		2.4. Маркетиншке комуникације на нивоу дестинације и промоције на тржишту су развијене	Проширен и савремен јединствени туристички наступ
			Маркетиншке и промотивне активности су синхронизоване и јасно фокусиране на прецизно дефинисане циљне групе
Туристичка организација врши ефикасну промоцију туристичке дестинације и креира имџ дестинације			
3.	Приоритет	3.1. Створен је повољан амбијент за развој пословног	Развијена производна и услужна делатност на основу компаративних предности

	<p>Пољопривреда и предузетништво су специјализовани, тржишно оријентисани, повезани са туризмом и обезбеђују квалитетан живот становништву</p> <p><i>Визија</i></p> <p><i>Општина Чајетина савремена, домаћинска средина где су сви срећни, они који ту живе као и они који ту долазе и бораве</i></p>	сектора	Развијена и ефикасна локална заједница у служби привредног развоја
		3.2. Робна пољопривредна производња обезбеђује висок доходак-приход домаћинствима	Сточарска производња је организована, модернизована и профитабилна – Квалитативно и квантитативно побољшање сточног фонда
			Производња месних и млечних прерађевина је заштитеног географског порекла а прерадни капацитети су извозно оријентисани
			Пољопривредни произвођачи су организовани, информисани, едуковани и задовољни радом пољопривредних служби, сервиса и организација
			Традиционална пољопривредна производња је брендирана и развијена по селима Чајетине
<p>4. Приоритет</p> <p>Становници Чајетине су задовољни квалитетом живота у локалној заједници.</p> <p><i>Визија</i></p> <p><i>Општина Чајетина је мирно туристичко место које негује дух традиције у које се млади враћају после школовања свесни да их чека добар посао, збринута деца и миран живот у старости.</i></p>	4.1. Млади људи желе да живе у Чајетини и активно учествују у животу локалне заједнице	Локална заједница се стара о развоју талентоване и надарене деце	
		Развијени су садржаји који су прилагођени младима	
	4.2. У општини је омогућен висок квалитет друштвеног живота и бриге о грађанима	Млади имају интензивну сарадњу са младима у другим срединама у Републици и иностранству	
		Организовање, јачање и омасовљавање омладинских организација кроз развијене садржаје којим се ове организације баве	
	4.3. Локална самоуправа је ефикасан сервис грађана	Изградња, уређење и унапређење спортске инфраструктуре	
		Подизање кадровске и техничке оспособљености	
	4.4. Услуге (здравство, образовање и сл.) су квалитетне, доступне и благовремене	Увођење савремених технологија у рад локалне самоуправе	
		Израда општинског ГИС-а	
Изградња нових и реконструкција постојећих објеката у школству, здравству и предшколском васпитању			
		Развијање примарне заштите у сеоским срединама	
		Проширени ниво услуга је доступан свим старосним структурама	

			становништва (млади, радно способни и стари)
5.	<p>Приоритет</p> <p>Чајетина је општина чисте животне средине и очуваних природних ресурса</p> <p><i>Визија</i></p> <p><i>Становници Чајетине и златиборских села су здрави, срећни, весели и еколошки високосвесни, живе у лепом амбијенту, са богатим и очуваним ресурсима и без еколошких проблема.</i></p>	5.1. Унапређена еколошка свест и еколошко понашање свих структура	Организационо и техничко јачање Еко фонда
			Повећан број садржаја из области заштите животне средине
			Организоване едукативне акције о заштити животне средине
			Размена искустава и знања
		5.2. Унапређено стање био и гео-диверзитета	Сагледавање и континуирано праћење стања био и геодиверзитета
			Сарадња са регионалним, националним и међународним институцијама на очувању и унапређењу био и гео диверзитета
		5.3. Еколошки параметри су у дозвољеним границама	Дефинисање локација са којих се контролишу еколошки параметри
			Стална контрола еколошких параметара је успостављена
		5.4. Општина Чајетина нема проблем са депоновањем отпада	Урађени локални планови управљања отпадом
			Дивље депоније су саниране и рекултивисане
			Комплетна територија општине је покривена са организованим одношењем смећа
			Решен третман анималног отпада на територији општине

4.2. Приоритети

4.2.1. Инфраструктура и просторно планирање

Приоритет 1: Чајетина је просторно и инфраструктурно уређена средина

Визија: Чајетина је територијално развијена, инфраструктурно и просторно уређена средина што представља основу квалитетног живота и развоја конкурентног туризма, уз одрживи развој.

Општи циљеви	Посебни циљеви	Најважније акције	Индикатори одрживости	Ниво значаја И имплементације
<p>1.1. Саобраћајна приступачност је обезбеђена</p>	<p>Реконструкција постојеће локалне путне мреже и обезбеђеност савременим коловозним застором</p> <p>Изградња нових локалних саобраћајница</p> <p>Хоризонтална и вертикална сигнализација саобраћајница</p> <p>Регулисан мирујући саобраћај у насељеним местима</p> <p>Регулисано прикључење локалних саобраћајница на магистралне и регионалне путеве</p> <p>Завршетак изградње мреже регионалних путева</p> <p>Продужење железничке мреже и изградња железничке станице за међународни саобраћај</p> <p>Чајетина је укључена у капиталне републичке пројекте</p>	<p>Извођење радова на изградњи нове и реконструкцији постојеће локалне путне мреже</p> <p>Постављање путоказа, смероказа и туристичке сигнализације</p> <p>Изградња паркинг простора</p> <p>Извођење радова на путу од магистрале до Торника, 1,7 km</p> <p>Активирање аеродрома Поникве за цивилни саобраћај</p>	<p>Дужина путева у km по km²</p>	
<p>1.2. Укупна територија општине је покривена контролисаном, добро одржаваном водоводном и канализационом мрежом задовољавајућег капацитета</p>	<p>Капацитет постројења за прераду воде је подигнут на максималних 250 l/sec</p> <p>Израђени резервоари на Водостану и Караули по 1500 m³</p> <p>Израђени секундарни водоводни и канализациони кракови за насељено место Златибор и Чајетину</p> <p>Извршена је реконструкција старе и дотрајале водоводне и канализационе мреже</p> <p>Губитци у водоводној мрежи сведени на технички прихватљиве вредности до 30 %</p> <p>Контролише се квалитет воде у Мачкату</p> <p>Месне заједнице су стављене под контролу КЈП Златибор</p> <p>Израђено постројење за прераду канализационих вода на Златибору и Чајетини</p>	<p>Изградња резервоара</p> <p>Изградња водоводних и канализационих кракова</p> <p>Реконструкција водовода и канализације</p> <p>Израда новог резервоара и секундарне мреже на Мачкату</p> <p>Израда потројења за отпадне воде на Златибору и у Чајетини</p>	<p>Управљање отпадним водама у градским срединама</p> <p>Процент домаћинстава са сигурним приступом води</p>	<p>- 60 -</p>

Коментар:

Вођени чињеницом да регулисано просторно планирање и развијена инфраструктура чине основу за даљи развој општине на свим пољима, радна група за инфраструктуру и просторно планирање је у току израде стратегије одрживог развоја сарађивала са осталим радним групама. Стратешки циљеви се не могу остварити без свеобухватних, квалитетних планова који нуде најбоља решења а инфраструктура је „костур“- потпора тим решењима. Из тих разлога инфраструктура и планови су база која треба да омогући динамизам и развијање свих приоритета.

На основу “SWOT“ анализе радна група је на почетку свог рада идентификовала и дефинисала главни проблем у својој области: План генералне регулације се односи само на насеље Златибор, док је инфраструктура недовољно развијена ван урбаних центара у односу на потребе. Указали смо на недостатак урбанистичке и планске документације и на потребу за изградњом инфраструктуре првенствено у сеским насељима али и даље улагање у инфраструктуру урбаних центара.

Визија представља слику жељене будућности која, можда, и није у потпуности остварљива али сигурно јесте оно чему тежимо: Чајетина је територијално развијена, инфраструктурно и просторно уређена средина што представља основу квалитетног живота и развоја конкурентног туризма, уз одрживи развој. Идеја је свеобухватан приступ, да истовремено размишљамо и о локалном становништву (квалитетан живот) и о туристима (конкурентни туризам), и о урбаним центрима Златибор и Чајетина и о селима. Равномерност територијалног развоја је један од принципа на ком смо у току рада инсистирали.

Као општи циљ за сваку од области коју смо разматрали радна група је одредила оно што је најважније:

САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА - Саобраћајна приступачност је обезбеђена.

ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА - Укупна територија општине је покривена контролисаним, добро одржаваним водоводном и канализационом мрежом задовољавајућег капацитета.

СТРУЈА И ГАС - Постигнути капацитети енергената и квалитет мрежа подстичу одрживи развој.

ПЛАНОВИ И УРЕЂЕЊЕ НАСЕЉА - Израђени планови и активности које обезбеђују просторно функционалну интегрисаност у окружење уз функционално организовану локалну средину.

Посебни циљеви су начин, резултат или показатељ, оно што је потребно урадити да бисмо постигли жељено. Као такви они у себи садрже конкретне пројекте, активности који имају своје partnере, временско ограничење и вредности. Пројекти или групе пројеката су прецизно дефинисани и конкретни.

Поред свега наведеног, радна група жели да укаже и на потребу за рационалним коришћењем необновљивих природних ресурса.

4.2.2. Туризам

Приоритет 2: Туризам је на Златибору јединствена природна и културна понуда и високо развијена привредна делатност која у највећој мери активира остале делатности у општини

Визија: Општина Чајетина је међународно позната туристичка дестинација, за одмор, рекреацију, лечење како тела, тако и душе, где се госту нуди својеврстан спој српског традиционалног и ултра модерног у јединственом туристичком производу који одговара на све захтеве туриста, место где још увек природа и човек живе у потпуном разумевању и складу

Општи циљеви	Посебни циљеви	Најважније акције	Индикатори одрживости	Ниво значаја И имплементације
<p>2.1. Сеоски туризам је унапређен</p>	<p>Стварање претпоставки за даљи развој сеоског туризма</p> <p>Подизање капацитета локалног/сеоског становништва које се бави сеоским туризмом</p> <p>Валоризација сеоске туристичке понуде на основу традиције, природних и антропогених вредности</p>	<p>Ревитализација, активирање и афирмисање културног наслеђа</p> <p>Повећање капацитета и побољшање квалитета у сеоском туризму</p> <p>Едукација и размена искустава са другим срединама у области сеоског туризма</p> <p>Афирмација етно манифестација по селима</p>	<p>Локацијски коефицијент запошљавања</p> <p>Заштићене области</p> <p>Број становника на један објекат друштвених, културних и рекреативних активности</p> <p>Укупан приход домаћинства</p>	
<p>2.2. Туризам се плански развија</p>	<p>Прецизно дефинисање будућег развоја, структуре смештајних капацитета и резервисаних простора</p> <p>Комплетна информација везана за туристичке потенцијале је формирана, обједињена и редовно се ажурира</p> <p>Формиран је ефикасан систем контроле развоја туризма</p> <p>Развој јавно-приватног партнерства на основу дефинисаних праваца развоја</p>	<p>Израда и имплементација акционог плана за управљање туристичким простором</p> <p>Формирање дестинацијске менаџмент компаније</p> <p>Увођење информационог система у туристичку дестинацију Златибор</p> <p>Изградња гондоле</p> <p>Подстицаји у развијању нових туристичких атракција</p>	<p>Стопа запослености и незапослености</p> <p>Фискални капацитет општине</p> <p>Обим унутрашњих СДИ по глави становника</p> <p>Број становника на један објекат друштвених, културних и рекреативних активности</p>	
<p> 2.3. Побољшан интегрисани туристички производ Златибора</p>	<p><i>Стратегија одрживог развоја општине Чајетина 2010-2020</i></p> <p>Формирање понуде као основе за побољшан интегрисани туристички производ</p>	<p>Изградња и опремање конгресног центра</p> <p>Побољшање опремљености постојећих хала за конгресни туризам</p> <p>Проширивање капацитета здравственог туризма и понуде у оквиру</p>	<p>Обим унутрашњих СДИ по глави становника</p> <p>Фискални капацитет општине</p> <p>Број</p>	<p>- 64 -</p>

Коментар:

Приоритет којим се бавила радна група дефинисао је „туризам на Златибору као јединствену природну и културну понуду и високо развијену привредну делатност која у највећој мери активира остале делатности у општини”, а са жељом да ова планина постане водећа туристичка дестинација са проширеном понудом и да буде препозната на међународном тржишту.

Испуњењем четири циља достигли би визију развоја туризма у општини. Пре свега, узели смо у обзир сесоки туризам, као један од највећих потенцијала код нас, и дефинисали циљ „Сеоски туризам је унапређен”. Односи се на подизање капацитета, и људских и смештајних, али и на развијање квалитетније понуде у сеским срединама.

Као један од важних циљева истакли смо и „Плански развој туризма”. Издвојили смо посебне циљеве који се баве питањима комплетирања туристичких информација, које тренутно недостају, резервисањем простора за изградњу одређених садржаја, решавањем контроле развоја туризма и сарадње међу туристичким чиниоцима. Истовремено, препознали смо потребу за побољшаним интегрисаним туристичким производом Златибора, који ће се постићи кроз организовану сарадњу између јавног и приватног сектора, што је тренутно тренд у свету и формирањем јединствене понуде.

Као четврти циљ одредили смо низ активности на промоцији и реклами туристичке дестинације и интегрисаног производа. Очекује се да достигнемо циљ организовањем јединственог туристичког наступа, синхронизованим промотивним активностима које су фокусиране на јасно дефинисане групе корисника и креирањем модерног имица дестинације Златибор.

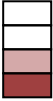

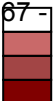

4.2.3. Пољопривреда и предузетништво

Приоритет 3.: Пољопривреда и предузетништво су специјализовани, тржишно оријентисани, повезани са туризмом и обезбеђују квалитетан живот становништву

Визија: Општина Чајетина савремена, домаћинска средина где су сви срећни, они који ту живе као и они који ту долазе и бораве

Општи циљеви	Посебни циљеви	Најважније акције	Индикатори одрживости	Ниво значаја И имплементације
<p>3.1. Створен је повољан амбијент за развој пословног сектора</p>	<p>Развијена производна и услужна делатност на основу компаративних предности</p> <p>Развијена и ефикасна локална заједница у служби привредног развоја</p>	<p>Опремање простора „green points”</p> <p>Едукација радника и менаџера у услужним делатностима</p> <p>Изградња индустријског парка</p> <p>Подршка инвестицијама у чисте технологије, рециклирање отпада и искоришћавање обновљивих извора енергије</p> <p>Формиране базе података о привредном сектору у општини</p>	<p>Локацијски коефицијент запошљавања</p> <p>Просечан бруто приход домаћинстава</p> <p>Стопа запослености</p> <p>Број регистрованих привредних субјеката на 1000 становника</p> <p>Нето број нових предузећа на 1000 предузећа</p> <p>Фискални капацитет општине</p>	
<p>3.2. Робна пољопривредна производња обезбеђује висок доходак-приход домаћинствима</p> <p>Стратегија одрживог развоја општине Чајетина 2016-2020</p>	<p>Сточарска производња је организована, модернизована и профитабилна – Квалитативно и квантитативно побољшање сточног фонда</p> <p>Производња месних и млечних прерађевина је заштитеног географског порекла а прерадни капацитети су извозно оријентисани</p> <p>Пољопривредни произвођачи су организовани, информисани, едуковани и задовољни радом пољопривредних служби, сервиса и организација</p> <p>Традиционална пољопривредна производња је брендирана и развијена по селима Чајетине</p>	<p>Подстицај измени и побољшању расног састава</p> <p>Унапређење рада локалних стручних служби</p> <p>Модернизација</p> <p>Сертификација и стандардизација</p> <p>Заштита географског порекла</p> <p>Формирање нових и јачање постојећих удружења и задруга</p> <p>Формирање мини прерадних и кућних капацитета</p> <p>Диверзификација пољопривреде</p>	<p>Број пољопривредних газдинстава</p>	

Коментар:

Општину Чајетина карактерише добар географско-саобраћајни положај, као и добра путна инфраструктура за развој пољопривреде и привреде.

Здрава еколошка средина по којој је Златибор познат је довела до интензивног развоја туризма и сектора услуга, као и стварања шире познатог имиџа Златибора.

Уз туризам, свакако да је најважнија привредна грана пољопривреда која свој развој заснива на изузетним ресурсима за развој сточарства као што су нпр. велике пашне површине, богат сточни фонд и традиција и искуство у пољопривредној производњи, преради меса и млека. У општини су присутна специјализована пољопривредна газдинства, прерада млека и меса као и интензивна домаћа радиност, што омогућава остваривање додатне вредности производа.

На територији општине се налазе и значајни шумски ресурси битни за развој дрвопрерађивачке индустрије

Насупрот развијеним секторима пољопривреде, туризма и услуга, сектор малих и средњих предузећа није развијен нити организован. Нема великих производних предузећа.

На основу горе наведених чињеница стратешки циљ у развоју општине у наредном периоду је даљи развој пољопривреде и привреде. Циљ будућег економског развоја општине је да се пољопривреда и предузетништво специјализују и тржишно оријентишу уз максимално повезивање са туристичким потенцијалима. Крајњи циљ економског развоја је обезбеђење квалитетног живота становништву Чајетине.

Наведени циљеви се могу остварити ако се:

Створи повољан амбијент за развој пословног сектора и обезбеди висок доходак домаћинствима кроз развој робне пољопривредне производње.

Стварање повољног амбијента за развој пословног сектора у Чајетини се може обезбедити кроз развој производних и услужних делатности на основу компаративних предности Чајетине и развој и подизање ефикасности локалне заједнице у циљу привредног развоја.

С друге стране даљи развој пољопривреде ће се базирати на даљем развоју, организовању и модернизовању сточарске, и уопште пољопривредне производње, а са циљем подизања профитабилности у пољопривреди. У том контексту ће се радити на заштити и брендирању локалних производа и подстицању извоза.

Такође, пољопривредним произвођачима ће се омогућити добра организованост, информисаност и квалитетан рад пољопривредних служби, сервиса и организација.

Наведени циљеви и активности треба у наредном периоду да доведу до испуњења визије:

Општина Чајетина савремена, домаћинска средина где су сви срећни, и они који ту живе као и они који ту долазе и бораве.

4.2.4. Квалитет живота

Приоритет 4: Становници Чајетине су задовољни квалитетом живота у локалној заједници.

Визија: Општина Чајетина је мирно туристичко место које негује дух традиције у које се млади враћају после школовања свесни да их чека добар посао, збринута деца и миран живот у старости.

Општи циљеви	Посебни циљеви	Најважније акције	Индикатори одрживости	Ниво значаја И имплементације
<p>4.1. Млади људи желе да живе у Чајетини и активно учествују у животу локалне заједнице</p>	<p>Локална заједница се стара о развоју талентоване и надарене деце</p> <p>Развијени су садржаји који су прилагођени младима</p> <p>Млади имају интензивну сарадњу са младима у другим срединама у Републици и иностранству</p> <p>Организовање, јачање и омасовљавање омладинских организација кроз развијене садржаје којим се ове организације баве</p>	<p>Деци је омогућено усавршавање и развијање капацитета</p> <p>Проширење активности Канцеларије за младе и Омладинског центра</p>	<p>Густина насељености</p>	
<p>4.2. У општини је омогућен висок квалитет друштвеног живота и бриге о грађанима</p>	<p>Изградња, уређење и унапређење спортске инфраструктуре</p> <p>Подизање кадровске и техничке оспособљености</p>	<p>Терени са вештачком травом за мали фудбал</p> <p>Реконструкција Спортске дворане са доградњом фитнес сале и справарнице</p> <p>Прекривање помоћног фудбалског терена „Швајцарија“ вештачком травом</p> <p>Изградња и завршетак радова отворених спортских терена/игралишта на Златибору</p> <p>Едукација и специјализација кадрова у здравству, школству, социјалној заштити, култури и спорту</p> <p>Изградња дневних боравака за особе са инвалидитетом</p> <p>Збрињавање старих лица која не могу да се брину о себи</p>	<p>Број становника на један објекат спортских, друштвених и културних активности</p> <p>Удео становника са завршеном средњом, вишом и високом школом</p> <p>Локацијски коефицијент запошљавања</p> <p>Учешће корисника социјалне заштите у укупном становништву (%)</p>	
<p> 4.3. Локална самоуправа је ефикасан сервис грађана</p>	<p>Увођење савремених технологија у рад локалне самоуправе</p> <p>Израда општинског ГИС-а</p>	<p>Увођење е-управе</p> <p>Израда ГИС-а</p>	<p>Фискални капацитет општине</p>	<p>70</p>
		<p>Изградња вртића</p>		

Коментар

Негативни демографски трендови и повећане миграције су показатељи неадекватног квалитета живота у заједници, на овај начин је радна група дефинисала стање и кључни проблем из области квалитета живота у нашој локалној заједници.

Исказани проблем је као приоритетни циљ поставио тренутно побољшање и дефинисан је као: „Становници Чајетине су задовољни квалитетом живота у локалној заједници.” и наметнуо дугорочну визију: “Општина Чајетина је мирно туристичко место које негује дух традиције у које се млади враћају после школовања свесни да их чека добар посао, збринута деца и миран живот у старости.“

Дакле у основи, као најважнији проблем, се дефинише спречавање даљих негативних демографских кретања (миграција и негативни природни прираштај) у нашој општини. Наиме, пратећи пописе становништва од 1971. године до данас приметно је смањивање броја становника у општини и промена у старосној структури становништва. С тога је као први општи циљ, којим се тежи достићи постављени приоритет и визија, усмерен управо на елиминисање негативних демократских кретања кроз активирање и посвећивање више пажње младима, што је исказано на следећи начин: „Млади људи желе да живе у Чајетини и активно учествују у животу локалне заједнице“.

Други општи циљ постављен је и усмерен на побољшање услова живота која је сажета у реченици: „У општини је омогућен висок квалитет друштвеног живота и бриге о грађанима“.

Локална самоуправа својим активностима директно утиче на квалитет живота, па ју је радна група препознала и дефинисала како је види у будућности: „Локална самоуправа је ефикасан сервис грађана“.

Четврти општи циљ је усмерен на побољшање квалитета сервиса који се пружају грађанима од стране различитих институција и установа: „Услуге (здравство, образовање и сл.) су квалитетне, доступне и благовремене“.

Достизање општих циљева могуће је кроз реализацију посебних мерљвих циљева и акција (пројеката), за које је тим дефинисао: партнере, временски оквир, неопходна новчана средства и њихове потенцијалне изворе, као и индикаторе којима ће се пратити ефекти реализованих пројеката.

4.2.5. Заштита животне средине

Приоритет 5.: Чајетина је општина чисте животне средине и очуваних природних ресурса

Визија: Становници Чајетине и златиборских села су здрави, срећни, весели и еколошки високосвесни, живе у лепом амбијенту, са богатим и очуваним ресурсима и без еколошких проблема.

Општи циљеви	Посебни циљеви	Најважније акције	Индикатори одрживости	Ниво значаја И имплементације
5.1. Унапређена еколошка свест и еколошко понашање свих структура	Организационо и техничко јачање Еко фонда Повећан број садржаја из области заштите животне средине Организоване едукативне акције о заштити животне средине Размена искустава и знања	Ојачана постојећа и формирана нова удружења грађана која се баве заштитом животне средине Популаризација Златибора као заштићеног природног добра Едукација становништва Акције уређења простора - чишћење, озелењавање, шумњавања и сл. Развијање сарадње са другим организацијама и институцијама у земљи и иностранству	Квалитет површинских вода Управљање отпадним водама у градским срединама Отпад по врсти одлагања Заштићена природна добра	
5.2. Унапређено стање био и гео-диверзитета	Сагледавање и континуирано праћење стања био и гео-диверзитета Сарадња са регионалним, националним и међународним институцијама на очувању и унапређењу био и гео- диверзитета	Урадити био и гео-диверзитетне карте општине Проценити обновљиве природне ресурсе	Заштићена природна добра % коришћења обновљиве енергије	
5.3. Еколошки параметри су у дозвољеним границама	Дефинисање локација са којих се контролишу еколошки параметри Стална контрола еколошких параметара је успостављена	Успоставити оперативни рад мерних станица Формирање базе података о еколошким параметрима	Квалитет површинских вода Број дана са лошим квалитетом ваздуха	
 5.4. Општина Чајетина нема проблем са депонирањем отпада	Урађени локални планови управљања отпадом Дивље депоније су саниране и рекултивисане Комплетна територија општине је покривена са организованим одношењем смећа Решен третман анималног отпада на територији општине	Урадити план управљања комуналним, анималним и медицинским отпадом Формирати евиденцију о дивљим депонијама Уклањање дивљих депонија Рекултивација терена Сва села су укључена у систем сакупљања отпада	Отпад по врсти одлагања Управљање отпадним водама % напушеног и загађеног земљишта Квалитет	

Коментар

Општина Чајетина је позната по очуваним природним ресурсима, здравом и лековитом ваздуху, развијеном туризму и пољопривреди. Међутим, животна средина је годинама изложена утицају негативних чинилаца од којих су најважнији: неконтролисано управљање отпадним материјама, постојање приватних кланица које производе огромне количине анималног отпада, индустријски загађивачи, стругаре које загађују воде и земљиште, негативан утицај пољопривредне производње на квалитет земљишта, бесправна градња, нерешена питања отпадних вода, загађење пијаћих вода, непостојање мониторинга главних еколошких параметара и недовољан ниво еколошке свести и еколошког понашања.

Анализом стања животне средине у општини Чајетина издвојена су четири главна проблема:

1. Унапређена еколошка свест и еколошко понашање свих структура
2. Унапређено стање био и гео-диверзитета
3. Еколошки параметри су у дозвољеним границама
4. Општина Чајетина нема проблем са депоновањем отпада

За одрживи развој је битна очувана животна средина. У којој мери ће се становништво бринути о њој зависи од нивоа свести о значају здраве животне средине. О овој теми се у последње време у општини Чајетина почела посвећивати већа пажња него ранијих година. Разлог томе је што се у школским програмима изучавају теме о животној средини, али се и на локалним медијима представљају садржаји везани за ову област.

Темама заштите и унапређења животне средине се баве и удружења грађана (ловци, риболовци, планинари) и невладине организације. Очигледно је да код становништва постоји свест о угрожености животне средине, али је свест недовољно развијена и изражена је неусклађеност између знања и еколошког понашања.

На територији општине су у оквиру школских програма заступљени еколошки садржаји, али у ваннаставним активностима недовољно, јер не постоје еколошке секције у свим основним школама, као ни у средњој школи.

Уочен је недовољан број еколошких садржаја на медијима, што је узроковано различитим факторима, али првенствено малим бројем медијских станица, нестручним кадром који ради у медијима и непостојањем еколошкоих часописа.

Мали је број удружења грађана, невладиних организација и стручних служби које се баве проблемом заштите животне средине.

Сам процес живљења за собом повлачи уништавање природних ресурса. На појединим местима у општини Чајетина је посебно изражено нарушавање екосистема због развоја туризма, тј. због градње објеката и инфраструктуре. Планска градња и дивља градња објеката води ка уништавању геонаслеђа, јер се нарушавају природне одлике рељефа и експлоатишу се минерали.

Сезонски прилив туриста, посебно лети, доводи до масовне, непланске бербе биља, нарочито лековитог, због чега може доћи до ишчезавања појединих врста. Осим уништавања биљног покривача, долази до непланског озелењавања површина што доводи до промене климатских одлика краја.

Приликом озелењавања уводе се многе врсте неприлагођене условима средине и мењају екосистем потискујући аутохтоне врсте.

Непланска сеча шума има за резултат стварање голети, тла погодног за ерозију и нарушавање шумског фонда овог краја. Непоштовање сезоне лова и риболова води ка уништавању појединих, чак и законом, заштићених врста.

На територији општине не постоји стални мониторинг еколошких параметара, већ периодична мерења вода и ваздуха спроводи Завод за јавно здравље из Ужица.

Како би мерење постала стална активност неопходно је дефинисати који би се параметри пратили, на којим местима и којом динамиком. То би се све дефинисало израдом студије. Након тога би се практично спровело мерење на одређеним местима након набавке неопходне опреме.

У насељима Чајетина и Златибор отпад се односи свакодневно, у Сирогојну и Мачкату 1-2 пута недељно, док остала рурална подручја углавном нису обухваћена системом третмана отпада. Последица тога је постојање локалних сметлишта (дивљих депонија) која угрожавају животну средину. Решавање проблема управљања и третмана отпада на посматраном подручју предвиђено је санитарним уређењем и опремањем депоније „Дубоко“ са центром за издвајање и селекцију сировина. Изградња постројења за издвајање и селекцију секундарних сировина из комуналног отпада довела би до смањења количине депонованог материјала и остваривања профита од продаје секундарних сировина.

Због непостојања система третмана анималног отпада на подручју ове општине, животињски отпад представља значајан извор загађења животне средине, извор заразе и нарушавања здравља људи и захтева хитно решавање третмана ове врсте опасног отпада

Непостојање селектирања отпада и поступака рециклаже отежава већ постојећу ситуацију. Такође, не постоји сточно гробље, нити решен проблем уклањања животињског отпада после клања, пошто постоји велики број кланица на територији општине. Ситуацију отежава одлагање анималног отпада на депонију у Ужицу и одвожење у кафилерију у Ћуприји, а за то не постоје адекватна возила, као ни економска исплативост. Такође се одлаже и биоразградиви- органски отпад који се разлаже емитујући штетне гасове (метан, угљен-диоксид) и заузима простор на депонији.

На постојећу депонију „Брегови“ се одлаже и индустријски отпад, органски, медицински и фармацеутски што погоршава ситуацију и захтева брзо изналажење решења.

5. Акциони планови

5.1. Акциони планови по приоритетима

5.1.1. Инфраструктура и просторно планирање

ПРОБЛЕМ						
План генералне регулације се односи само на насеље Златибор, док је инфраструктура недовољно развијена ван урбаних центара у односу на потребе.						
ПРИОРИТЕТ						
Чајетина је просторно и инфраструктурно уређена средина.						
Општи циљ 1.1.						
Саобраћајна приступачност је обезбеђена						
н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.1.1.	Реконструкција постојеће локалне путне мреже и обезбеђеност савременим коловозним застором	Извођење радова на реконструкцији постојеће локалне путне мреже на следећим деоницама (правцима):	Општина Чајетина Одсек за грађевинско земљиште, путеве, инвестиције, урбанизам и имовинско правне послове (у даљем тексту Одсек) Грађевинске фирме према закону о јавним набавкама (у	2010 – 2014. година	Општина Чајетина – 80% Самодопринос и/или месне заједнице – 20%	Дужина путева у km по km ² Дужина реконструисане локалне путне мреже/година

		даљем тексту извођач)			
	Рудине- Рожанство - 6 km		до 2011. године	2.500.000 дин/ km	Локални пут Рудине- Рожанство је реконструисан
	Златибор- Око- Бранешци (железничка станица) - 9,6 km		до 2014. године	3.000.000 дин/ km	Локални пут Златибор- Око-Бранешци је реконструисан
	Рудине-Алин Поток- Стопића пећина - 10,8 km		до 2014. године	2.500.000 дин/ km	Локални пут Рудине- Алин Поток-Стопића пећина је реконструисан
	Златибор- Градина- Голово Преко Чоловића брда – 3,5 km Са Црног Врха – 4,5 km		до 2014. године	2.800.000 дин/ km	Локални пут Златибор- Градина-Голово је реконструисан
	Златибор – Бранешци - Трипкова – Врутци -аеродром Поникве - 22 km	Општина Ужице Месне заједнице	до 2014. године	3.000.000 дин/ km	Локални пут до аеродрома Поникве је реконструисан
	Торник - Манастир Увац - 8 km		до 2014. године	2.500.000 дин/ km	Локални пут Торник - Манастир Увац је реконструисан
	Стубло - Манастир Дубрава - 11 km		до 2014. године	2.500.000 дин/ km	Локални пут Стубло - Манастир Дубрава је реконструисан
	Израда савременог коловозног застора на деоници –Барице - Стубло, 2,4 km		до 2014. године	2.500.000 дин/km	Дужина путева у km по km ² Израђен је савремени коловозни застор на

						локалном путу Барице -Стубло
1.1.2.	Изградња нових локалних саобраћајница	Извођење радова на правцу Око - Мокра Гора, 25 km	Општина Чајетина Одсек Извођач	2010 - 2011. године	3.200.000 дин/km Општина Чајетина – 80% Самодопринос месне заједнице – 20%	Дужина путева у km по km ² Пут Око- Мокра Гора је изграђен
		Извођење радова на правцу Фарма - Око, 5 km	Општина Чајетина Одсек Извођач	2010 – 2011. година	3.000.000 дин/km Општина Чајетина – 80% Самодопринос/Месне заједнице – 20%	Дужина путева у km по km ² Обилазница Фарма-Око је изграђена
1.1.3.	Хоризонтална и вертикална сигнализација саобраћајница	Постављање саобраћајних знакова и лежећих полицајаца	Општина Чајетина Одсек Извођач	2010 – 2014. године	100.000 дин/година - Општина – локални путни правци Остали извори финансирања Република – регионални и магистрални правци Остали – пројекти и донације	Дужина путева у km по km ² Број постављених знакова/година
		Постављање путоказа, смероказа и туристичке сигнализације	Општина Чајетина Одсек Туристичка организација Чајетина Извођач	2010 – 2014 године	100.000 дин/година -Општина – локални путни правци Остали извори финансирања Република – регионални и магистрални путни правци Остали – пројекти и донације	Дужина путева у km по km ² Број постављених знакова/година

1.1.4.	Регулисан мирујући саобраћај у насељеним местима	Изградња паркинг простора у насељеном месту Златибор	Општина Чајетина Одсек Стручне куће Извођач	2010 - 2012. године	3.000.000 дин/ м ² 65% Општина 35% - Остали (Министарства и фондови, предприступна средства ЕУ)	Дужина путева у km по km ² Број изграђених паркинг простора у насељеном месту Златибор/година
		Изградња паркинг простора у насељеном месту Чајетина	Општина Чајетина Одсек Стручне куће Извођач	2010 - 2012. године	3.000.000 дин/ м ² 65% Општина 35% - Остали – Надлежна министарства и фондови, предприступна средства ЕУ	Дужина путева у km по km ² Број изграђених паркинг простора у насељеном месту Чајетина/година
		Изградња јавних гаража на Златибору	Општина Чајетина Одсек Стручне куће Извођач	до 2014. године	70.000.000 дин/ м ² 65% Општина 35% - Остали - Надлежна министарства и фондови, предприступна средства ЕУ	Дужина путева у km по km ² Изграђене су јавне гараже на Златибору
1.1.5.	Регулисано прикључење локалних саобраћајница на магистралне и регионалне путеве	Изградња кружног тока на Златибору	Општина Чајетина Одсек Стручне куће Извођач	до 2014. године	3.500.000 динара/ km Укупну вредност одређује пројектна документација Општина – 40% Републичка дирекција за путеве – 60%	Дужина путева у km по km ² Изграђен је кружни ток на улазу са магистрале у насељено место Златибор
1.1.6.	Завршетак изградње мреже	Извођење радова на регионалном	Општина Чајетина Одсек	до 2014. године	3.000.000 дин/ km Општина – 30%	Дужина путева у km по km ²

	регионалних путева	путу: Бела Земља – Љубиш, 3 km	Стручне куће		Надлежна министарства и фондови – 70%	Регионални пут Бела Земља - Љубиш је завршен
		Извођење радова на путу од магистрале до Торника, 1,7 km	Општина Чајетина Одсек Стручне куће	до 2014. године	3.000.000 динара/ km Општина – 30% Надлежна министарства и фондови – 70%	Дужина путева у km по km ² Регионални пут до Торника је завршен
1.1.7.	Чајетина је укључена у капиталне републичке пројекте	Активирање аеродрома Поникве за цивилни саобраћај	Општине Ужице и Чајетина Надлежна министарства и републичка и јавна предузећа	до 2014. године	1.300.000.000 дин/ km Надлежна министарства и фондови – 100%	Јавни превоз Аеродром Поникве се користи за цивилни саобраћај
		Изградња ауто пута за Јужни Јадран трасом која води кроз општину Чајетина	Заинтересоване општине Надлежна министарства и републичка и јавна предузећа	2010 - 2020. године	75.000.000 динара/ km Надлежна министарства и фондови – 100%	Дужина путева у km по km ² Ауто пут за јужни Јадран пролази кроз Општину Чајетина
		Продужење железничке мреже-	Општина Чајетина ЈП “Железнице Србије”, Надлежна министарства	2010 – 2020. године	Вредност одређује пројектна документација Надлежна министарства и фондови – 100%	Дужина путева у km по km ² km нове железничке мреже
		Изградња железничке станице за међународни саобраћај	Општина Чајетина ЈП “Железнице Србије”, Надлежна министарства	2010 – 2020. године	Вредност одређује пројектна документација Надлежна министарства и фондови – 100%	Јавни превоз Изграђена железничка станица за међународни саобраћај

Општи циљ 1.2.

Укупна територија општине је покривена контролисаном, добро одржаваном водоводном и канализационом мрежом задовољавајућег капацитета.

н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.2.1.	Капацитет постројења за прераду воде је подигнут на максималних 250 l/sec		Општина Чајетина Одсек за грађевинско земљиште, путеве, инвестиције, урбанизам и имовинско- правне послове(у даљем тексту – Одсек) КЈП Златибор Грађевинске фирме према закону о јавним набавкама (у даљем тексту – Извођач)	2010 - 2011. година	30.000.000,00 динара 100% Општина Чајетина	Управљање отпадним водама у градским срединама Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Урађена пројектна документација Капацитет постројења за прераду воде је подигнут на максималних 250 l/sec
		Реконструкција зграде за припрему хемикалија				Реконструисана зграда за припрему хемијалија
		Изградња три филтерска поља				Изграђена три филтерска поља
		Реконструкција таложнице				Таложница је реконструисана
1.2.2.	Израђени резервоари на Водостану и Караули по 1500 m³	Изградња резервоара “Водостан”	Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	2009.-2011. година	35.000.000 динара 100% - Општина Чајетина	Управљање отпадним водама у градским срединама Процент домаћинства са сигурним приступом

						води за пиће Резервоар на Водостану је изграђен
		Изградња резервоара "Караула"	Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	2009.-2011. година	35.000.000 динара 100% - Општина Чајетина	Управљање отпадним водама у градским срединама Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Резервоар на Караули је изграђен
1.2.3.	Израђени секундарни водоводни и канализациони кракови за насељена места Златибор и Чајетина	Изградња водовода Златибор	Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	до 2014. године	Укупна вредност за посебни циљ 1.2.3. - 40.000.000,00 динара 100% Општина Чајетина	Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Секундарни водоводни кракови на Златибору су изграђени
Изградња водовода – Чајетина		Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	до 2014. године		Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Секундарни водоводни кракови у Чајетини су изграђени	
Изградња канализације - Златибор		Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	до 2014. године		Управљање отпадним водама у градским срединама Секундарни	

						канализациони кракови на Златибору су изграђени
		Изградња канализације - Чајетина	Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	до 2014. године		Управљање отпадним водама у градским срединама Секундарни канализациони кракови у Чајетини су изграђени
1.2.4.	Извршена је реконструкција водоводне и канализационе мреже	Реконструкција водовода	Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	до 2014. године	15.000.000 динара 100% Општина Чајетина	Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Реконструисано водоводне мреже/година
		Реконструкција канализације	Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	до 2014. године	15.000.000 динара 100% Општина Чајетина	Управљање отпадним водама у градским срединама Реконструисано канализационе мреже
1.2.5.	Губитци у водоводној мрежи су сведени на технички прихватљиве вредности до 30 %	Формирање базе података	КЈП Златибор, Одсек	2010. година	Вредност пројекта у циљу 1.2.5. - 2.000.000,00 динара 50% - Општина Чајетина 50% - КЈП Златибор	Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Формирана база података
		Дигитализација детаљног плана Златибор	Овлашћена предузећа КЈП Златибор	до 2012. године		Процент домаћинства са сигурним приступом

						води за пиће Извршена дигитализација детаљног плана Златибора
		Едукација у ГИС софтверу	Овлашћена предузећа и КЈП Златибор	до 2012. године		Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Број едукација/година Број учесника на едукацијама/год
		Израда и имплементација предлога мера за унапређење водоводног система	КЈП Златибор, Општина Чајетина	до 2014. године		Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Број имплементираних активности из предлога мера/година
1.2.6.	Контролише се квалитет воде у Мачкату	Израда нове секундарне мреже	Општина Чајетина, Општина Ужице КЈП Златибор	до 2014. године	Укупна вредност активности у посебном циљу 1.2.6. - 68.000.000,00 динара Извор финансирања 50% Чајетина 50% Ужице	Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Км нове секундарне мреже/година
		Израда резервоара	Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор	до 2014. године		Процент домаћинства са сигурним приступом

			Извођач			води за пиће Изграђен резервоар
		Редовна контрола и узорковање од стране Завода	Општина Чајетина КЈП Златибор Завод за јавно здравље, Ужице	до 2014. године		Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Обавља се редовна контрола и узорковање воде
1.2.7.	Месне заједнице су стављене под контролу КЈП Златибор	Евиденције корисника и анализа и снимање комплетне мреже	Општина Чајетина КЈП Златибор	2009.-2012. година	Укупна вредност активности у посебном циљу 1.2.7. - 30.000.000, динара Извор финансирања 80% - Општина Чајетина 20% - КЈП	Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Корисници су евидентирани Мрежа је прегледана
		Технички пријем и отклањање недостатака	КЈП Златибор	2012.-2014. година		Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Извршен технички пријем
		Редовна контрола и узорковање од стране Завода	КЈП Златибор Завод за јавно здравље, Ужице	2014. година		Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Обавља се редовна контрола и узорковање воде

1.2.8.	Израђено постројење за прераду канализационих вода на Златибору и Чајетини	Изградња постројења за отпадне воде на Златибору	Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	до 2014. године	6.500.000 динара Извор финансирања Међународни пројекти и сарадња	Управљање отпадним водама у градским срединама Постројење за прераду канализационих вода на Златибору је изграђено Постројење за прераду канализационих вода у Чајетини је изграђено
		Изградња постројења за отпадне воде у Чајетини	Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	до 2014. године	6.500.000 динара Извор финансирања Међународни пројекти и сарадња	Управљање отпадним водама у градским срединама Постројење за прераду канализационих вода у Чајетини је изграђено
1.2.9.	Израђена кишна канализација у насељеним местима Златибор и Чајетина	Изградња кишне канализације Златибор	Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	до 2014. године	2.500.000 динара Извор финансирања 100% - Општина Чајетина	Управљање отпадним водама у градским срединама Израђена је кишна канализација на Златибору
		Изградња кишне канализације Чајетина	Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	до 2014. године	2.500.000 динара Извор финансирања 100% - Општина Чајетина	Управљање отпадним водама у градским срединама Израђена је кишна канализација у Чајетини
1.2.10	Наплата комуналних	Осавремењавање рада у наплати	Општина Чајетина КЈП Златибор	2009.-2014. година	10.000.000,00 динара	Процент домаћинства са

	услуга је редовна	комуналних услуга			Извор финансирања 100% КЈП Златибор	сигурним приступом води за пиће Управљање отпадним водама у градским срединама
1.2.11	Даљинска контрола и управљање водоводом и канализацијом	Изградња- уградња опреме за даљинску контролу управљања	Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	2009.-2014. година	30.000.000,00 динара Извор финансирања 100% Општина Чајетина	Процент домаћинства са сигурним приступом води за пиће Управљање отпадним водама у градским срединама Успостављена је даљинска контрола над управљањем водоводом и канализацијом
1.2.12	Изградња постројења за отпадне воде за туристичка насеља	Изградња постројења за насеље Шаиновци	Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	до 2014. године	40.000.000,00 динара Извор финансирања 80% Општина Чајетина 20% Самодопринос	Управљање отпадним водама у градским срединама Постројење за насеље Шаиновци је изграђено
Изградња постројења за насеље Водице		Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор Извођач	до 2014. године	40.000.000,00 динара Извор финансирања 80% Општина Чајетина 20% Самодопринос	Управљање отпадним водама у градским срединама Постројење за насеље Водице је изграђено	
Изградња постројења за насеље Рибница		Општина Чајетина Одсек КЈП Златибор	до 2014. године	40.000.000,00 динара	Управљање отпадним водама у градским срединама	

			Извођач		Извор финансирања 80% Општина Чајетина 20% Самодопринос	Постројење за насеље Рибница је изграђено
--	--	--	---------	--	--	--

Општи циљ 1.3.

Постигнути капацитети енергената и квалитет мрежа подстичу одрживи развој

н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.3.1.	Завршетак изградње капацитета постројења 110/35 Златибор као и даљинска команда истим постројењем	Пуштање трафо поља са изградом веза трафоа 110 кВ бр. 2	Општина Чајетина „Електросрбија“ д.о.о. Краљево ЕД Ужице	2010. година	7.000.000,00 динара Извор финансирања 100% ЕПС	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Завршена је изградња капацитета постројења 110/35 Златибор
		Израда даљинске команде постројења	Општина Чајетина „Електросрбија“ д.о.о. Краљево ЕД Ужице	2010. година	8.000.000,00 динара Извор финансирања 100% ЕПС	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Успостављена је даљинска контрола над истим постројењем
1.3.2.	Три постројења 35/10 кВ са напојним водовима су изграђена	Изградња ТС 35/10 “Сушица” са расплетом водова 10 кВ	Електросрбија“ д.о.о. Краљево ЕД Ужице Општина Чајетина	2009 - 2011. година	8.000.000,00 динара Извор финансирања 80% - ЕПС 20% - Општина Чајетина	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Завршена је изградња ТС 35/10 “Сушица”
		Изградња ТС 35/10 “Рибница” са	„Електросрбија“ д.о.о. Краљево	2010.-2011. година	60.000.000,00 динара	Укупна потрошња енергије подељена по

		расплетом водова 10 kv	ЕД Ужице Општина Чајетина		Извор финансирања 100% ЕПС	врстама горива Завршена је изградња ТС 35/10 "Ривбница"
		Изградња ТС 35/10 "Око" са изградњом напојних водова 35 kv	„Електросрбија“ д.о.о. Краљево ЕД Ужице и Општина Чајетина	2011.-2012. година	95.000.000,00 динара Извор финансирања 100% ЕПС	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Завршена је изградња ТС 35/10 "Око"
1.3.3.	Водови напонског нивоа 10 kv су изграђени у потребној мери	Изградња водова 10kv са пратећим радовима	„Електросрбија“ д.о.о. Краљево ЕД Ужице Општина Чајетина	2011. година	Извор финансирања 100% ЕПС	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Водови напонског нивоа 10kv су изграђени у потребној мери
1.3.4.	Трафо станице 10/0,4 су изграђене у потребној мери и реконструисана је постојећа мрежа	Изградња ТС 10/0,4 kv са пратећим радовима	„Електросрбија“ д.о.о. Краљево ЕД Ужице Општина Чајетина	2009.-2011. година	Изградња ТС - 100% ЕПС Реконструкција 50% Општина Чајетина 50% ЕПС	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Трафо станице 10/0,4 су изграђене Постојећа мрежа је реконструисана
1.3.5.	Завршена реконструкција постојеће мреже напонског нивоа 10 kv и 0,4 kv	Реконструкција водова 10kv	„Електросрбија“ д.о.о. Краљево ЕД Ужице Општина Чајетина	2009.-2011. година	Извор финансирања 50% Општина Чајетина 50% ЕПС	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Реконструкција постојеће мреж напонског нивоа 10 kv/година

		Реконструкција водова 0,4 кV	„Електросрбија“ д.о.о. Краљево ЕД Ужице Општина Чајетина	2009.-2011. година	Извор финансирања 50% Општина 50% ЕПС	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Реконструкција постојеће мреже напонског нивоа 0,4 кV/година
1.3.6.	Разводни гасовод је завршен	Изградња РГ до Торника	Општина Чајетина ”Србијагас”, Министарство рударства и енергетике	2012.-2014. година	Извор финансирања Србијагас” – 100%	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива РГ изграђен до Торника
		Изградња ГМРС Чајетина	“Србијагас” Општина Чајетина	2010. година	50.000.000 динара “Србијагас” – 100%	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Изграђен ГМРС Чајетина
		изградња ГМРС Мачкат	“Србијагас” и Општина Чајетина	2012. година	50.000.000 динара “Србијагас” – 100%	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Изграђен ГМРС Мачкат
		изградња ГМРС Торник	“Србијагас” и Општина Чајетина	2015. година	50.000.000 динара “Србијагас” – 100%	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Изграђен ГМРС Торник
1.3.7.	Дистрибутивна гасна мрежа покрива 50% територије	Пројектовање и изградња дистрибутивне гасовдне мреже	Општина Чајетина Предузеће “Златибор-гас”	2010.-2014. година	“Златибор-гас” Општина Чајетина	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива

	општине					Изграђена је дистрибутивно гасоводна мрежа
		Прикључење корисника	Општина Чајетина Предузеће “Златибор-гас”	2010.-2014. година	Корисници – 100.000 динара/прикључак	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Број прикључених корисника/година
1.3.8.	Промоција и подстицај коришћењу обновљивих извора енергије	Израда Стратегије развоја енергетике Општине Чајетина	Општина Чајетина и Фонд за енергетску ефикасност Стручне куће и институције	2010.-2014. година	5.000.000 динара Извори финансирања Општина Чајетина Пројекти Предприступна средства ЕУ Надлежна министарства и фондови	Потрошња обновљиве енергије по изворима Усвојена стратегија развоја енергетике општине Чајетина
		Израда студије обновљивих и алтернативних извора енергије општине Чајетина	Општина Чајетина Стручне куће и институције	2010.-2012. година	5.000.000 динара Извори финансирања Општина Чајетина Пројекти Предприступна средства ЕУ Надлежна министарства и фондови	Потрошња обновљиве енергије по изворима Урађена студија
		Израда енергетског биланса општине	Општина Чајетина и Министарство рударства и енергетике	2010. година	1.000.000 динара/година 100% Општина	Потрошња обновљиве енергије по изворима Укупна потрошња

					Чајетина	енергије подељена по врстама горива
		Оснивање тима за енергетску ефикасност и постављање енергетског менаџера	Општина Чајетина	2010. година	100% - Интерни трошкови општине Чајетина	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Формиран тим за енергетску ефикасност
1.3.9.	Подигнут ниво енергетске ефикасности	Замена уличних светиљки штедљивим и изградња	Општина Чајетина Одсек	2010. – 2014. година	3.000.000 динара/година 100% Општина Чајетина	Потрошња енергије подељена по врстама горива Број замењених светиљки/година
		Реконструкција дотрајалих котларница и прелазак на гас	Општина Заинтересована правна И физичка лица	2010. – 2014. година	100% - Заинтересована правна и физичка лица	
		Организовање семинара и радионица у циљу едукације становништва	Општина Чајетина, Тим за енергетску ефикасност Агенција за енергетску ефикасност и Фонд за енергетску ефикасност	2010.- 2014. година	3.000.000 динара/година Извори финансирања Општина Чајетина Пројекти Предприступна средства ЕУ Надлежна министарства И фондови	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Број организованих едукација/година Број учесника/година

Општи циљ 1.4.

Израђени планови и активности које обезбеђују просторно функционалну интегрисаност у окружење уз функционално организовану локалну средину

н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.4.1.	Потпуна и развијена планска документација	Набавка опреме и софтвера за увођење географског информационог система (ГИС) општине Чајетина	Општина Чајетина Специјализована предузећа и институције	до 2014. године	Општински буџет 3.000.000,00 динара – Општина Чајетина Остали извори финансирања Пројекти, Министарства, Фондови, Предприступна средства	-% напушеног и загађеног земљишта ГИС је уведен
		Израда и усвајање Просторног плана општине са правилима грађења за зоне у којима се неће радити урбанистички планови	Општина Чајетина Пројектантске куће и планерске организације	2010 - 2014. година	6.800.000,00 динара Општина Чајетина – 100%	% напушеног и загађеног земљишта Заштићене области Густина насељености – Усвојен Просторни план општине
		Израда и усвајање измена Плана генералне регулације за насељено место Златибор	Општина Чајетина Пројектантске куће и планерске организације	2010 - 2014. година	120,00-150,00 €/ ha Општина Чајетина – 100%	Густина насељености Измењен План генералне регулације за насељено место Златибор
		Утврђивање потребе израде будуће планске	Општина Чајетина Пројектантске куће и планерске	2010 - 2014. година	Општина Чајетина – 100%	Густина насељености Утврђена потребна

		документације на основу измењеног Плана генералне регулације	организације			планска документација
		Израда и усвајање свих потребних планова детаљне регулације за аутобуску станицу	Општина Чајетина Пројектантске куће и планерске организације	2010 - 2014. година	300.000,00 динара Општина Чајетина – 100%	Јавни превоз Израђени план детаљне регулације за аутобуску станицу
		Израда и усвајање свих потребних планова детаљне регулације за здравствену станицу	Општина Чајетина Пројектантске куће и планерске организације	2010 - 2014. година	250.000,00 динара Општина Чајетина – 100%	Број становника на једног лекара Израђени план детаљне регулације за станицу хитне помоћи
		Израда и усвајање генералног урбанистичког плана за Чајетину	Општина Чајетина Пројектантске куће и планерске организације	2010 - 2014. година	8.000.000,00 динара Општина Чајетина – 100%	Густина насељености Усвојен генерални урбанистички план за Чајетину
		Израда и усвајање планова детаљне регулације за Чајетину	Општина Чајетина Пројектантске куће и планерске организације	2010 - 2014. година	250.000,00 дин/ ха Општина Чајетина – 100%	Густина насељености Усвојени потребни планови детаљне регулације
		Израда и усвајање одговарајућег урбанистичког плана за насеље Гајеви	Општина Чајетина Пројектантске куће и планерске организације	2010 - 2014. година	300.000,00 дин/ ха Општина Чајетина – 100%	Густина насељености Усвојен урбанистички план за насеље Гајеви
		Израда и усвајање одговарајућег урбанистичког плана за насеље Рибница	Општина Чајетина Пројектантске куће и планерске организације	2010 - 2014. година	250.000,00 дин/ ха Општина Чајетина – 100%	Густина насељености Усвојен урбанистички план за насеље Рибница

		Израда и усвајање планова регулације индустријске зоне Бранешко поље	Општина Чајетина Пројектантске куће и планерске организације	2010 - 2014. година	250.000 динара/ ha Општина Чајетина – 100%	Број привредних субјеката на 1000 становника Усвојен план регулације за индустријску зону Бранешко поље
		Истраживање и обележавање простора за спортско-рекреативне, културне и инфраструктурне садржаје (“резервација” простора)	Општина Чајетина Пројектантске куће и планерске организације	2010 - 2014. година	Општина Чајетина – 100%	Број становника на један објекат друштвених, културних и рекреативних активности Плански “резервисани” простори су дефинисани
1.4.2.	Општински простор се развија према планској документацији	Изградња нове аутобуске станице	Општина Чајетина и Одсек Извођач	2012.-2014. година	50.000 – 60.000 дин/ m ² Општина Чајетина	Број путника превезен у јавном превозу/година Аутобуска станица је изграђена
		Изградња пешачких и бицикличких стаза које повезују насељена места Златибор и Чајетину	Општина Чајетина и Одсек Извођач	До 2012. године	Министарство економије и регионалног развоја: 12.000.000,00 динара	Дужина путева у km по km ² Пешачке стазе између Златибора и Чајетине су изграђене Бицикличке стазе између Чајетина и Златибора су изграђене

		Изградња пијаце у Чајетини	Општина Чајетина, Одсек Извођач	2012.-2014. година	10.000 – 20.000 дин/ m ² Општина Чајетина Приватна иницијатива	Површина пословног простора на 1000 становника изграђена претходне године Изграђена је пијаца у Чајетини
		Изградња пијаце (затворене тржнице) на Златибору	Општина Чајетина, Одсек Извођач	2012.-2014. година	4.000 m ² 50.000 – 60.000 дин/ m ² Општина Чајетина Приватна иницијатива	површина пословног простора на 1000 становника изграђена претходне године Изграђена је затворена пијаца на Златибору
		Функционално уређење и изградња гробља на Златибору	КЈП Златибор, Општина Чајетина, Одсек Извођач	2012.-2014. година	Општински буџет: вредност нисмо у могућности да одредимо	Фискални капацитет општине Гробље на Златибору је изграђено
		Проширење гробља у Чајетини	КЈП Златибор, Општина Чајетина, Одсек Извођач	2012.-2014. година	Општински буџет: вредност нисмо у могућности да одредимо	Фискални капацитет општине Гробље у Чајетини је проширено

5.1.2. Туризам

ПРОБЛЕМ						
Недовољно остварени и искоришћени потенцијали за развој врхунског спортско-рекреативног, здравственог, конгресног и излетничког туризма						
ПРИОРИТЕТ						
Туризам је на Златибору јединствена природна и културна понуда и високо развијена привредна делатност која у највећој мери активира остале делатности у општини						
Општи циљ 2.1.						
Сеоски туризам је унапређен						
н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Стварање претпоставки за даљи развој сеоског туризма	Ревитализација, активирање и афирмисање културног наслеђа (кућа Милића од Мачве, Д. Туцовића, собранице, цркве брвнаре...)	Општина Чајетина Месне заједнице Туристичка организација Црквене општине	2010 – 2014 године	Општински буџет - 15.543.000,00 Туристичка организација - 9.500.000,00 Остали извори финансирања: Предприступна средства ЕУ Међународни пројекти Наследници Надлежна ИП	Локацијски коефицијент запошљавања Заштићене области Стављено у функцију 10 грађевина из културног наслеђа општине
		Искоришћавање хидро ресурса у циљу развоја	Општина Чајетина Месне заједнице Јавно приватно	2010-2014 године	2.000.000 дин/годишње се издваја у	Број становника на један објект друштвених,

		купалишног и спортско рекреативног туризма	партнерство		општини Чајетина Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Пројекти Инвеститори Месне заједнице	културиних и рекреативних активности Број функционалних купалишта Број реконструисаних воденица и ваљарица/години
		Повећање капацитета у сеоском туризму	Туристичка организација Златибор Туристичка удружења Приватни издаваоци	2010-2014 године	2.000.000 динара/године - Туристичка организација Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Пројекти	Број ноћења/број смештајних капацитета годишње Укупан приход домаћинства Број нових категорисаних лежајева у сеоском туризму/година
		Побољшање квалитета у сеоском туризму	Туристичка организација Златибор Туристичка удружења Приватни издаваоци	2010-2013 године	2.000.000,00 динара/година – Туристичка организација Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Предприступна	Број ноћења/број смештајних капацитета годишње Укупан приход домаћинства Број нових категорисаних лежајева у сеоском туризму/година

					средства ЕУ Пројекти	
2.	Подизање капацитета локалног/сеоског становништва које се бави сеоским туризмом	Едукација у сеоском туризму	Општина Туристичка организација Туристичка удружења	2010 – 2014 Континуирана активност	1.000.000,00 динара/годишње -Туристичка организација Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Пројекти	Укупан приход домаћинства Број домаћинства која су прошла обуку/година
		Размена искустава са другим срединама у области сеоског туризма	Туристичка организација	2010 – 2014 Континуирана активност	100.000,00 динара/година Општина Чајетина и Туристичка организација Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Пројекти	Укупан приход домаћинства Број представника сеоског туризма који су посетили друге средине са развијеним сеоским туризмом
3.	Валоризација сеоске туристичке понуде на основу	Промоција сеоског туризма (брошуре, флајери, интернет презентација и сл.)	Општина Туристичка организација Туристичка	2010 – 2014 Континуирана активност	1.000.000,00 динара/година - Туристичка организација	Број ноћења/број смешајних капацитета годишње Укупан приход

традиције, природних и антропогених вредности		удружења		Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Пројекти	домаћинства Број урађених промотивних материјала Формирана интернет презентација
	Афирмација етно манифестација по селима	Општина Туристичка организација Туристичка удружења	2010 – 2012 Континуирана активност	Општина Чајетина – 500.000,00 динара ТОЗ – 2.000.000,00 динара Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Пројекти	Укупан приход домаћинства Број одржаних манифестација/год
	Изградња видиковаца и планинарских кућа	Општина Туристичка организација Културно спортски центар	2010 – 2014	3.000.000,00 динара/година ТОЗ 300.000,00 динара/година - КСЦ Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Пројекти	Број становника на један објекат културних, друштвених и рекреативних активности Број изграђених видиковаца Број изграђених планинарских кућа

		Оснивање и уређење кампова	Општина Туристичка организација Културно спортски центар	2010 – 2014. година	2.000.000,00 динара/година –ТОЗ 2.000.000,00 динара/година –КСЦ Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Пројекти	Број ноћења/број смешајних капацитета годишње Укупни приход домаћинства Број организованих кампова/година
--	--	----------------------------	--	---------------------	--	---

Општи циљ 2.2.						
Туризам се плански развија						
н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Прецизно дефинисање будућег развоја, структуре смештајних капацитета и резервисаних простора	Израда и имплементација акционог плана за управљање туристичким простором	Општина Туристичка организација Јавно приватно партнерство	2010 – 2013. година	50.000,00 динара – израда акционог плана 100.000,00 динара - Имплементација	Стопа запослености и незапослености Фискални капацитет општине Израђен акциони план за управљање туристичким простором Усвојен акциони план за управљање простором
2.	Комплетна информација везана за	Формирање дестинацијске менаџмент	Општина Туристичка организација	2010-2013. година	5.000.000,00 динара/година - Општина Чајетина и	Број ноћења/број смешајних капацитета годишње

	туристичке потенцијале је формирана, обједињена и редовно се ажурира	компаније	Јавно приватно партнерство		Туристичка организација Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Пројекти Јавно приватно партнерство	Укупни приход домаћинства Фискални капацитет општине Формирана дестинацијска менаџмент компанија
3.	Формиран је ефикасан систем контроле развоја туризма	Увођење информационог система у туристичку дестинацију Златибор	Општина Чајетина Туристичка организација	2010 – 2014. година	1.000.000,00 динара/година - Туристичка организација Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Пројекти	Број ноћења/број смешајних капацитета годишње Коефицијент запослености и незапослености Фискални капацитет општине Формиран и функционалан информациони систем
		Измена Плана генералне регулације у циљу одрживог развоја туризма (коефицијент градње)	Општина Чајетина	2010 – 2012. година	Општина Чајетина – интерни трошак	Густина насељености Скупштинска одлука
4.	Развој јавно-приватног партнерства на основу	Подстицаји у развијању нових туристичких атракција -	Општина Чајетина Туристичка организација Јавно приватно	2010 – 2014. година	20% - Општина Чајетина -260.000.000,00 80% - Јавно	Фискални капацитет општине Обим унутрашњих СДИ по глави становника

дефинисаних праваца развоја	Изградња гондоле	партнерство		приватно партнерство-	Остали извори финансирања Надлежна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Пројекти	Изграђена гондола
	Подстицаји у развијању нових туристичких атракција - изградња голф терена	Општина Чајетина – техничка помоћ у добивању дозвола, техничка документација итд. Туристичка организација – носилац активности Јавно приватно партнерство - инвестиција	2010 – 2014. година	Општина Чајетина -10% Приватна иницијатива - 90%	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Фискални капацитет општине Број становника на један објекат друштвених, рекреативних активности	Отворени голф терен
	Подстицаји у развијању нових туристичких атракција-изградња стаза за коњичке спортове,	Општина Чајетина – техничка помоћ у добивању дозвола, документације и сл. Туристичка организација – носилац активности Приватни сектор - Инвестиција	2010 – 2014. година	Општина Чајетина -10% Приватна иницијатива - 90%	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Фискални капацитет општине Број становника на један објекат друштвених, рекреативних активности	Број изграђених стаза за коњичке спортове

		Подстицаји у развијању нових туристичких атракција - изградња стаза за бициклизам	Општина Чајетина Туристичка организација Културно спортски центар Приватни сектор	2010 – 2014. година	2.000.000 динара/година – Општина Чајетина Туристичка организација Културно-спортски Центар Остали извори финансирања: Приватна иницијатива Надлежна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Пројекти	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Фискални капацитет општине Број становника на један објекат друштвених, рекреативних активности Километара стазе за бициклизам
		Подстицаји у развијању нових туристичких атракција - мултифункционална стаза (стаза за нордијско скијање и мото трке)	Општина Чајетина Туристичка организација Културно спортски центар Приватни сектор	2010 – 2014. година	2.000.000 динара/година – Општина Чајетина Туристичка организација Културно-спортски Центар Остали извори финансирања: Приватна иницијатива Надлежна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Пројекти	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Фискални капацитет општине Број становника на један објекат друштвених, рекреативних активности Километара изграђених мултифункц. стаза

		Подстицаји у развијању нових туристичких атракција - изградња терена за параглајдинг	Општина Чајетина Туристичка организација Културно спортски центар	2010 – 2014. година	600.000 динара за уређење терена 100% Општина Чајетина, Туристичка Организација и Културно спортски центар	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Фискални капацитет општине Изграђен терен за параглајдинг
		Подстицаји у развијању нових туристичких атракција - изградња аква-парка	Општина Чајетина Туристичка организација Културно спортски центар Приватни сектор	2010 – 2014. година	Општина Чајетина -10% Приватна иницијатива - 90%	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Фискални капацитет општине Број становника на један објекат друштвених, рекреативних активности Изграђен аква-парк
		Подстицаји у развијању нових туристичких атракција - изградња тематских паркова	Општина Чајетина Туристичка организација Културно спортски центар Приватни сектор	2010 – 2014. године	Општина Чајетина -10% Приватна иницијатива - 90%	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Фискални капацитет општине Број становника на један објекат друштвених, рекреативних активности Број активних тематских паркова
		Подстицаји у развијању нових туристичких атракција - изградња	Општина Чајетина Туристичка организација Културно спортски	2010 – 2014. године	Приватна иницијатива - 50% Туристичка организација - 20%	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Фискални капацитет општине

		базена	центар Приватни сектор		Месне заједнице - 30% Остали извори финансирања: Предприступна средства Пројекти	Број становника на један објекат друштвених, рекреативних активности Број активних базена
		Подстицаји у развијању нових туристичких атракција - уређење језера у центру	Општина Чајетина Туристичка организација Приватни сектор	2010 – 2014. године	5.000.000,00 динара/годишње – општина Чајетина и Туристичка организација Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Предприступна средства Пројекти	Квалитет површинских вода Уређено језеро у центру Златибора

		Подстицаји у развијању нових туристичких атракција - изградња тениских терена	Општина Чајетина Туристичка организација Приватни сектор	2010 – 2014. година	Општина Чајетина -10% Приватна иницијатива - 90% Остали извори финансирања: Пројекти Предприступна средства ЕУ Надлежна министарства и фондови	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Фискални капацитет општине Број становника на један објекат друштвених, рекреативних активности Број изграђених тениских терена
--	--	---	--	---------------------	--	--

Општи циљ 2.3 Побољшан интегрисани туристички производ Златибор						
н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Формирање понуде као основе за побољшан интегрисани туристички производ	Изградња и опремање конгресног центра	Општина Чајетина – техничка помоћ Туристичка организација – носилац активности Приватни сектор кроз јавно приватно партнерство	2010 – 2014. година	Општина Чајетина-10% Приватна иницијатива - 90% Потенцијални извори финансирања: Пројекти Предприступна средства ЕУ Надлежна министарства и	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Фискални капацитет општине Број становника на један објекат друштвених, рекреативних активности Изграђен и опремљен конгресни центар

					фондови	
		Изградња и опремање мањих хала (у оквиру великог конгресног центра)	Општина Чајетина – техничка помоћ Туристичка организација – носилац активности Приватни сектор кроз јавно приватно партнерство	2010 – 2014. година	Општина Чајетина -10% Приватна иницијатива - 90% Потенцијални извори финансирања: Пројекти Предприступна средства ЕУ Надлежна министарства и фондови	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Фискални капацитет општине Број становника на један објекат друштвених, рекреативних активности Изграђен и опремљен конгресни центар
		Побољшање опремљености постојећих хала за конгресни туризам	Општина Чајетина Туристичка организација Приватни сектор	2010 – 2014. година	1.000.000,00 динара/годишње обезбеђује Општина Остали извори финансирања: Приватни сектор Надлежна министарства и фондови Пројекти Преприступна средства ЕУ	Коефицијент запослености Просечан бруто доходак домаћинства Број опремљених хала за конгресни туризам
		Проширивање капацитета здравственог туризма и понуде у оквиру здравственог туризма изградњом "wellness" центара и одговарајућих	Општина Чајетина Туристичка организација Дом здравља Институт Чигота	2010 – 2014. године	Општина Чајетина – 10% Остали извори финансирања: Приватни сектор Надлежна министарства и фондови	Коефицијент запослености Просечан бруто доходак домаћинства Локацијски коефицијент запошљавања Број изграђених "wellness"

		пратећих садржаја			Пројекти Преприступна средства ЕУ	центра Број садржаја у области здравственог туризма
		Перманентна едукација кадрова (подстицај запошљавању кадрова)	Општина Чајетина Туристичка организација Средња туристичко- угоститељска школа Национална служба запошљавања	2010 – 2014. године	2.000.000,00 динара/година - Општина Чајетина и Туристичка организација Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Национална служба запошљавања Пројекти Преприступна средства ЕУ	Коефицијент запослености Просечан бруто доходак домаћинства Локацијски коефицијент запошљавања Број едукованих кадрова/година Број одржаних обука/година

Општи циљ 2.4.						
Маркетиншке комуникације на нивоу дестинације и промоције на тржишту су развијене						
н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Проширен и савремен јединствени туристички наступ	Дефинисање брендова и стварање заједничког наступа „Добро са Златибора”	Општина Чајетина Туристичка организација Специјализоване агенције	2010 – 2012. година	2.000.000,00 динара на нивоу године Општина Чајетина Туристичка организација Културно спортски центар	Број ноћења/број смешајних капацитета годишње Коефицијент запослености Просечан бруто доходак домаћинства

					Остали извори финансирања: Предприступна средства Међународни пројекти Надлежна министарства и фондови	Број активности предузетих на формирању брэнда
2.	Маркетиншке и промотивне активности су синхронизоване и јасно фокусиране на прецизно дефинисане циљне групе	Креирање маркетинг плана промоције Златибора и техничка реализација	Општина Чајетина Туристичка организација Специјализоване агенције	2010 – 2012. година	3.000.000,00 динара на нивоу године Туристичка организација Општина Чајетина	Број ноћења/број смешајних капацитета годишње Коефицијент запослености Просечан бруто доходак домаћинства Креиран маркетинг план промоције Број наступа у медијима/година Број учешћа на међународним и домаћим сајмовим/година
3.	Туристичка организација врши ефикасну промоцију туристичке дестинације и креира имџ дестинације	Јачање имиџа Златибора путем визуелног идентитета дестинације (лого, табле добродошлице, слике Златибора у свим јавним објектима...)	Општина Чајетина Туристичка организација	2010 – 2014. година	4.000.000,00 динара/година Туристичка организација Културно спортски центар Остали извори финансирања: Предприступна средства	Број ноћења/број смешајних капацитета годишње Коефицијент запослености Број опремљених локала и јавних објеката визуелном идентификацијом

					Међународни пројекти Надлежна министарства и фондови	
--	--	--	--	--	---	--

5.1.3. Пољопривреда и предузетништво

ПРОБЛЕМ						
2/3 становништва живи на селу и бави се пољопривредом. Пољопривреда и предузетништво представљају 46% бруто националног дохока по глави становника општине						
ПРИОРИТЕТ						
Пољопривреда и предузетништво су специјализовани, тржишно оријентисани, повезани са туризмом и обезбеђују квалитетан живот становништву						
Општи циљ 3.1.						
Створен је повољан амбијент за развој пословног сектора						
н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Развијена производна и услужна делатност на основу компаративних предности	Опремање простора „green points” за продају традиционалних локалних производа	Општина Чајетина Туристичка Удружења Туристичка организација	2010-2014.година стална, годишња, активност	Туристичка организација – 800.000,00 динара/годишње 400.000,00 Општина Чајетина/година Остали извори средстава: Министарство Преприступни фондови ЕУ Међународни пројекти Донације Приватна иницијатива	Локацијски коефицијент запошљавања Просечан бруто приход домаћинства Број отворених „green points”-а

		<p>Обнављање старих заната и ручне радиности</p> <p>Ткање, вез и плетење као посебно интересантно за економско оснаживање жена кроз задруге и удружења</p>	<p>Општина Чајетина Туристичка Удружења Туристичка организација</p>	<p>2010-2014. година стална, годишња, активност</p>	<p>Туристичка организација – 70.000,00 динара/година 100.000,00 динара/година - Општина Чајетина</p> <p>Остали извори средстава: Надлежна министарства и фондови Преприступни фондови ЕУ Међународни пројекти Донације</p>	<p>Локацијски коефицијент запошљавања Просечан бруто приход</p> <p>Број домаћинстава који негује старе занате и традиционалне производе</p>
		<p>Едукација радника и менаџера у услужним делатностима</p>	<p>Општина Чајетина Туристичка Удружења Туристичка организација</p>	<p>2010-2014.година стална, годишња, активност</p>	<p>Туристичка организација – 100.000,00 динара/година</p> <p>Остали извори средстава: Надлежна министарства и фондови Преприступни фондови ЕУ Међународни пројекти</p>	<p>Локацијски коефицијент запошљавања Просечан бруто приход</p> <p>Број одржаних обука/година Број радника и менаџера који су прошли обуку/година</p>

		Изградња индустријског парка Техничко организациона припрема за изградњу индустријског парка	Општина Чајетина Приватни сектор	2010-2014 година	Вредност пројекта ће одредити пројектна документација Извор средстава: Приватни сектор Општина Чајетина Општина Ужице Надлежна Министарства Међународни пројекти Преприступна средства ЕУ	Локацијски коефицијент запошљавања Обим унутрашњих СДИ Просечан бруто приход Стопа запослености Број регистрованих привредних субјеката на 1000 становника Нето број нових предузећа на 1000 предузећа Припремљена документација за индустријску зону Припремљена инфраструктура за индустријски парк
		Унапређење рада у дрвној индустрији – Увођење сертификата у дрвној индустрији, едукација и стандардизација производње	Општина Чајетина Канцеларија за локални економски развој Приватни сектор	2010-2014. година	Извор средстава: Приватни сектор СЕЦО финансиран пројекат – Имплементира РРА Златибор Општина Чајетина Остали извор средстава: Преприступна средства ЕУ Надлежна Министарства	Локацијски коефицијент запошљавања Број регистрованих привредних субјеката на 1000 становника Нето број нових предузећа на 1000 предузећа Број привредних лица који је увео сертификат у дрвној индустрији
		Економско искоришћавање дрвог отпада кроз оснивање постројења за	Општина Чајетина Канцеларија за локални економски развој Приватни сектор	2010 – 2014 година	Извор средстава: Приватни сектор СЕЦО финансиран пројекат – Имплементира РРА	Квалитет површинских вода % рециклираног отпада Стопа запослености Број привредних субјеката

		брикетирање и пелетирање			Златибор Општина Чајетина Остали извор средстава: Преприступна средства ЕУ Надлежна Министарства	који је увео брикетирање и пелетирање отпада
		Подршка инвестицијама у чисте технологије, рециклирање отпада и искоришћавање обновљивих извора енергије	Општина Чајетина Приватна иницијатива	2010-2014. година	Вредност појединачног пројекта одређује пројектна документација Извор средстава: Приватни сектор	Локацијски коефицијент запошљавања Стопа СДИ по глави становника Стопа запослености % рециклираног отпада Потрошња обновљиве енергије Број привредних субјеката који је инвестирао у чисте технологије
		Одржавање гранских сајмова	Општина Чајетина Произвођачи	2010-2014. година	1.000.000,00 динара/годишње општине Чајетина Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Преприступни фондови ЕУ Међународни пројекти	Локацијски коефицијент запошљавања Стопа запослености Број одржаних гранских сајмова/година Број учесника, излагача, на сајмовима/година

					Донације Приватна иницијатива	
2.	Развијена и ефикасна локална заједница у служби привредног развоја	Обука службеника ОУ за унапређење у раду са јавношћу	Општина Чајетина	2010 – 2014. година стална, годишња, активност	270.000,00 динара/годишње – Општина Чајетина Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Преприступни фондови ЕУ Пројекти	Фискални капацитет општине Број службеника који је прошао обуку
		Повећање продуктивности и ефикасности ОУ ради ефикасније координације између ОУ и предузетника	Општина Чајетина – Канцеларија за економски развој	2010 – 2014. година стална, годишња, активност	10.000.000 динара/годишње – Општина Чајетина Остали извори средстава: Надлежна министарства и фондови Преприступни фондови ЕУ Пројекти	Фискални капацитет општине Број службеника који је прошао обуку
		Јачање капацитета канцеларије за	Општина Чајетина Канцеларија за	2010 – 2014 година стална, годишња,	Општински интерни	Фискални капацитет општине

		локални економски развој	локални економски развој	активност	и протоколарни трошкови Остали извори средстава: Надлежна министарства и фондови Преприступни фондови ЕУ Пројекти	Број одржаних обука
		Формиране базе података о привредном сектору у општини	Општина Чајетина – Канцеларија за економски развој	2010 – 2014 године стална, годишња, активност	Општински интерни и протоколарни трошкови Остали извори средстава: Надлежна министарства и фондови Преприступни фондови ЕУ Међународни пројекти	Фискални капацитет општине Формирана база података о привредном сектору у општини

Општи циљ 3.2.

Робна пољопривредна производња обезбеђује висок доходак-приход домаћинствима

н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Сточарска производња је организована, модернизована и профитабилна – квалитативно и квантитативно побољшање сточног фонда	Набавка висококвалитетног приплодног материјала (овнови и јунице)	Општина Чајетина – Одбор за пољопривреду Удружење одгајивача сименталске расе, Рожанство	2010-2014. година	Општина Чајетина годишње издваја 1.000.000,00 динара/годишње за субвенције Остали извори средстава: Фонд за развој пољопривреде – 50% Произвођачи – 50%	Број пољопривредних газдинстава Сточни фонд Набављена висококвалитетна грла
		Попис постојећих товилишта и објеката од значаја за сточарство	Општина Чајетина Матична служба Јездо д.о.о.	2010. година	100% - Општина Чајетина – 250.000 динара	Број пољопривредних газдинстава Сточни фонд База података о броју товилишта и објеката од значаја за сточарство
		Набавка и формирање матичних стада за репродукцију	Општина Чајетина – Одбор за пољопривреду Матична служба Јездо д.о.о.	2010 – 2014. година	Општина Чајетина – 50% -2.000.000,00 динара/годишње – 50% - Произвођачи	Број пољопривредних газдинстава Сточни фонд Матичних грла за репродукцију

	Подстицај измена и побољшања расног састава кроз широку примену вештачког осемењавања	Општина Чајетина – Одбор за пољопривреду Ветеринарске станице са подручја Чајетине	2010 – 2014. година	Општина Чајетина – 70% - 6.000.000,00 динара/година 30% - Произвођачи	Број пољопривредних газдинстава Сточни фонд Број осемењавања/година
	Сарадња са републичким научним и стручним институцијама	Општина Чајетина – Одбор за пољопривреду Завод за пољопривреду, Ужице	2010 – 2014. година	200.000,00 динара/годишње – 100% Општина Чајетина	Број пољопривредних газдинстава Сточни фонд Број одржаних састанака и едукација/година
	Унапређење рада локалних стручних служби	Општина Чајетина Матична служба Јездо д.о.о.	2010-2014. година	500.000 динара/годишње – 100% општина Чајетина	Број пољопривредних газдинстава Сточни фонд Извештај о обављеним мерама селекције у сточарству
	Покривање подручја целе општине са отварањем нових ветеринарских амбуланти	Општина Чајетина – Одбор за пољопривреду Заинтересоване ветеринарске станице	2011 – 2014. година	10% Општина Чајетина 90% - Остали извори финансирања Надлежна министарства Пројекти Предприступна средства ЕУ	Број пољопривредних газдинстава Сточни фонд Број основаних станица у сеоским срединама/године
	Едукација : Фармера Стручног кадра стручна помоћ на терену	Општина Чајетина – Одбор за пољопривреду Стручне куће и институције	2010 – 2014 година	200.000,00 динара/годишње - општина Чајетина Остали извори средстава:	Број пољопривредних газдинстава Сточни фонд Број одржаних обука и предавања/године

					Надлежна Министарства и Фондови Пројекти Предприступна средства ЕУ	
		Модернизација производње млека кроз набавку нове опреме (расхладни уређаји, инокс канте и сл.)	Општина Чајетина Фонд за развој пољопривреде	2010 – 2014. година	Фонд за развој пољопривреде – 50% (оријентационо 1.500.000,00 динара/годишње) Произвођачи – 50%	Број пољопривредних газдинстава Сточни фонд Број набављене опреме за подизање квалитета млека
		Набавка микробиолошке лабораторије за брзу дијагностику ради побољшања квалитета млека	Општина Чајетина – Одбор за пољопривреду Удружење одгајивача симеталске расе, Рожанство	2010 – 2014. година Једнократна активност	10% Општина Чајетина 90% - Остали извори финансирања Надлежна министарства Пројекти Предприступна средства ЕУ	Број пољопривредних газдинстава Сточни фонд Лабораторија за брзу дијагностику је функционална
		Организовање сточарског сајма и других изложби (ракијада, пршутујада и сл)	Општина Чајетина Месне заједнице	2010 – 2014. година	500.000,00 динара/година Општина Чајетина Остали извори средстава: Надлежна министарства и фондови Пројекти Предприступна средства ЕУ	Број пољопривредних газдинстава Сточни фонд Број одржаних манifestација/години
		Обезбеђивање повољних кредитних	Општина Чајетина Фонд за развој	2010 – 2014. година	Буџет Фонда за кредитирање је	Број пољопривредних газдинстава

		линија	пољопривреде		5.000.000,00 динара – 25% Министарство пољопривреде – 25% Произвођачи – 50%	Број одобрених кредитних линија
		Формирање Фонда за развој пољопривреде	Општина Чајетина	2009 – 2010. година	Интерни трошкови организације – 100% Чајетина	Број пољопривредних газдинстава Функционалан Фонд за развој пољопривреде
2.	Производња месних и млечних прерађевина је заштитеног географског порекла а прерадни капацитети су извозно оријентисани	Сертификација и стандардизација пољопривредне производње и прераде - добијање потпуних информација - едукација произвођача и примена нових технологија у производњи и преради - у другој фази процес стандардизације	Општина Чајетина Произвођачи са мини прерадним капацитетима	2010 – 2014. година	1.000.000,00 динара/ година – Општина Чајетина Остали извори финансирања: Надлежна министарства и фондови Пројекти Преприступна средства ЕУ	Број пољопривредних газдинстава Број одржаних предавања Број обављених стандардизација производње Број добијених сертификата
		Заштита географског порекла најважнијих пољопривредних производа	Општина Чајетина Заинтересовани привредни субјекти и произвођачи	2010 – 2014. година	Општина Чајетина – 10% Остали извори финансирања – 90%: Надлежна министарства и	Број пољопривредних газдинстава Број производа заштитеног географског порекла

					фондови Пројекти Предприступна средства ЕУ Приватни сектор	
		Развој органске производње : I фаза – процена стања и могућности II фаза – започет рад на сертификацији	Општина Чајетина	2010 – 2014. година	Општина Чајетина – 10% Остали извори финансирања – 90% Надлежна министарства и фондови Пројекти Предприступна средства ЕУ Приватни сектор	Број пољопривредних газдинстава Извештај о потенцијалима за органску производњу на под органски сертификованом производњом
		Формирање нових производа високог квалитета на бази традиције	Општина Чајетина Заинтересовани привредни субјекти и произвођачи	2010 – 2014. година	Општина Чајетина – 10% Остали извори финансирања – 90%: Надлежна министарства и фондови Пројекти Предприступна средства ЕУ Приватни сектор	Број пољопривредних газдинстава Број производа високог квалитета
		Златиборски производи су присутни на	Општина Чајетина – организација Заинтересовани	2010 – 2014. година	Општина Чајетина – 10%	Број пољопривредних газдинстава

		значајним сајмовима и фестивалима	привредни субјекти и произвођачи – трошкови Министарство – трошкови штандова и организације		Остали извори финансирања – 90% Надлежна министарства и фондови Пројекти Предприступна средства ЕУ Приватни сектор	Број произвођача на сајмовима/година
3.	Пољопривредни произвођачи су организовани, информисани, едуковани и задовољни радом пољопривредних служби, сервиса и организација	Размена искустава са фармерима из других крајева је успостављена . Студијске туре у циљу стицања нових знања и искустава	Општина - Одбор за пољопривреду	2010 – 2014. година континуирана активност	Општина Чајетина – 200.000,00 динара/година Остали извори финансирања Надлежна министарства и фондови Пројекти Предприступна средства ЕУ	Број пољопривредних газдинстава Број произвођача који су били на студијским посетама/година Број студијских посета/година
		Ефикасна борба против елементарних непогода	Општина Чајетина – Одбор за пољопривреду Против-градни стрелци, Чајетина	2010 – 2014. година Континуирана активност	500.000,00 динара/година 100% Општина Чајетина	Број пољопривредних газдинстава Број деловања против-градних стрелаца/година
		Формирање нових и јачање постојећих удружења и задруга	Општина Чајетина Пољопривредни произвођачи и прерађивачи Пољопривредна и друга удружења	2010 – 2014. година Континуирана активност	200.000 динара/година Општина Чајетина Остали извори финансирања Надлежна министарства и	Број пољопривредних газдинстава Број новоформираних удружења Број чланова у удружењима

					фондови Пројекти Преприступна средства ЕУ	Годишњи финансијски промет по удружењу
		Сарадња постојећих удружења са националним, међународним и другим удружењима	Општина Чајетина Пољопривредна удружења	2010 – 2014. година Континуирана активност	200.000 динара/година Општина Чајетина Остали извори финансирања Надлежна министарства и фондови Пројекти Предприступна средства ЕУ	Број пољопривредних газдинстава Број заједничких активности са другим удружењима/година
		Помоћ произвођачима у добијању субвенција и друге помоћи је обезбеђена	Општина Чајетина Одбор за пољопривреду Канцеларија за рурални развој	2010 – 2014. година Континуирана активност	Општина Чајетина – интерни трошкови	Број пољопривредних газдинстава Број захтева у којима је пружена помоћ произвођачима/година
4.	Традиционална пољопривредна производња је брендирана и развијена по селима Чајетине	Подигнут је ниво знања у области сакупљања и прераде самониклог биља и воћарске производње	Општина Чајетина Стручне куће	2010 – 2014. година	Општина Чајетина – 10% Остали извори финансирања – 90% Надлежна министарства и фондови Пројекти Предприступна средства ЕУ	Број пољопривредних газдинстава Број обука/године
		Набавка опреме и	Општина Чајетина Фонд за развој	2010 - 2014. година	1.500.000 динара Фонд – 25%	Број пољопривредних газдинстава

	формирање мини прерадних и кућних капацитета како на индивидуалним газдинствима тако и удружењима	пољопривреде		Министарство – 25% Произвођачи – 50%	Набављена опрема/година
	Подизање огледних и високо продуктивних засада воћа прилагођених географским условима	Општина Чајетина – Одбор за пољопривреду Институт за воћарство, Чачак Иновациони Центар, Ариље	2010 – 2014. година	1.000.000 динара/година – Општина Чајетина	Број пољопривредних газдинстава Број садница који је подељен/година Број произвођача који је добио саднице/години
	Помоћ у диверзификацији пољопривреде у општини Чајетина	Општина Чајетина – Одбор за пољопривреду Институт за воћарство, Чачак Иновациони Центар, Ариље	2010 – 2014. година	1.000.000 динара/година – Општина Чајетина	Број пољопривредних газдинстава Број садница који је подељен/година Број произвођача који је добио саднице/години
	Развој пчеларства кроз подизање нивоа знања и осавремењавање производње	Општина Чајетина – Одбор за пољопривреду Удружење пчелара, Чајетина	2010 – 2014. година Континуирана активност	40.000,00 динара/година 100% - Општина Чајетина	Број пољопривредних газдинстава Број одржаних предавања/години

5.1.4. Квалитет живота

ПРОБЛЕМ
Негативни демографски трендови и повећане миграције су показатељи неадекватног квалитета живота у заједници
ПРИОРИТЕТ
Становници Чајетине су задовољни квалитетом живота у локалној заједници.
Општи циљ 4.1.
Млади људи желе да живе у Чајетини и активно учествују у животу локалне заједнице

н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Локална заједница се стара о развоју талентоване и надарене деце	Успостављање сарадње и партнерских односа свих организација и институција у граду које могу допринети одрживости и развоју капацитета за децу и младе	Школе Општина Чајетина -Општинско веће Канцеларија за младе Омладински центар	2010 – 2014. година Континуирана активност	Општина Чајетина – Интерни и протоколарни трошкови	Густина насељености Становништво према старости Број одржаних састанака Број заједнички спроведених активности
		Деци је омогућено усавршавање и развијање капацитета	Општина Чајетина Канцеларија за младе Омладински центар	2010 – 2014. година Континуирана активност	Општина Чајетина - 4.500.000 динара/година Остали извори финансирања: Ресорна министарства и фондови	Густина насељености Становништво према старости Број деце која су подржана у усавршавању и развијању капацитета/година

					Предприступна средства ЕУ – Компонента развоја људских капацитета Донације Међународни пројекти	
2.	Развијени су садржаји који су прилагођени младима	Проширење активности Канцеларије за младе и Омладинског центра - јачање капацитета, - ученички паламент, - конференције о деци и младима	Општина Чајетина Канцеларија за младе Омладински центар	2010 – 2014. година Континуирана активност	Општина Чајетина – 50.000 динара/година Остали извори финансирања: Ресорна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ – Компонента развоја људских капацитета Донације Међународни пројекти	Густина насељености Становништво према старости Број активности Канцеларије за младе/години Број активности Омладинског Центра/години Број састанака Ученичког парламента
		Институције и млади заједно креирају садржаје на основу интересовања младих (радио, тв емисије, дечје и омладинске новине, тематске вечери у библиотеци и сл.)	Општина Чајетина Канцеларија за младе Омладински центар КСЦ Чајетина Регионални и локални медији	2010 – 2014. година Континуирана активност	Општина Чајетина – 40.000 динара/година Остали извори финансирања: Ресорна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ – Компонента развоја људских капацитета	Густина насељености Становништво према старости Број садржаја који су креирали млади/година

					Донације Међународни пројекти	
		Развој школских ваннаставних активности	Општина Чајетина Школе Канцеларија за младе Омладински центар КСЦ Чајетина	2010 – 2014. година Континуирана активност	Општина Чајетина – 40.000 динара/година Остали извори финансирања: Ресорна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ – Компонента развоја људких капацитета Донације Међународни пројекти	Густина насељености Становништво према старости Број ваннаставних активности Број деце која су учествовала у ваннаставним активностима/година
3.	Млади имају интензивну сарадњу са младима у другим срединама у Републици и инострани	Формирање Мреже младих из Златиборског округа са циљем развоја прекограничне сарадње	Општина Чајетина Канцеларија за младе Омладински центар	2010 – 2014. година Континуирана активност	Општина Чајетина – 30.000 динара/година Остали извори финансирања: Ресорна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ – Компонента развоја људких капацитета Донације Међународни пројекти	Густина насељености Становништво према старости Формирана Мрежа младих Златиборског округа Број поднетих пројеката

		Организација посете чланова Чајетинске омладинске организације омладинским организацијама у другим местима у Србији	Општина Чајетина Канцеларија за младе Омладинска организација, Удружење грађана Златиборски круг	2010 – 2014. година Континуирана активност	Општина Чајетина – 50.000 динара/година Остали извори финансирања: Ресорна министарства Предприступна средства ЕУ – Компонента развоја људских капацитета Донације Међународни пројекти	Густина насељености Становништво према старости Број организованих посета Број учесника у посетама
4.	Организовање, јачање и омасовљавање омладинских организација кроз развијене садржаје којим се ове организације баве	Покретање иницијативе за представника младих у општинском већу и избор представника младих	Општина Чајетина Канцеларија за младе Омладински центар	2010 – 2014. година Континуирана активност	Општина Чајетина – интерни и протоколарни трошкови	Густина насељености Становништво према старости Представници младих су присутни у општинском већу
		Едукација младих за бављење омладинским активизмом	Општина Чајетина Канцеларија за младе Омладински центар Удружење грађана Златиборски круг	2010 – 2014. година Континуирана активност	Општина Чајетина – 75.000 динара/година Остали извори финансирања: Ресорна министарства и	Густина насељености Становништво према старости Број одржаних едукација Број полазника едукација

					фондови Предприступна средства ЕУ – Компонента развоја људских капацитета Донације Међународни пројекти	
		Повећање нивоа информисаности младих и промоција омладинских организација и активности	Општина Чајетина Канцеларија за младе Омладински центар Удружење грађана “Златиборски круг”	2010 – 2012. година	Општина Чајетина – 30.000 динара/година Остали извори финансирања: Ресорна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ – Компонента развоја људских капацитета Донације Међународни пројекти	Густина насељености Становништво према старости Број прилога објављених о активностима младих Време трајања прилога

Општи циљ 4.2.

У општини је омогућен висок квалитет друштвеног живота и бриге о грађанима

н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Изградња, уређење и унапређење спортске инфраструктуре	Терен са вештачком травом за мали фудбал на Златибору	Културно спортски центар и Општина Чајетина	2010 – 2012. година	16.000.000,00 динара Одобрен пројекат у Министарству Општина Чајетина – 5.000.000,00 динара Министарство омладине и спорта – 11.000.000,00 динара	Број становника на један објекат спортских, друштвених и културних активности Изграђен терен са вештачком травом за мали фудбал на Златибору
		Терен са вештачком травом за мали фудбал у Чајетини	Културно спортски центар и Општина Чајетина	2010 – 2012. година	16.000.000,00 динара Одобрен пројекат у Министарству Општина Чајетина – 5.000.000,00 динара Министарство омладине и спорта – 11.000.000,00 дин.	Број становника на један објекат спортских, друштвених и културних активности Изграђен терен са вештачком травом за мали фудбал у Чајетини
		Реконструкција Спортске дворане у Чајетини са доградњом фитнес сале и справарнице	Културно спортски центар и Општина Чајетина	2010 – 2013. година	15.000.000 динара Извор средстава: Општина Чајетина Министарство омладине и спорта	Број становника на један објекат спортских, друштвених и културних активности Реконструисана спортска дворана у Чајетини
		Прекривање помоћног фудбалског терена Швајцарија вештачком травом	Културно спортски центар и Општина Чајетина	2010 – 2013. година	30.000.000 динара Извор средстава: Општина Чајетина Министарство омладине и спорта	Број становника на један објекат спортских, друштвених и културних активности Прекривен помоћни

						фудбалски терен Швајцарија вештачком травом
		Изградња и завршетак радова отворених спортских терена/игралишта на Златибору (Кедар, Трујић, Обудојевица, Војвођанска, Чоловића брдо)	Културно спортски центар и Општина Чајетина	2010 – 2015. година	40.000.000 динара Општина Чајетина – 3.500.000 дин./год Остали извори финансирања: Ресорна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Донације Међународни пројекти	Број становника на један објекат спортских, друштвених и културних активности Број реконструисаних игралишта/година
2.	Подизање кадровске и техничке оспособљености	Едукација и специјализација кадрова у здравству, школству, социјалној заштити, култури и спорту	Општина Чајетина Дом Здравља Чајетина Основне и Средња школа КСЦ	2010 – 2014. година, котинуирана активност	400.000 динара/година Општина Чајетина – 270.000 динара/година Остали извори финансирања: Ресорна министарства и фондови Предприступна средства ЕУ – Компонента развоја људских капацитета Донације Међународни пројекти	Удео становника са завршеном средњом, вишом и високом школом Локацијски коефицијент запошљавања Број радника који су прошли специјализоване обуке

		Набавка медицинске опреме и возила хитне медицинске помоћи	Општина Чајетина Дом Здравља Чајетина	2010-2014.година континуирана активност	Општина Чајетина – 2.700.000 динара/година Остали извори финансирања: Ресорни републички фондови Предприступна средства ЕУ Донације Међународни пројекти	Број становника на једног лекара Локацијски коефицијент запошљавања Вредност утрошених средстава за набавку медицинске опреме/године Број нових возила хитне и медицинске помоћи/години
		Увођење нових наставних средстава у школству	Општина Чајетина Основне и средња школа	2010-2014.година континуирана активност	Општина Чајетина издваја годишње: 75.000 динара Министарство издваја годишње: 800.000 динара Остали извори финансирања: Предприступна средства ЕУ Међународни пројекти	Удео становника са завршеном средњом, вишом и високом школом Локацијски коефицијент запошљавања Број нових наставних средстава/година
		Изградња дневних боравака за особе са инвалидитетом	Центар за социјални рад Дом здравља Општина Чајетина	2010-2012.година	Укупна вредност: 3.500.000 динара Извор средстава: Општина Чајетина – 700.000 динара Ресорна министарства и фондови	Учешће корисника социјалне заштите у укупном становништву (%) Број основаних дневних боравака Број корисника дневних боравака

		Збрињавање старих лица која не могу да се брину о себи	Центар за социјални рад Дом здравља Општина Чајетина	2010-2014.година континуирана активност	Укупне потребе - 2.500.000 динара/година Општина Чајетина – 1.000.000 дин./година Остали извори финансирања Ресорна министарства и фондови Међународни пројекти Донације	Учешће корисника социјалне заштите у укупном становништву (%) Број збринутих лица/година
--	--	--	---	---	---	---

Општи циљ 4.3.

Локална самоуправа је ефикасан сервис грађана

н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Увођење савремених технологија у рад локалне самоуправе	Израда дигиталне базе података грађана општине	Општинска управа Консултант за ИТ	2010 – 2013. година	1.500.000 динара – почетне активности Извори финансирања: Општина Чајетина, Ресорна министарства и фондови Међународне организације и Међународни пројекти, Предприступна средства ЕУ	Фискални капацитет општине Формирана дигитална база података

		Увођење е-управе	Општинска управа Консултанти за ИТ	2010 – 2013. година	2.000.000 динара – почетне активности Извори финансирања: Општина Чајетина, Ресорна министарства и фондови Међународне организације и Међународни пројекти, Предприступна средства ЕУ	Фискални капацитет општине Е управа је уведена
2.	Израда општинског ГИС-а	Формирање хардверске и софтверске основе за израду ГИС-а	Општинска управа Консултанти за ГИС	2010-2014. година	8.000.000 динара Извори финансирања: Општина Чајетина, Ресорна министарства И фондови Међународне организације и Међународни пројекти, Предприступна средства ЕУ	Фискални капацитет општине Хардверска и софтверска основа за ГИС је урађена
		Израда ГИС-а	Општинска управа Консултанти за ГИС	2010-2014. година	Трошкови ће бити дефинисани након формирања основе за ГИС Извори	Фискални капацитет општине Успостављен ГИС

					финансирања: Општина Чајетина, Ресорна министарства И фондови Међународне организације и Међународни пројекти, Предприступна средства ЕУ	
		Едукација запослених у ОУ и ЈП за коришћење ГИС-а	Општинска управа Консултанти за ГИС	2010-2014. година	1.000.000 динара Извори финансирања: Општина Чајетина, Ресорна министарства И фондови Међународне организације и Међународни пројекти, Предприступна средства ЕУ	Фискални капацитет општине Број добијених сертификата за раднике ОУ и ЈП

Општи циљ 4.4.						
Услуге (здравство, образовање и сл.) су квалитетне, доступне и благовремене						
н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Изградња нових и реконструкција постојећих	Изградња вртића у Мачкату	Општина Чајетина Дечији вртић Чајетина	2010-2014. година	20.000.000,00 динара	Број становника на један објекат друштвених, културних, рекреативних активности

објеката у школству, здравству и предшкол- ском васпитању				Извори финансирања: Општина Чајетина Ресорна Министарства и Фондови Међународни пројекти Донације Предприступна средства ЕУ	Изграђен вртић у Мачкату
	Изградња вртића у Шљивовици	Општина Чајетина Дечији вртић Чајетина	2010-2014. године	20.000.000 динара Извори финансирања: Општина Чајетина Ресорна Министарства и Фондови Међународни пројекти Донације Предприступна средства ЕУ	Број становника на један објекат друштвених, културних, рекреативних активности Изграђен вртић у Шљивовици
	Реконструкција и доградња фискултурне сале у основној школи у Чајетини	Општина Чајетина Основна школа Димитрије Туцовић	2010-2014. година	Вредност пројекта ће одредити пројектна документација Извори финансирања: Општина Чајетина Ресорна Министарства и Фондови	Број становника на један објекат друштвених, културних и рекреативних активности Реконструисана и дограђена фискултурна сала у ОШ Димитрије Туцовић

					Међународни пројекти Донације Предприступна средства ЕУ	
		Завршетак изградње фискултурне сале у основној школи на Златибору	Општина Чајетина ОШ Димитрије Туцовић	2010-2012. година	60.000.000 динара Извори финансирања: Општина Чајетина Ресорна Министарства и Фондови Међународни пројекти Донације Предприступна средства ЕУ	Број становника на један објекат друштвених, културних, рекреативних активности Изграђена фискултурна сала у издвојеном одељењу на Златибору
		Изградња фискултурне сале у основној школи у Мачкату	Општина Чајетина ОШ Миливоје Боровић	2010-2015. година	30.000.000 динара Извори финансирања: Општина Чајетина Ресорна Министарства и Фондови Међународни пројекти Донације Предприступна средства ЕУ	Број становника на један објекат друштвених, културних и рекреативних активности Изграђена фискултурна сала у ОШ Миливоје Боровић
		Изградња фискултурне сале у основној школи у Сирогојну	Општина Чајетина ОШ Сава Јовановић,	2010-2014. година	30.000.000 динара Извори финансирања:	Број становника на један објекат друштвених, културних и рекреативних активности

			Сирогојно		Општина Чајетина Ресорна Министарства и Фондови Међународни пројекти Донације Предприступна средства ЕУ	Изграђена физкултурна сала у ОШ Сава Јовановић, Сирогојно
		Реконструкција основних школа у: Љубишу, Шљивовици, Мачкату, Чајетини и Сирогојну	Општина Чајетина Основне школе	2010-2014. година,	Извори финансирања: Општина Чајетина Ресорна Министарства и Фондови Међународни пројекти Донације Предприступна средства ЕУ	Број становника на један објекат друштвених, културних и рекреативних активности Пет школа је реконструисано
		Изградња објекта за хитну медицинску помоћ - прва фаза је израда пројектне документације	Дом здравља Општина Чајетина	2011 - 2014. година	Вредност пројекта ће одредити пројектна документација Извори финансирања: Општина Чајетина Ресорна Министарства и Фондови Међународни пројекти Донације Предприступна	Број становника на једног лекара Изграђен објекат за хитну медицинску помоћ

					средства ЕУ	
		Реконструкција зграде амбуланте на Златбору прва фаза је израда пројектне документације	Дом здравља Општина Чајетина	2011-2014. година	Вредност пројекта ће одредити пројектна документација Извори финансирања: Општина Чајетина Ресорна Министарства и Фондови Међународни пројекти Донације Предприступна средства ЕУ	Број становника на једног лекара Амбуланта на Златбору је реконструисана
		Реконструкција сеоских амбуланти	Дом здравља Општина Чајетина	2010-2014. година	5.000.000,00 по амбуланти Извори финансирања: Општина Чајетина Ресорна Министарства и Фондови Међународни пројекти Донације Предприступна средства ЕУ	Број становника на једног лекара 5 амбуланти је реконструисано

2.	Развијање примарне заштите у сеоским срединама	Израда и имплементација акционог плана примарне здравствене заштите у сеоским срединама	Дом здравља Општина Чајетина	2010 година – акциони план 2010-2014. година – имплементација акционог плана	Израда акционог плана 1.000.000,00 – Општина Чајетина – 100% Имплементација акционог плана Извори финансирања: Општина Чајетина Ресорна Министарства и Фондови Међународни пројекти Донације Предприступна средства ЕУ	Број становника на једног лекара Акциони план развијен Успостављено мониторинг имплементације акционог плана
		Набавка покретне амбуланте	Дом здравља Општина Чајетина	2010-2012. година	5.000.000,00 динара вредност покретне амбуланте 100% Општина Чајетина	Број становника на једног лекара Набављена покретна амбуланта
3.	Проширени ниво услуга је доступан свим старосним структурама становништва (млади, радно способни и стари)	Превентивно и здравствено васпитање у свим популационим групама	Дом здравља Општина Чајетина	2010-2014. година	Извори финансирања: Општина Чајетина Ресорна републичка Министарства и фондови Предприступна средства ЕУ Донације Међународни пројекти	Број становника на једног лекара Број одржаних предавања
		Оснивање геријатријске службе	Дом здравља Центар за	2010-2014. година	4.000.000 динара	Број становника на једног лекара

		у здравственој и социјалној заштити	социјални рад Општина Чајетина		Извори финансирања: Општина Чајетина – 1.000.000 динара Ресорна Министарства и Фондови Међународни пројекти Донације Предприступна средства ЕУ	Учешће корисника социјалне заштите у укупном становништву (%) Основана геријатријска служба у здравственој и социјалној заштити
--	--	-------------------------------------	--------------------------------------	--	---	--

5.1.5. Заштита животне средине

ПРОБЛЕМ						
Недовољно развијена еколошка свест становништва						
ПРИОРИТЕТ						
Чајетина је општина чисте животне средине и очуваних природних ресурса						
Општи циљ 5.1.						
Унапређена еколошка свест и еколошко понашање свих структура						
Н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1	Организационо и техничко јачање Еко фонда	Формирање организационе структуре Еко фонда	Општина Чајетина	2010 – 2012 година	Општински буџет 6.000.000,00 динара/година 100% -Општина Чајетина	Квалитет површинских вода Управљање отпадним водама у градским срединама Отпад по врсти одлагања Функционалан Еко Фонд у општини Чајетина
		Регулисано финансирање Еко Фонда	Општина Чајетина	2010 – 2012 година		
		Технички и просторно решен рад Еко Фонда	Општина Чајетина	2010 – 2012 година		

		Кадровско јачање Еко Фонда	Општина Чајетина	2010 – 2012 година		
2	Повећан број садржаја из области заштите животне средине	Ојачана постојећа и формирана нова удружења грађана која се баве заштитом животне средине	НВО Еко фонд ТОЗ Општина Чајетина	2010 – 2014 година Стална, годишња, активност	400.000,00 динара/година 100% - Чајетина	Квалитет површинских вода Управљање отпадним водама у градским срединама Отпад по врсти одлагања Повећан број чланова и удружења Три удружења основана и функционална
		Формиране еколошке секције у школама које их немају	Школе НВО Општина Чајетина	2010. година	100.000,00 динара/година 100% - Општина Чајетина	Квалитет површинских вода Количина отпада по врсти одлагања Све школе имају формиране и активне еколошке секције
		Организовање еко кампова	НВО Еко фонд ТОЗ Општина Чајетина	2010 – 2014 година Стална, годишња, активност	2.000.000,00 динара/година - општина Чајетина Остали извори финансирања: Пројекти Надлежна Министарства	Број дана са лошим квалитетом ваздуха Количина отпада по врсти одлагања Одржан еко камп/година Број учесника еко кампа/година
		Популаризација Златибора као заштићеног природног добра	Општина Чајетина НВО Еко фонд ТОЗ	2010 – 2014 година Стална, годишња, активност	600.000,00 динара/година 100% - Општина Чајетина	Заштићена природна добра Број активности предузетих на популаризацији Златибора/година
3	Организоване едукативне акције о заштити	Едукација становништва кроз организовање семинара предавања,	Еко фонд Школе НВО Удружења	2010 – 2014 година Стална активност	600.000,00-Еко фонд 150.000,00-МЗ 250.000,00 –ТОЗ	Отпад по врсти одлагања Квалитет површинских вода Број едукативних акција

	животне средине	стручних скупова, конференција, трибина изложби квизова, округлих столова, едукативних емисија	Општина Чајетина МЗ ТОЗ		Остали извори финансирања: Пројекти Донације Надлежна Министарства Фондови ЕУ	Број становништва обухваћен едукацијом
		Акције уређења простора - чишћење, озелењавање, пошумљавања и сл.	Општина Чајетина Еко фонд МЗ КЈП	2010 – 2014 година Стална активност	100.000,00 – Месне заједнице 200.000,00 - Општина Чајетина 200.000,00 - Еко фонд Србија шуме – саднице КЈП – механизација Остали извори финансирања: Надлежна Министарства и Фондови Фондови ЕУ Пројекти мешународни	Отпад по врсти одлагања Број акција уређења простора/година Очишћен простор ha/години Озелењен простор ha/години Пошумљено ha/години
		Израда еколошког едукативног материјала	Еко Фонд НВО	2010 – 2014 година Стална активност	150.000,00 100% - Општина Чајетина	Отпад по врсти одлагања Управљање отпадним водама Количина урађеног промотивног материјала
4	Размена искустава и знања	Развијање сарадње са другим организацијама и институцијама у	Општина Чајетина Еко фонд НВО	2010 – 2014 година Стална активност	200.000,00 – општински буџет Остали извори	Отпад по врсти одлагања Управљање отпадним водама Број састанака И посета

		земљи и иностранству	Удружења		финансирања: Надлежна Министарства и Фондови Фондови ЕУ Пројекти међународни	
		Организовање посета и размена искустава и знања	Општина Чајетина Еко фонд НВО Удружења	2010 – 2014 година Стална активност	300.000,00 –Еко фонд и општина Чајетина Остали извори финансирања: Надлежна Министарства и Фондови Фондови ЕУ Пројекти међународни	Отпад по врсти одлагања Управљање отпадним водама Квалитет површинских вода Број састанака и посета Број поднешених пројеката Број реализованих пројеката

Општи циљ 5.2.						
Унапређено стање био и гео-диверзитета						
н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1	Сагледавање и континуирано праћење стања био и гео-диверзитета	Урадити биодиверзитетне карте општине	Локална управа Завод за заштиту природе Србије	2011 - 2012. година	1.000.000,00 динара Општина Чајетина – 30% Осталих 70% - Надлежна Министарства Пројекти	Заштићена природна добра Биодиверзитетна карта

					Фондови ЕУ	
		Урадити геодиверзитетне карте општине	Локална управа Завод за заштиту природе Србије Завод за заштиту споменика	2011 - 2012. година	1.000.000,00 динара Општина Чајетина – 30% Осталих 70% - Надлежна Министарства Пројекти Фондови ЕУ	Заштићена природна добра Геодиверзитетна карта
		Проценити обновљиве природне ресурсе	Локална управа Министарство заштите животне средине Србија шуме Рударско геодетски факултет	2011 - 2012. година	1.000.000,00 Општина Чајетина – 30% Осталих 70% - Надлежна Министарства Пројекти Фондови ЕУ	% коришћења обновљиве енергије Студија о обновљивим ресурсима
		Формирање и ажурирање базе података	Локална управа НВО	2011 - 2012. година	1.000.000,00 на нивоу године Општина Чајетина – 30% Осталих 70% - Надлежна Министарства Пројекти Фондови ЕУ Ажурирање – 200.000,00 динара	Заштићена природна добра База података формирана

					100% - Општина Чајетина	
2	Сарадња са регионалним, националним и међународним институцијама на очувању и унапређењу био и гео диверзитета	Организовање састанака, предавања, семинара, трибина округлих столова	Локална управа Еко Фонд НВО Удружења	2010 – 2014. година Стална, годишња, активност	Фондови ЕУ – 90% Општина Чајетина – 10%	% Заштићених природних добара Број реализованих пројеката Учешће на конкурсима и пројектима

Општи циљ 5.3.

Еколошки параметри су у дозвољеним границама

н.	Посебни циљеви (мерљиви)	Активност	Партнери (идентификација улога и одговорности за сваког појединог партнера)	Временски оквир (временски оквири за сваки појединачни корак)	Вредност и извор средстава - општински буџет - остали ("From and to Municipal Budget")	Индикатори (из и ка извештају о одрживости)
1	Дефинисање локација са којих се контролишу еколошки параметри	Урадити студију и пројекат о диспозицији мерних места	Еко фонд Завод за јавно здравље, Ужице Републички хидрометеоролошки завод	2010. година	1.000.000,00 100% - Општина Чајетина	Квалитет површинских вода Број дана са лошим квалитетом ваздуха Урађена студија Дефинисана мерна места на територији Чајетине

2	Стална контрола еколошких параметара је успостављена	Набавка одговарајуће опреме	Еко Фонд Завод за јавно здравље Републички хидрометеоролошки завод	2011. година	Вредност опреме дефинише студија из 5.3.1. Извор финансирања: 10% - Општина Чајетина 90 % - Остали извори финансирања Фондови Министарства Пројекти	Квалитет површинских вода Број дана са лошим квалитетом ваздуха Набављена опрема
		Успоставити оперативни рад мерних станица	Еко Фонд Завод за јавно здравље Републички хидрометеоролошки завод	2011-2014. година стална активност	Оперативни рад 2.000.000,00 – општински буџет Остали извори финансирања: Надлежна Министарства и Фондови	Квалитет површинских вода Број дана са лошим квалитетом ваздуха Годишњи извештаји о стању параметара
		Формирање базе података о еколошким параметрима	Еко Фонд НВО	2011-2014. година стална активност	500.000,00 динара/годишње 100% - Општина Чајетина	Квалитет површинских вода Број дана са лошим квалитетом ваздуха Формирана база података

Општи циљ 5.4.

Општина Чајетина нема проблем са депоновањем отпада

н.	Посебни циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1	Урађени локални планови управљања отпадом	Урадити план управљања комуналним отпадом	Еко фонд Локална управа НВО	2010 - 2011. година	1.000.000,00 – Општина Чајетина 200.000,00 - Еко фонд	Отпад по врсти одлагања Управљање отпадним водама Урађен план управљања комуналним отпадом
		Урадити план управљања медицинским отпадом	Еко фонд Локална управа НВО	2010 - 2011. година	1.000.000,00 – Општина Чајетина 200.000,00 - Еко фонд	Отпад по врсти одлагања Управљање отпадним водама Урађен план управљања медицинским отпадом
		Урадити план управљања анималним отпадом	Еко фонд Локална управа НВО	2010 - 2011. година	1.000.000,00 – Општина Чајетина 200.000,00 - Еко фонд	Отпад по врсти одлагања Управљање отпадним водама Урађен план управљања анималним отпадом
2	Дивље депоније су санирани и рекултивисане	Формирати евиденцију о дивљим депонијама	Општина Чајетина	2010. година	Интерни трошак општине Чајетина	% напушеног и загађеног земљишта Евиденција о броју и локацијама дивљих депонија
		Уклањање дивљих депонија	Општина Чајетина КЈП МЗ	2010 - 2014. година	5.000.000,00 - Укупна вредност за уклањање дивље депоније 200.000,00 - Еко фонд 600.000,00 – Општина Чајетина Остали извори	% напушеног и загађеног земљишта Количина отпада по врсти одлагања Број укљоњених дивљих депонија/година

					финансирања: Министарства и Фондови Републички	
		Рекултивација терена	КЈП Локална Управа НВО Еко Фонд	2010 – 2014. година	48.000.000,00 динара за рекултивацију депоније Ћетен Пројекат је у фази израде (2010.год. завршетак) 19.350.000 Фонд за заштиту животне средине 28.650.000 – Општина Чајетина 50.000.000,00 – за санацију и рекултивацију депоније Брегови (2013-2014 године) 50% Општина 50 %Остали извори финансирања	% напушеног и загађеног земљишта Количина отпада по врсти одлагања Рекултивисан терен на две локације – Ћетен и Брегови
3	Комплетна територија општине је покривена са организо- ваним одношењем смећа	Сва села су укључена у систем сакупљања отпада	МЗ КЈП Општина Чајетина	2010-2011. година	КЈП – Интерни трошак	Количина отпада по врсти одлагања Број места обухваћених сакупљањем
		Унапредити опремљеност КЈП набавком контејнера и камиона	КЈП Општина Чајетина	2010 – 2014 година	Вредност возила – 8.500.000,00 динара Вредност контејнера 23.000 динара	Количина отпада по врсти одлагања Број нових возила Број контејнера

					100% - Општина Чајетина	
4	Решен третман анималног отпада на територији општине	Урадити пројекат трансфер станице	Општина Чајетина Стручне куће изабране на тендеру	2010. година	5.000.000,00 50% - Општина 50% - Пројекти и остали извори финансирања	Количина отпада по врсти одлагања Квалитет површинских вода Управљање отпадним водама Урађен пројекат трансфер станице
		Урадити трансфер станицу за анимални отпад	Општина Чајетина КЈП Извођач радова Локална кланична индустрија	2010 – 2011. година	30.000.000,00 Предприступни фондови Локална самоуправа Кланична индустрија Надлежна Министарства	Количина отпада по врсти одлагања Квалитет површинских вода Управљање отпадним водама Урађена трансфер станица
		Потписан уговор са кафилеријама за одвожење анималног отпада	Општина Чајетина Локална кланична индустрија Овлашћена кафилерија	2011. година	Општина Чајетина – Интерни трошкови	Количина отпада по врсти одлагања Квалитет површинских вода Управљање отпадним водама Потписан уговор

5.2. Систем менаџмента и мониторинга

Процес имплементације стратегије мора бити јасно дефинисан. Кључни актери морају бити свесни својих улога и одговорности. Извршна власт због тога мора:

расподелити одговорност/задатке тако да се циљеви могу ефикасно реализовати, и дефинисати сет индикатора како би се пратио напредак у имплементацији стратегије.

Како би се фаза имплементације стратегије одрживог развоја локалне заједнице успешно реализовала процес стратешког планирања мора укључити и активности на систему управљања и мониторинга.

Систем управљања обухвата процесе планирања, организације, одабира људи, координирања, руковођења и контроле, укључујући и ангажовање људских, финансијских, технолошких и природних ресурса.

Имплементација стратегије мора бити разматрана и преиспитивана од стране свих укључених у процес израде и имплементације стратегије. Начин на који се овај процес провере и преиспитивања реализује даје одрживост систему управљања и мониторинга, остварујући различите везе у оквиру и ван организације процеса имплементације.

Процес стратешког планирања је пре свега динамичан процес и финални документи се посматрају као динамични односно променљиви алати. У том контексту, целокупан процес планирања је дефинисан као десетогошњи циклус анализе – планирања – програмирања – имплементације – реализације – праћења – процене – поновне анализе итд... Процес се комплетно преиспитује на 10 година, односно након 10 година би требало развити нову стратегију одрживог развоја локалне заједнице. Процес је комплетно приказан на следећем дијаграму:

Циклус Стратегије одрживог развоја локалне заједнице

Година 1	Извештај о одрживости 2/3 Стратешки документ са дијаграмима Локални акциони план Оцена одрживости
Година 2-3-4	Извештај о одрживости а. праћење имплементације Локалног акционог плана б. Једногодишње ажурирање индикатора
Година 5	Извештај о одрживости а. ажурирање свих индикатора Локални акциони план
Година 6-7-8-9	Извештај о одрживости а. праћење имплементације Локалног акционог плана б. Једногодишње ажурирање индикатора
Година 10	Извештај о одрживости +1 2/3 Стратешки документ са дијаграмима +1 Локални акциони план +1 Оцена одрживости +1

Фаза имплементације стратегије одрживог развоја локалне заједнице је заснована на имплементацији акционог плана, доброј организационој структури и ангажовању заинтересованих актера. Процес имплементације стратегије одрживог развоја локалне заједнице је инкорпориран и користи постојећу структуру у локалној администрацији. Основни део организационе структуре представља Координациони тим у који су укључена разна одељења. Координациони тим је постављен у оквиру локалне администрације тако да може да координира целокупним системом управљања и мониторинга. Координациони тим је именован од стране Председника општине/Градоначелника.

Координациони тим је одговоран за интеграцију стратешког документа и локалног акционог плана, првенствено у смислу:

директне повезаности акционог плана са изработом и актима општинског/градског буџета. За сваку активност у оквиру акционог плана морају се обезбедити финансијска средства или, бар, извори финансирања;

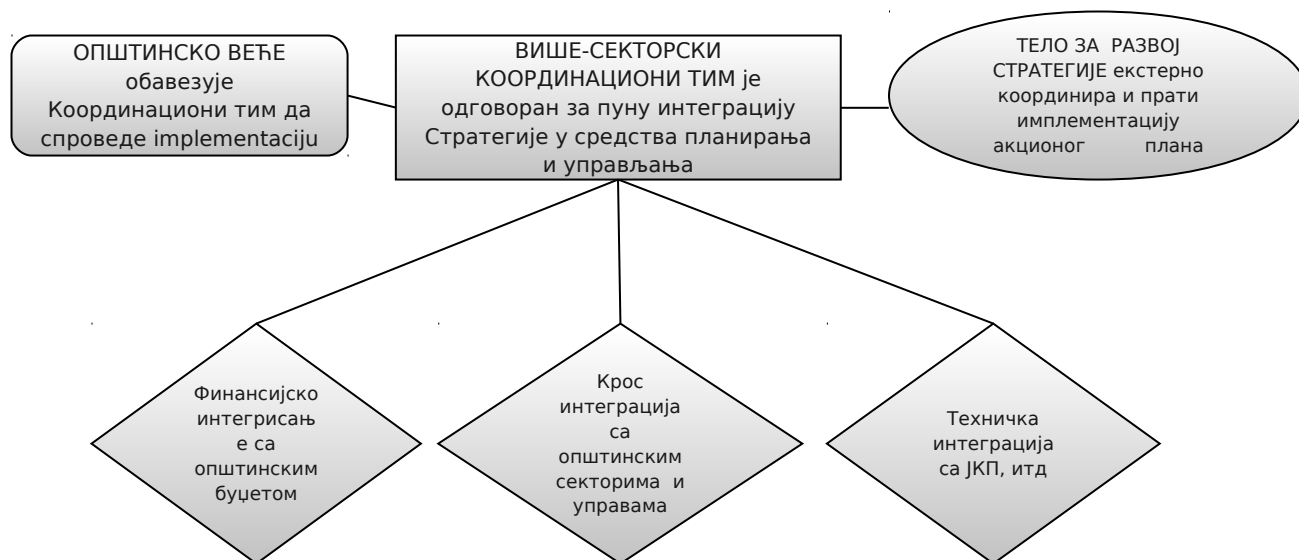
директне повезаности са свим општинским/градским оперативним плановима и одељењима. Стратешки документ и локални акциони план морају у потпуности бити интегрисани са редовним општинским/градским радним процедурама. Систем управљања треба прецизно да идентификује носиоце одговорне за имплементацију појединих активности и да пружи прецизно дефинисана овлашћења и одговорности свих начелника одељења/управа за спровођење тог интегрисаног процеса у разумном временском року (до усвајања наредног градског/општинског буџета);

интеграције акционог плана и стратешког документа са плановима, пројектима и активностима свих јавних и приватних институција које су укључене као главни носиоци имплементације акционог плана (различите институције, органи јавне управе, јавна комунална предузећа итд). Велики број редовних управљачких активности се одвија у области урбанистичког сиситема и територијалне организације, а под ингеренцијом

различитих градских/општинских институција и органа. Њихова потпуна укљученост у имплементацију локалног акционог плана је од виталног значаја за одрживост и развој.

Систем управљања процесом израде Стратегије одрживог развоја локалне заједнице

Успешност и статус имплементације стратегије одрживог развоја локалне заједнице се константно прати и процењује путем годишњих циклуса евалуације. Приликом евалуације се користе индикатори одрживости (односе се на стратешки документ али и на стање комплетне локалне заједнице) и индикатора учинка (везани су за статус имплементације локалног акционог плана). Индикатори су основа за потпун систем мониторинга имплементације стратегије, и представљају основу система управљања. Индикатори пружају основне информације и сазнања везана за успешност процеса имплементације стратегије и динамику усаглашавања. Све промене индикатора, и сви резултати годишње евалуације, су доступни свим грађанима путем извештаја који је једноставан и лак за читање.

Анекс 1. Чланови координационог тима и радних група

Саветник за стратешко планирање испред програма „Exchange 2“ – др. сци. Сенад Хопић

Координациони тим општине Чајетина:

1. Миломир Туцовић
2. Бојана Божанић
3. Светлана Јовановић
4. Зорица Милосављевић
5. Мирослав Ђокић
6. Милан Лазовић

Радна група за инфраструктуру и просторно планирање

1. Светлана Јовановић
2. Небојша Милошевић
3. Милоје Луковић
4. Марија Вилотијевић
5. Ацо Кутлешић
6. Милета Пантелић
7. Душица Павловић

Радна група за туризам

1. Бојана Божанић
2. Славица Богдановић
3. Дарко Ђуровић
4. Богдановић Радојко
5. Горица Мијаиловић
6. Мирослав Кнежевић

Радна група пољопривреду и предузетништво

1. Милан Лазовић
2. Ратко Ристовић
3. Дубравко Гудурић
4. Саша Илић
5. Милош Глишовић
6. Јулија Антонијевић
7. Зорица Нешковић

Радна група за квалитет живота

1. Миломир Туцовић

2. Ружица Дабић
3. Душко Милојевић
4. Снежана Ружић
5. Богдан Белчевић
6. Зора Вермезовић
7. Милка Васиљевић

Радна група за заштиту животне средине

1. Зорица Милосављевић
2. Љиља Митровић
3. Нада Милошевић
4. Милета Кутлешић

Анекс 2. Индикатори одрживости

Индикатор бр. 1. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина – вода ИНДИКАТОР: Квалитет површинских вода
--	--

Дефиниција (е)	<p>Површинске воде се односе на домаће воде (стајаће и текуће), осим подземних вода; транзиционе и приобалне воде, осим када је у питању хемијски статус када оне укључују и територијалне воде.</p> <p>Водно тело површинских вода подразумева посебан и важан део површинских вода као што су језера, акумулације, потоци, реке или канали, део потока, реке или канала, транзиционе воде или приобалне воде.</p> <p>Статус површинске воде је општи израз за статус водног тела површинских вода и одређен је лошијим статусом базираном на упоређивању еколошког и хемијског статуса.</p> <p>Добар статус површинске воде означава статус водног тела површинске воде када су и његов еколошки и његов хемијски статус најмање “добри”.</p> <p>Еколошки статус подразумева квалитет структуре и функционисања воденог екосистема непосредно зависног од површинских вода.</p> <p>Уколико се одабере ЕБИ (проширени биотички индекс) индекс, мерење квалитета површинских вода се добија на основу модификације макроинвертебрата састава заједнице. Мерење се заснива на упоређивању очекиване и уочене заједнице у речном сливу. Вредности ЕБИ индекса су груписане у пет квалитативних класа од којих је свака означена различитом бојом.</p> <p>Учесталост мерења Синтетичке индикаторе би требало мерити месечно.</p>
----------------	--

Индикатор бр. 2. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина – вода ИНДИКАТОР: Управљање отпадним водама у градским срединама
--	---

Дефиниција (е)	<p>Пречишћена вода је вода која је претрпела одређени третман како би се смањио њен штетан утицај на здравље људи и екосистем.</p> <p>Отпадне воде у градским срединама су отпадне воде из домаћинства или мешавина отпадних вода домаћинства и индустријских отпадних вода и/или кишнице.</p> <p>Отпадне воде из домаћинства су отпадне воде из насељених места и превасходно потичу од људи и њихових домаћинства.</p> <p>Индустријске отпадне воде су отпадне воде које потичу од пословних објеката у којима се спроводе пословне и производне делатности.</p> <p>Агломерација је област у којој су становништво и/или економске активности довољно сконцентрисани за заједничко прикупљање и одвођење отпадних вода до постројења за пречишћавање или до крајњег места испуштања.</p> <p>Одводни систем подразумева систем цеви којима се отпадне воде у градским срединама прикупљају и одводе.</p> <p>Популацијски еквивалент (ПЕ) је органски биоразградиви материјал који захтева петодневну биохемијску потражњу кисеоника (БОД5) од 60g кисеоника на дан.</p> <p>Примарна обрада значи обраду отпадних вода из градских средина физичким или хемијским процесом укључујући и суспендоване честице, или примену неког другог поступка којим се БОД5 долазећих отпадних вода смањује за најмање 20% пре испуштања, а укупне суспендоване честице долазећих вода су смањене за минимум 50%.</p> <p>Секундарна обрада подразумева обраду отпадних вода из градских средина поступком који укључује биолошки третман секундарним честицама.</p> <p>Еутрофикација је “обогаћивање” воде храњивим материјама, посебно азотом и/или фосфором, чиме се подстице убрзани раст алги и виших облика биљака и ствара непожељни дисбаланс организама присутних у води, а тиме и смањује тражени квалитет воде.</p> <p>Индикатор се мора рачунати на следећи начин: (Укупна количина пречишћене воде / Укупна потрошња воде) * 100</p> <p>Учесталост мерења Годишње/ Шестомесечно</p>
----------------	---

Индикатор бр. 3. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина – Ваздух ИНДИКАТОР: Број дана са лошим квалитетом ваздуха
--	--

Дефиниција (е)	<p>Квалитет ваздуха зависи од нивоа заступљености загађивача (гасова или честица) за које се зна да су штетни по здравље људи, или да узрокују штетне ефекте на природне екосистеме када прелазе дозвољене граничне вредности.</p> <p>Индикатор показује колико је пута (у колико случајева) повећана</p>
----------------	--

	<p>гранична вредност одређеног загађивача. Основни податак је број пута/случајева у којима је гранична вредност загађивача повећана у односу на дозвољену концентрацију.</p> <p>Број пута/случајева се израчунава на основу периода дефинисаног граничном вредношћу:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дневно (уколико се граничне вредности заснивају на дневној концентрацији), ▪ сваких 8 сати (ако се гранична вредност заснива на осмочасовној концентрацији), и ▪ сваког сата (уколико се заснива на једночасовној концентрацији). <p>У обзир се узимају само фиксне вредности узорака које представљају минималне забележене податке. При овоме се мора се имати у виду непоузданост методе за мерење, а што је дефинисано Директивом 96/62/ЕЦ.</p> <p>Уколико у одређеној зони или агломерацији постоји више фиксних тачака узорковања за одређени загађивач, треба узети податке са контролне тачке у којој се бележи највећи број прекорачења граничне вредности током године.</p> <p>Због тога за сваки одабрани загађивач ваздуха, индикатор треба да одговара броју пута/случајева прекорачења граничне вредности током календарске године који се <u>умањује</u> за број пута/случајева признатих на основу Директиве 96/62/ЕЦ. У случају да је број прекорачења мањи од броја дозвољених вредности, индикатор ће бити нула.</p> <p>Индикатор се одређује на основу мерења током једне календарске године</p>
--	--

<p>Индикатор бр. 4. Циљ бр. Активност бр.</p>	<p>ТЕМА: Животна средина – коришћење земљишта ИНДИКАТОР: Заштићене области</p>
---	--

<p>Дефиниција (е)</p>	<p>Овај индикатор се тиче одрживог развоја, рестаурације и заштите земљишта и локација на територији општине. Урбана експанзија повећава урбану област на штету нетакнуте природе и зелених површина. Шта више, у многим градовима, социо-економска трансформација која се одиграла у протеклом веку, довела је до напуштања развијеног и загађеног земљишта. Одржива употреба земљишта подразумева ефикасну употребу земљишта путем планског урбаног развоја, минимизирањем употребе пољопривредног и природног земљишта ("Greenfield" локације) и повећањем коришћења развијеног земљишта путем рестаурације и надоградње. Друге дефиниције значајне за правилну употребу индикатора су:</p> <p>Општинска област: област под административном управом општине (укључујући и руралне области);</p> <p>Развијено/урбанизовано земљиште: земљиште под објектима, у прекинутом или непрекинутом низу, које одговара класи земљишта "вештачких површина" у складу са "CORINE Land Cover" класификацијом коришћења земљишта.</p> <p>Неискоришћено земљиште ("Greenfield"): земљиште "непокривено" вештачким површинама, које одговара било којој класи у оквиру "CORINE Land Cover" класификације, осим класе "вештачких површина".</p> <p>Заштићене области: области у којима су вегетација и</p>
-----------------------	--

	<p>природа под посебном заштитом и у којима земљишни покривач не може претрпети веће промене.</p> <p>Индикатор се рачуна: (Укупна површина заштићене области / Укупна општинска област) * 100</p>
--	--

<p>Индикатор бр. 5. Циљ бр. Активност бр.</p>	<p>ТЕМА: Животна средина – коришћење земљишта ИНДИКАТОР: Напуштено и загађено земљиште</p>
--	--

<p>Дефиниција (е)</p>	<p>Овај индикатор се тиче одрживог развоја, рестаурације и заштите земљишта и локација на територији општине. Урбана експанзија повећава урбану област на штету нетакнуте природе и зелених површина. Шта више, у многим градовима, социо-економска трансформација која се одиграла у протеклом веку, довела је до напуштања развијеног и загађеног земљишта. Одржива употреба земљишта подразумева ефикасну употребу земљишта путем планског урбаног развоја, минимизирањем употребе пољопривредног и природног земљишта ("Greenfield" локације) и повећањем коришћења развијеног земљишта путем рестаурације и надоградње.</p> <p>Општинска област: област под административном управом општине (укључујући и руралне области);</p> <p>Развијено/урбанизовано земљиште: земљиште под објектима, у прекинутом или непрекинутом низу, које одговара класи земљишта "вештачких површина" у складу са "CORINE Land Cover" класификацијом коришћења земљишта</p> <p>Неискоришћено земљиште ("Greenfield"): земљиште "непокривено" вештачким површинама, које одговара било којој класи у оквиру "CORINE Land Cover" класификације, осим класи "вештачких површина" ..</p> <p>Напуштени објекти: објекти који нису више у употреби. И реновирање и пренамена се рачунају као збир подних површина у m² за сваки дати спрат;</p> <p>Напуштено земљиште ("Brownfield"): део развијеног/урбанизованог земљишта (вештачких површина) који није више у употреби (за становање, индустрију или услужне делатности);</p> <p>Загађено земљиште ("Brownfield"): површине на којима је степен загађености земљишта толико висок да је пре претходне употребе, уколико је таква могућа, неопходно извршити његову ремедијацију.</p> <p>Овај индикатор се мора обрачунавати као: (Укупна површина напуштеног и загађеног земљишта / Укупна општинска територија * 100</p> <p>Индикатор се проверава на пет година.</p>
------------------------------	---

Индикатор бр. 6. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина – Локални систем превоза ИНДИКАТОР: Јавни превоз
--	---

Дефиниција (е)	<p>Главни индикатор:</p> <p>а) Укупан број путовања јавним превозом по глави становника на дневном/годишњем нивоу (класификовати по разлозима за путовање, да ли су систематична или несистематична путовања, путовања по врсти превоза), просечно време проведено у путовању.</p> <p>Додатни индикатор:</p> <p>б) Просечна пређена даљина у току дана по глави становника (класификовати по врсти превоза и разлозима).</p> <p>Учесталост мерења Сваке треће године.</p>
----------------	--

Индикатор бр. 7. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина – отпад ИНДИКАТОР: Општински отпад по врсти одлагања
--	---

Дефиниција (е)	<p>Овај индикатор помаже у анализи количине, врсте и порекла чврстог отпада који се производи на територији општине и шаље на прераду у фабрике где се користи као извор енергије или за поновно искоришћавање.</p> <p>Индикатор, такође, помаже у изналажењу оптималног начина управљања отпадом имајући у виду трошкове и друге економске показатеље. Доле дате дефиниције су преузете из Директиве ЕУ бр. 91/156/ЦЕЕ (у даљем тексту Директива).</p> <ol style="list-style-type: none"> Отпад: било која материја или предмет садржан у листи категорија отпада наведених у Анексу и Директиве, коју власник одбацује, намерава или мора да одбаци; Општински отпад: отпад из домаћинства и сличан индустријски отпад који се класификује шифром 20 00 00 у Европској класификацији отпада ("EWC"); Поновно искоришћавање: Свака активност која има за резултат производњу материјалних добара или енергије; Третман: свака планска физичка, хемијска, биолошка или механичка модификација оригиналног дела отпада у циљу производње енергије или материјалних добара; Селекција: механички третман који се односи на одвајање одређених делова од укупне масе општинског отпада како би се послало на третман за поновно искоришћавање или коришћење као извор енергије; Отпац: отпад који се не може поново искористити, рециклирати или употребити као извор енергије; Поновно искоришћен отпад: отпад који се може поново употребити, рециклирати или искористити као извор енергије; Гориво из отпада: чврсто гориво (у куглицама или плочицама) које се добија селекцијом неопасних делова
----------------	---

	<p>општинског чврстог отпада у складу са институционално дефинисаним техничким карактеристикама.</p> <p>Индикатор треба изразити као кг/пц/дан отпада. Потребне су следеће вредности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Количина сакупљеног општинског отпада; 2. Број становника; 3. Количина (укупно, домаћинства и општина) прикупљеног и пренешеног отпада у постројења за селекцију отпада; 4. Количина (укупно, домаћинства и општинска) прикупљеног и пренешеног отпада на места за коначно одлагање (отпаци) или до постројења за поновно искоришћавање отпада (дати податке за коришћење отпада као извора енергије и податке за поновно искоришћавање); 5. Количина отпада (укупно, домаћинства и општина) који није посебно прикупљан и пренешен у постројења за третман отпада (са подацима о отпацима); 6. Количина отпада (укупно, домаћинства и општинска) који није посебно прикупљан и пренешен на места за коначно одлагање или у постројења за поновно искоришћавање. <p>Учесталост мерења Годишње</p>
--	---

<p>Индикатор бр. 8. Циљ бр. Активност бр.</p>	<p>ТЕМА: Животна средина – отпад ИНДИКАТОР: Рециклирани отпад</p>
---	---

<p>Дефиниција (е)</p>	<p>Посебно прикупљање делова отпада који се могу рециклирати је један од најважнијих фактора за повећање укупне количине отпада која се може послати на поновно искоришћавање. Стога је овај индикатор од великог значаја јер даје детаљну анализу резултата посебног прикупљања различитих врста отпада, као и корисне информације о најлогичнијем наставку ових активности.</p> <p>1) Отпад: било која материја или предмет садржан у листи категорија отпада наведених у Анексу И Директиве (Директива 91/156/ЕЕЦ), коју власник одбацује, намерава или мора да одбаци (Директива 91/156/ЕЕЦ о отпаду);</p> <p>2) Општински отпад: отпад из домаћинстава и сличан индустријски отпад који се класификује шифром 20 00 00 у Европској класификацији отпада ("EWC"); општински отпад (из домаћинстава и сличан комерцијални, индустријски и институционални отпад) укључујући и посебно сакупљене врсте отпада;</p> <p>3) Одвојено прикупљање: прикупљање које одваја општински отпад на хомогене делове, који се могу поново употребити за рециклажу или опоравак сировина (Директива 91/156/ЕЕЦ о отпаду);</p> <p>4) Састав општинског отпада: обухвата бројне елементе попут папира, картона; стакла; пластике; метала; влажних елемената; текстила; дрвета; итд.</p> <p>5) Селекција: механички третман који се односи на одвајање одређених делова од укупне масе општинског отпада како би се послали на третман за поновно искоришћавање или коришћење као извор енергије;</p> <p>6) Отпадни компост: производ који се добија из компоста органске</p>
------------------------------	--

	<p>фракције општинског отпада, применом одговарајућих техничких норми којима се дефинише садржај и адекватна употреба у складу са санитарним прописима и заштитом животне средине, а посебно се користи за утврђивање степена квалитета.</p> <p>Индикатор се мери као % од укупне производње отпада, и то: (Количина отпада добијена прикупљањем рециклажног отпада изражена у тонама, укупна количина и количина издељена по врстама отпада / Количина укупног чврстог општинског отпада у тонама) x 100</p> <p>Учесталост мерења Годишње</p>
--	--

<p>Индикатор бр. 9. Циљ бр. Активност бр.</p>	<p>ТЕМА: Животна средина ИНДИКАТОР: Потрошња обновљиве енергије по изворима</p>
--	---

Дефиниција (е)	<p>Укупна потрошња горива је резултат активности различитих сектора (становништва, трговине, индустрије, саобраћаја итд.). Даље разлагање у односу на степен коришћења енергије је корисно за планирање активности на локалном нивоу. Од суштинског су значаја подаци о искоришћавању енергије у свим секторима, и они се морају односити на поделу по врсти горива која одражава крајњу потрошњу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Струја • Гас • Бензин • Нафта • <p>Када се врши израчунавање потрошње енергије, неки подаци су одмах доступни уколико се изврши правилно разлагање енергената, и то је најчешће случај са подацима који се тичу потрошње струје, гаса и даљинског грејања. Међутим, насупрот њима, део података није доступан на локалном нивоу. Обично се ти подаци евидентирају на нивоу региона или државе. У овом случају може бити од помоћи приступ “одозго на доле”, почевши од највишег територијалног нивоа и коришћење приближних варијабли (видети наредни пример). Приступ “одозго на доле” укључује рашчлањавање територијално вишег нивоа потрошње енергије коришћењем пропорционалних индикатора за одређене секторе/активности на датом локалном нивоу, као што је приказано:</p> <p>Цлоц,И = Цуп,И * Слоц,И/Суп,И при чему:</p> <p>Цлоц,И = количина локалне потрошње у вези са датом активношћу И;</p> <p>Цуп,И = количина потрошње вишег територијалног нивоа у вези са датом активношћу И;</p> <p>Слоц,И = статистички подаци на локалном нивоу у вези са датом активношћу И;</p> <p>Суп,И = статистички подаци на вишем територијалном нивоу у вези са датом активношћу И.</p> <p>У вези са једноставним пиближним варијаблама за сваки сектор, могу се узети у обзир следеће категорија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Становништво – број породица; • Комерцијални сектор – број запослених (даље разлагање у подсекторе је препоручљиво у зависности од доступних
-----------------------	---

	<p>информација);</p> <p>•Индустрија - број запослених (даље разлагање у подсекторе је препоручљиво у зависности од доступних информација, као и подела на администрацију и раднике у производњи јер је врло различита потрошња одређених врста енергената у зависности од ове две категорије радника);</p> <p>•Саобраћај – број километара пређених од стране различитих врста возила, на пр: приватна возила, мотоцикли, возила групног превоза, приказани односом између специфичне потрошње (потрошња по km и по врсти возила) повезане са различитим возачким категоријама (градски, сеоски, друмски саобраћај).</p> <p>Треба имати на уму да се приближне варијабле користе када нема непосредних података.</p> <p>Сваки од енергената се мери, купује и продаје у различитом облику. Различите мерне јединице се користе за мерење енергената који су у употреби, но као јединствену мерну јединицу можемо усвојити килограме еквивалентне нафте (кгое) по особи. У нашем случају, укупна потрошња енергије по глави становника означава количину примарне енергије коју, у просеку, потроши свака особа у одређеној земљи или региону у току дате године. Сви примарни извори енергије, укључујући и угља и производе од угља, нафту и нафтне производе, природни гас, нуклеарну енергију, хидроенергију, итд. су укључени у овај податак. Подаци су дати у килограмима еквивалентне нафте по особи.</p> <p>Учесталост мерења Годишње</p>
--	--

<p>Индикатор бр. 10 Циљ бр. Активност бр.</p>	<p>ТЕМА: Животна средина ИНДИКАТОР: Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива</p>
--	---

<p>Дефиниција (е)</p>	<p>Обновљива енергија је енергија која се добија из извора који се природно обнављају, као што су вода, ветар, сунце, биомаса или геотермални извори. Обновљиви извори енергије ће увек бити доступни (у оквиру граница које сама природа поставља у вези са њиховим обнављањем) и нису загађивачи животне средине уколико се правилно користе. Основни обновљиви извори енергије су:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Снага воде - од хидроелектрана па до снаге морских таласа и плиме. ▪ Снага ветра постаје све популарнија обзиром на ниске производне трошкове, што је чини врло конкурентном у односу на енергију фосилних горива. ▪ Соларна енергија је данас за 90% јефтинија него што је била 1970-тих. Куће са соларним крововима могу да произведу више струје него што је потребно у току одређених периода дана, тако да тај вишак могу да продају локалним електродистрибуцијама. ▪ Енергија биомасе је термин који се користи како би описало генерисање енергије из органских извора. Енергија која се налази у биљкама може се различитим методама, као што су декомпозиција, сагоревање или гасификација, заробити и
------------------------------	---

	<p>употребити за производњу енергије.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Геотермална енергија подразумева коришћење земљине топлоте за производњу енергије. Геотермалне топлотне пумпе се могу користити скоро свуда. <p>Глобална потрошња енергије у 2000. је износила скоро 410,000 PJ (1 петацул = 278 милиона kWh). Снага воде и енергија биомасе дају значајан допринос испуњавању глобалних енергетских потреба (енергија биомасе 10%, снага воде 6%), и глобалних потреба за струјом (19%). Међутим, још увек се око 80% глобалне енергетске потражње задовољава коришћењем фосилних горива (нафте 35%, угља 23%, гаса 21% - ИЕА 2004). Технички потенцијали обновљивих извора енергије (тј. количина енергије која се може добити из природно обновљивих извора коришћењем савремених технологија) су много већи од потрошње енергије на глобалном нивоу.</p> <p>Потрошња обновљивих извора енергије одражава спремност државе да развија нове технологије којима може очувати животну средину и довести до смањења загађивања.</p> <p>Сваки од енергената се мери, купује и продаје у различитом облику. Различите мерне јединице се користе за мерење енергената који су у употреби.</p> <p>Учесталост мерења Годишње</p>
--	--

Индикатор бр. 11 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Становништво ИНДИКАТОР: Густина насељености
---	--

Дефиниција (е)	<p>Густина насељености становништва показује колико становника општине живи на 1 km² површине општине. Представља индикатор који се може упоредити са реперним (нпр. просечно у земљи).</p> <p style="text-align: center;"><u>Укупан број становника</u> Укуп. површ. општине (km²)</p>
-----------------------	---

Индикатор бр. 12 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Становништво ИНДИКАТОР: Становништво према старости
---	--

Дефиниција (е)	<p>Ова категорија индикатора указује на стање економске структуре становништва у општини као претпоставке за социо-економски развој и перспективе општине у том смислу.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Удео становника млађих од 15 година у укупном становништву • Удео становника старости од 15 до 65 година у укупном становништву (радни континент) • Удео становника старијих од 65 година у укупном становништву <p>Рачуна се као разломак / однос поједине категорије становништва према укупном становништву x 100</p>
-----------------------	--

Индикатор бр.13 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Становништво ИНДИКАТОР: Удео становника са завршеном средњом, вишом и високом школом
--	---

Дефиниција (е)	Израчунава се као три показатеља и то као однос становника са завршеном средњом, затим, вишом и високом школом и укупног броја становника. Укупно учешће у % = становништво у одређеној категорији едукованости (средње, више, високо образовање) : укупан број становника x 100.
-----------------------	---

Индикатор бр.14 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Индикатори услова живота и благостања ИНДИКАТОР: Дужина путева у km по km²
--	--

Дефиниција (е)	Индикатор показује густину путне мреже на одређеној територији. Рачуна се као дужина путева изражена у km по km ² површине територије општине. Индикатор се не мења често. Треба узимати податке за последњу расположиву годину.
-----------------------	---

Индикатор бр.15 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Квалитет живота ИНДИКАТОР: % домаћинства са сигурним приступом води за пиће
--	--

Дефиниција (е)	Показује укупан број домаћинства са сигурним приступом води – прикључени на водовод. Рачуна се као количник броја домаћинства прикључених на водоводну мрежу према укупном броју домаћинства x 100
-----------------------	--

Индикатор бр.16 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Квалитет живота ИНДИКАТОР: Број становника на један објекат друштвених, културних, рекреативних активности
--	---

Дефиниција (е)	Исказује се као три показатеља и то као број становника на један објекат друштвених, културних, рекреативних активности. Израчунава се као количник укупног броја становника према објектима друштвених; затим према објектима културних и објектима рекреативних активности. Број објеката према свакој категорији се одређује као: Број друштвених објеката – домова културе и сл. објеката; Број културних објеката (биоскопа, позоришта, изложбених сала, и сл.); Број рекреативних објеката (стадиона, дворана, терена пливалишта, и сл.). Индикатор треба упоређивати са сличним јединицама или као репер за поређење користити регионални, национални или међународни ниво. Реперна јединица упућује и даје могућност оцене нивоа развијености.
-----------------------	--

Индикатор бр. 17 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Просечна бруто зарада
---	--

Дефиниција (е)	На основу члана 105 Закона о раду, просечна зарада запосленог лица обухвата зараду добијену за рад у редовно радно време, повишицу и друге приходе (осим надокнаде за путне трошкове и време утрошено на путовање у земљи и иностранству, пензијско осигурање, солидарну помоћ, јубиларне премије и помоћ у случају смрти запосленог или члана породице запосленог). Просечна зарада запослених се рачуна када се укупан збир месечних зарада подели са бројем запослених на основу евиденције о запосленима.
-----------------------	---

Индикатор бр. 18 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Квалитет живота ИНДИКАТОР: Учешће корисника социјалне заштите у укупном становништву (%)
---	---

Дефиниција (е)	Број корисника социјалне заштите у односу на укупан број становника. Израчунава се као количник ове две категорије x 100. Индикатор се мења често. Треба узимати податке за последњу расположиву годину и евентуално пратити динамику по годинама. Индикатор треба упоређивати са сличним јединицама или као репер за поређење користити регионални, национални или међународни ниво. Реперна једница упућује и даје могућност оцене нивоа развијености.
-----------------------	--

Индикатор бр.19 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Квалитет живота ИНДИКАТОР: Број становника на једног лекара
--	--

Дефиниција (е)	Индикатор указује на квалитет здравственог осигурања у општини. Израчунава се као количник укупног броја становника и укупног броја лекара у општини x 100. Индикатор се не мења често. Треба узимати податке за дужи временски период ради адекватнијег поређења. Индикатор треба упоређивати са сличним јединицама или као репер за поређење користити регионални, национални или међународни ниво. Реперна једница упућује и даје могућност оцене нивоа развијености.
-----------------------	--

Индикатор бр. 20 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Квалитет живота ИНДИКАТОР: Учешће правоснажно осуђених лица према месту извршења кривичног дела у укупном становништву
---	---

Дефиниција (е)	Индикатор квалитета живота и безбедности. Рачуна се као учешће,
-----------------------	---

	количник правоснажно осуђених лица према месту извршења кривичног дела и укупног броја становника x 100. Индикатор се мења често. Треба узимати податке за последњу расположиву годину и евентуално пратити динамику по годинама. Индикатор треба упоређивати са сличним јединицама или као репер за поређење користити регионални, национални или међународни ниво. Реперна јединица упућује и даје могућност оцене нивоа развијености.
--	--

Индикатор бр. 21 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Економски агрегат - Степен развијености општине
---	--

Дефиниција (е)	<p>Бруто национални доходак ("Gross National Income-GNI") за разлику од домаћег производа који представља меру производње, представља меру дохотка. Једнак је бруто домаћем производу умањеном за примарни доходак који резидентне јединице плаћају нерезидентним јединицама и увећаном за примарни доходак који резидентне јединице примају од сектора иностранства. Када се од бруто националног дохотка у тржишним ценама одузме потрошња основних средстава (амортизација), добија се Нето национални доходак ("Net national Income-NNI"). Као концепт дохотка значајније је да се прикаже у нето изразу тј. после одузимања потрошње основних средстава (амортизације).</p> <p>"NNI" по глави становника = Укупан "NNI" / број становника у посматраној години</p>
-----------------------	---

Индикатор бр.22 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Структура националног дохотка по делатностима
--	--

Дефиниција (е)	<p>Удео националног дохотка приказује део националног дохотка који ствара одређени сектор.</p> <p>Удео пољопривреде у % = Укупан NNI пољопривреде/Укупан NNI x 100</p> <p>Удео рибарства у % = Укупан NNI од рибарства / Укупан NNI x 100</p> <p>Удео рударства у % = Укупан NNI од рударства / Укупан NNI x 100</p> <p>Удео...сектора % = Укупан NNI од осталих сектора/Укупан NNI x 100</p>
-----------------------	---

Индикатор бр.23 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Локацијски коефицијент запошљавања
--	---

Дефиниција (е)	Локацијски коефицијент (LQ) је индекс којим се врши поређење удела неке активности дате области са уделом основне активности или удружених активности дате области. За израчунавање било којег локацијског квоцијента примењује се следећа формула. У датој
-----------------------	---

	формули врши се поређење регионалне економије (често је то округ) са националном економијом. Локацијски коефицијент се, такође, може користити за поређење округа са државом	
	Локацијски коеф =	$\frac{\text{Запосленост у региону у датој индустрији И за дату годину Т}}{\text{Укупна запосленост у региону за дату годину Т}}$
		$\frac{\text{Запосленост на националном нивоу у датој индустрији И за дату годину Т}}{\text{Укупна запосленост на националном нивоу за дату годину Т}}$
<p>Описати тренд за последњих 5 - 6 година. Израчунајте и повезане индикаторе – LQ за додатну вредност и за извозну оријентисаност. Нека збирни LQ представља збир једне трећине три појединачна локацијска коефицијента. Објасните разлике у односу на национални просек (сектори чији је LQ знатно изнад 1 и знатно испод 1). Идентификујте кључне секторе локалне економије. Упоредите резултате са националним просеком и са резултатима конкурената.</p>		

Индикатор бр.24 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Површина пословног простора на 1000 становника изграђена претходне године
--	--

Дефиниција (е)	<p>Индикатор се мери бројем m² завршеног пословног простора на 1000 становника.</p> <p>Површина пословног простора на 1000 становника (m²/1000 ст.) = Укупан број m² завршеног пословног простора / 1000 становника.</p> <p>Описати тренд за последњих 4 - 6 година. Упоредите своје податке са националним просеком и конкурентима. Објасните разлике у односу на национални просек. Дајте податке и за повезане индикаторе. Опишите најважније инвеститоре (власт, пословна заједница, приватни сектор).</p>
-----------------------	---

Индикатор бр. 25 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Обим унутрашњих СДИ по глави становника
---	--

Дефиниција (е)	<p>Стране директне инвестиције (СДИ) се дефинишу као компаније пореклом из једне државе које праве физичке инвестиције у изградњу фабрика у другој држави. Ова дефиниција се може проширити како би обухватила и инвестиције учињене за преузимање дугорочних интереса у предузећима која своје операције спровode ван економије из које потиче инвеститор. СДИ однос чине предузеће родитељ и страна подружница који заједно чине мултинационалну корпорацију. Како би се квалификовале за СДИ, инвестиција мора да омогући предузећу родитељу контролу над својом страном подружницом. ММФ, у овом случају, под контролом подразумева власништво над 10% или више обичних деоница или право гласа у неком повезаном предузећу или</p>
-----------------------	--

	<p>эквивалент томе у неком предузећу које није део корпорације; мање власничке деонице су познате као портфолио инвестиције.</p> <p>Описати тренд за последњих 6 година. Упоредите своје податке са националним просеком и конкурентима. Израчунајте и повезане индикаторе. Идентификујте најважније инвеститоре – држава, привредна грана, преузимање/удруживање капитала/"Greenfield investicije".</p>
--	--

Индикатор бр.26 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Број регистрованих привредних субјеката на 1000 становника
--	---

Дефиниција (е)	<p>Привредни субјекти су облици организовања дефинисани Законом о привредним друштвима (Службени гласник РС, бр. 125/2004), Законом о предузећима (Службени гласник СРЈ, бр. 29/96), Законом о задругама (Службени гласник СРЈ, бр. 41/96), Законом о банкама и другим финансијским организацијама (Службени гласник СРЈ, бр. 24/96), Законом о берзама, берзанском пословању и берзанским посредницима (Службени гласник СРЈ, бр. 90/94) и Законом о осигуравајућим друштвима (Службени гласник СРЈ, бр. 30/96).</p> <p>Описати тренд за последњих 6 - 10 година. Упоредите своје податке са националним просеком и конкурентима. Прикажити структуру запослености и структуру регистрованих привредних субјеката по секторима. Дајте податке о порезима које плаћају локална предузећа. Објасните разлике у односу на национални просек.</p>
-----------------------	--

Индикатор бр. 27 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Нето број нових предузећа на 1000 предузећа
---	--

Дефиниција (е)	<p>(Број новооснованих предузећа – Број угашених предузећа) подељен са укупним бројем предузећа (изражено у хиљадама).</p> <p>Описати тренд за последњих 6 - 10 година. Упоредите своје податке са националним просеком и конкурентима. Пратите тренд раста неактивних привредних субјеката. Објасните разлике у односу на национални просек.</p>
-----------------------	---

Индикатор бр. 28 Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Укупна активност, стопа запослености и незапослености
---	--

Дефиниција (е)	<p>Стопа активности представља проценат активног становништва у укупном становништву од 15 година и више.</p> <p>Стопа запослености представља проценат запослених лица од укупног броја становништва од 15 и више година.</p> <p>Стопа незапослености представља проценат незапослених лица</p>
-----------------------	---

	<p>од укупног броја активног становништва.</p> <p>Активност. Пописом становништва, као и у другим значајним статистикама, становништво се дели на активно становништво, лица са сопственим приходом и издржавана лица.</p> <p>Активно становништво чине лица од 15 и више година која се баве својим занимањем, незапослена лица која су у потрази за запослењем и лица која привремено не обављају своје запослење јер су на паузи због служења војне обавезе (активна лица која се не баве својим занимањем). Занимање подразумева спровођење одређене делатности од које се живи. Категорија лица са сопственим примањима састоји се од лица која се не убрајају у категорију активног становништва, али имају редовне приходе за живот, као што су: пензије (старосне, инвалидске, породичне, итд.), приходи од некретнина (издавање објеката за становање, кућа, земљишта, пословних објеката, итд.), и други лични приходи (инвалидна, социјална помоћ, алиментација, стипендије, итд.).</p> <p>Издржавана лица су сва лица без сопствених средстава за живот или са недовољним средствима за живот и издржавају их родитељи, супружници, рођаци или друге особе укључујући и правна лица.</p> <p>Опишите стопу активности, стопу запослености и незапослености у последњих 6 – 10 година. Упоредите своје податке са националним просеком и конкурентима. Опишите структуру незапослености. Објасните разлике у односу на национални просек</p>
--	--

<p>Индикатор бр. 29 Циљ бр. Активност бр.</p>	<p>ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Фискални капацитет општине – Остварење изворних прихода (фискалних облика) по глави становника</p>
---	---

<p>Дефиниција (е)</p>	<p>Утврђивањем категорије изворних прихода, јединицама локалне самоуправе у Републици Србији омогућено је да, у зависности од своје финансијске снаге, односно фискалног капацитета којег поседују, могу самосталним увођењем пореских, али и остваривањем непореских облика јавних прихода, финансирати изворни делокруг јавних послова. Фискални капацитет представља способност да се употребом различитих инструмената пореске политике оствари одређен износ буџетских прихода неког јавно-правног ентитета. Фискални капацитет зависи од достигнутог степена материјалног богатства општине или града, односно од обима и структуре пореске основице на коју се може прописивати одређена пореска обавеза и остваривати јавни приходи. Већа снага фискалног капацитета ствара могућност за обезбеђење више средстава у буџету из кога се може финансирати стратешки развој општине или града. Његова снага пружа могућност и за улазак у процес задуживања, односно коришћења механизма додатног «ушприцавања» средстава којим ће се убрзати реализација планираних, али и завршетак започетих инвестиционих активности у заједници. По истом институционалним оквиром, фискални капацитет може представљати поуздан индикатор који ће указивати на достигнути степен и динамику пада/раста материјалног богатства општине или града у одређеном временском периоду.</p> <p>Опишите и анализирајте показатеље у последњих пет година. Препорука је да се користе остали корелациони индикатори. У том</p>
------------------------------	---

	<p>смислу, могу се описати и анализирати показатељи који су везани за кретање остварења:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ прихода од пореза на имовину (на непокретности) по глави становника, ▪ уступљених пореза по глави становника и ▪ пореза на зараде по глави становника. <p>Поред тога, ове резултате можете компарирати са осталим општинама или градовима у Србији које имају сличне демографске и социо-економске карактеристике. Опишите (утврдите) разлике.</p>
--	---

<p>Индикатор бр. 30 Циљ бр. Активност бр.</p>	<p>ТЕМА: Економски развој ИНДИКАТОР: Степен задужености општине</p>
--	--

<p>Дефиниција (е)</p>	<p>Задуживање је посебан облик дужничко-поверилачког односа у коме неки субјект врши узимање средстава од других приватно-правних или јавно-правних ентитета ради финансирања или реализације одређених циљева, уз услов да се позајмљена средства, након истека одређеног временског периода, врате повериоцу уз плаћање одређеног износа камате. По правилу, држава се задужује да би у датом временском року отклонила неравнотежу која може настати између приходне и расходне стране њеног буџета, за финансирање ванредних, непредвиђених догађаја и расхода који могу настати по том основу, за улагање у инвестиције чијом реализацијом ће се створити бољи економски, али и други услови за живот и рад грађана, односно привредних субјеката, као и за улагања у друге намене или пројекте којима ће се подстицати, односно стварати предуслови за бржи развој земље. Из «пресека» искустава развијених земаља, јединце локалне самоуправе могу се задуживати само за покривање капиталних јавних расхода. Поред овог вида задужења, јединицама локалне самоуправе се може дозволити и задуживање ради покривања дефицита текуће ликвидности. Степен задужености буџета јединице локалне самоуправе указује на то колико носиоци политике имају «простора» за узимање додатних средстава којим се могу реализовати одређени капитални пројекти који ће бити у функцији остварења стратешких или развојних циљева општине/града.</p> <p>Анализирајте показатеље расположиве маргине задужења у наредних пет година. Препорука је да се користе остали корелациони индикатори. У том смислу, могу се описати и анализирати показатељи који су везани за остварење или процену остварења:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ процента суфицита текућег дела буџета, ▪ процента учешћа изворних прихода у остварењу буџета, ▪ процента учешћа уступљених прихода у остварењу буџета, ▪ кретања остварења уступљених и изворних прихода по глави становника у последњих пет година и ▪ процента учешћа наменских прихода у буџету.
------------------------------	--

